0/137 1.7.59

ସାହିତ୍ୟ

ଜନ-ସାହିତ୍ୟ

ଏକମାତ୍ର
ଉପନ୍ୟାସ ମାସିକ

୪ର୍ଥ ଭାଗ	ମେ	ପଚସ୍ତରି
୬ଷ୍ଠ ସଂଖ୍ୟା	୧୯୫୯	ନୂଆ ପଇସା

ଦୁହିଁଙ୍କ ଲକ୍ଷ୍ୟ—ଏକ

ଗତ ସାଧାରଣ ନିର୍ବାଚନରେ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଦଳ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ହୋଇ ନିର୍ବାଚିତ ନ ହେବାରୁ ଓଡ଼ିଶାରେ ଶାସନ ସଙ୍କଟ ଦେଖା ଦେଇଥିଲା କିନ୍ତୁ କଂଗ୍ରେସ ଦଳ ନାନା ଘୃଣ୍ୟ ପନ୍ଥାର ଆଶ୍ରୟ ନେଇ ବିଭିନ୍ନ ଦଳରୁ ସଭ୍ୟ କିଣାବିକା କରି ଆଡ଼ାମାରା ପନ୍ଥାରେ ସରକାର ଗଢ଼ିଲେ କିନ୍ତୁ ବିରୋଧୀଦଳର ସଭ୍ୟମାନଙ୍କୁ ନାନା ପ୍ରଲୋଭନ ଦେଖାଇ ଅକ୍ତିଆର କଲେ ସୁଦ୍ଧା, ସମ.ନଙ୍କ ଦାବୀ ଉନ୍ନୟନ ସୀମା ଅତିକ୍ରମ କରିବାରୁ ଓ ଉପନିର୍ବାଚନରେ ପରାଜୟ ହେବାରୁ ଶେଷରେ କଂଗ୍ରେସ ଦଳ ଭିତରେ କନ୍ଦଳ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା। ଏକଥର ଶାସନ ସଙ୍କଟ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା କିନ୍ତୁ ଶାସକ ଦଳ ନାନା ଅଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ପନ୍ଥାର ଆଶ୍ରୟ ନେଇ ଗାଦି ଛାଡ଼ିଲେ ନାହିଁ। ବେଳକୁ ବେଳ ତାହା ଉତ୍କଟ ହେବାରୁ ଏବେ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଦଳ ସହିତ ମିଳିତ ସରକାର ଗଢ଼ିବାକୁ କଟକଠାରୁ ଦିଲ୍ଲୀ ଯାଏ କଳନା ଜଳନା ଓ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଲୋଚନା ଚାଲିଛି। ଗଣତନ୍ତ୍ର ଦଳ ଅତୀତରେ ପ୍ରଜା-ସୋସିଆଲିଷ୍ଟ ଦଳ ସହିତ ହୋଇଥିବା ମେଣ୍ଟର ବିରୁଦ୍ଧାଚରଣ କରି କ୍ଷମତା ଲୋଭରେ ମିଳିତ ସରକାର ଗଠନରେ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେଇଛନ୍ତି। ପ୍ରାଦେଶିକ କଂଗ୍ରେସ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କମିଟି ମଧ୍ୟ ଏ ନେଇ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗ୍ରହଣ କରି ସାରିଛି। କଂଗ୍ରେସ ହାଇ କମାଣ୍ଡ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ମାନେ ମିଳିତ ମନ୍ତ୍ରୀମଣ୍ଡଳ ଗଢ଼ା ହେବ। ହୁଏତ ଏ ସରକାର ଆସନ୍ତା ସାଧାରଣ ନିର୍ବାଚନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ଚାଲିପାରେ। କିନ୍ତୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ନିର୍ବାଚନରେ ଏ ଦୁଇଟି ଦଳ ଭିତରୁ କିଏ କାହାକୁ ଆତ୍ମସାତ କରିବ, ତାହାହିଁ ଦେଖିବାକୁ ବାକି ରହିଲା।

କାଳି ଟୋପି ଲାଲ ରୁମାଲ

ନିର୍ମାତା—ଜନତା ଫିଲ୍ମ, ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ—ତାରା ହରିଶ, କଥା—ଦେବ ଶର୍ମା, ଗୀତକାର—ମଜରୁହ ସୁଲତାନ ପୁରୀ । କଳାକାର—ଶକିଲା ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର, ଆଗା, କେ. ଏନ. ସିଂହ, ନୟନା ଆଦି ।

ଶଙ୍କର (ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର)ର ବନ୍ଧୁ ରାଜା (ଆଗା) କିନ୍ତୁ ଦୁହିଙ୍କ ମତରେ ଆକାଶ ପାତାଳ ପ୍ରଭେଦ । ଜଣେ ପରିଶ୍ରମ କରି ଜୀଇବାକୁ ଚାହେଁ ତ ଆଉ ଜଣେ ପର ଧନରେ ଜୀବନ ନିର୍ବାହ କରେ । ଶଙ୍କର ଜୁଆକୁ ଘୃଣା କରେ, ରାଜା ଜୁଆକୁ ଭଲପାଏ । ତେବେ ବି ଦୁହେଁ ଦୁହିଙ୍କ ବନ୍ଧୁ । ଜଣକର ଆପଦରେ ଜଣେ ଜୀବନ ଦେଇ ଦେବାକୁ ତିଆର । ସାଧାରଣତଃ ସିନେମାରେ ଯେପରି ହୋଇଥାଏ, ସେହିପରି ଶଙ୍କର ଚମ୍ପା ପ୍ରତି, ରାଜା ରାଣୀ (କୁମକୁମ) ପ୍ରତି ଅନୁରକ୍ତ । କିନ୍ତୁ ରାଣୀର ଭାଇ ଜଗ୍ଗୁ (କେ. ଏନ. ସିଂହ) ଜେଲରୁ ଖଲାସ ହେବା ପରେ ସବୁ ଓଲଟ ପାଲଟ ହୋଇ ଯାଏ । ଜଗ୍ଗୁ ନିଜ ଭଉଣୀକୁ ରାଜା ସହିତ ଦେଖିଲେ ରାଜାକୁ ଖୁବ୍ ପିଟେ । ଶଙ୍କର ତାର ପ୍ରତିଶୋଧ ନିଏ । ଥରେ ଆକସ୍ମିକ ଭାବରେ ଜଗ୍ଗୁ ଶଙ୍କରକୁ ଆକ୍ରମଣ କରେ ଏବଂ ଅଚେତ ଅବସ୍ଥାରେ ତାକୁ ପାଣିରେ ଭସାଇ ଦିଏ । ଫଳରେ ଶଙ୍କରର ସ୍ମୃତି ଲୋପ ହୁଏ ।

କିନ୍ତୁ ଶଙ୍କର ପରି ମୁହଁଥିବା ଅଭିନେତାର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇ ଥିବାରୁ, ଉକ୍ତ ଫିଲ୍ମର ନିର୍ମାତା ଶଙ୍କରକୁ ନେଇ ଫିଲ୍ମଟି ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ କରନ୍ତି । ଫିଲ୍ମର ନାୟିକା ମାଲା (ନୟନା) ତାକୁ ବିବାହ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ ।

ରାଣୀର ବାପା ଚମ୍ପାକୁ ଝିଅ ଭଳି ପାଳିଥିଲେ । ରାଣୀ ମଧ୍ୟ ତାକୁ ବଡ଼ ଭଉଣୀ ଭଳି ସ୍ନେହ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରେ । ଜଗ୍ଗୁ ସହିତ ଚମ୍ପାର ବିବାହ ହେବାରୁ ରାଣୀ ପ୍ରତିବାଦ କରେ । ଚମ୍ପା ପରିବର୍ତ୍ତେ ନିଜେ ହେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ ।

ରାଜା, ରାଣୀ, ଚମ୍ପା ଖବର ପାଆନ୍ତି ଶଙ୍କର ଜୀଇଛି । ସେମାନେ ସହର ଯାଉଛନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଶଙ୍କର ସେମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନି ପାରୁନି । ଅତୀତର ଅନେକ କଥା ତା ଆଗରେ ପ୍ରକାଶ କଲାରୁ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚିହ୍ନେ । ଶଙ୍କର ଚମ୍ପାକୁ, ରାଜା ରାଣୀକୁ ପାଆନ୍ତି । ଜଗ୍ଗୁ କର୍ମର ପରିଣାମ ଭୋଗକରେ ।

ଫିଲ୍ମଟିରେ ଶକିଲାର ଅଭିନୟ ଖୁବ ଉଚ୍ଚ-କୋଟିର ହୋଇଥିଲେହେଁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ ଦିଆ ହୋଇ ପାରିନି । ସଙ୍ଗୀତ ସେତେ ହୃଦୟଗ୍ରାହୀ ହୋଇନି ।

—*—

ଆଜିର ସ୍ୱାଧୀନ ଓ ଅତୀତର ସ୍ୱାଧୀନତାର
ଏକ ତୁଳନାତ୍ମକ କାହାଣୀ ।

ବିଭ୍ରାନ୍ତ

ଶ୍ରୀ ଭାଗୀରଥି ନେପାକ

୧-୭-୫୨

ଲୋକସାହିତ୍ୟ ପ୍ରକାଶନ

ଜନ-ସାହିତ୍ୟ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ଜାଣିବା ପାଇଁ

୧ । 'ଜନ-ସାହିତ୍ୟ'ର ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ ଟ୬।୳, ଷାଣ୍ମାସିକ ଟ ୪। ଖଣ୍ଡି ଟ୦।୵ । ରେଜେଷ୍ଟ୍ରି ଡାକରେ ଅଧିକା ବାର୍ଷିକ ଟ୬।୯ ଅଗ୍ରୀମ ଦେୟ ।

୨ । ଜନ-ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରତି ମାସ ପ୍ରଥମ ସପ୍ତାହରେ ପ୍ରକାଶ ପାଏ ।

୩ । ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ସର୍ଟିଫିକେଟ ଅଫ୍ ପୋଷ୍ଟିଂରେ ପଠା ଯାଉଥିବାରୁ ଡାକରେ ହଜିବା କପି ବଦଳରେ ବିନା ଦାମରେ ଅନ୍ୟକପି ଦିଆଯାଏ ନାହିଁ ।

୪ । ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଜନ-ସାହିତ୍ୟର ଏଜେଣ୍ଟ ଥିବେ ସେଠାରେ ଗ୍ରାହକମାନେ ଏଜେଣ୍ଟଙ୍କଠାରୁ ନିଜ କପି ନେଇ ପାରନ୍ତି ।

ଏଜେଣ୍ଟମାନଙ୍କ ଜାଣିବା ପାଇଁ

୧ । ଏଜେଣ୍ଟମାନେ ଅନ୍ୟୂନ ୧୦ ଖଣ୍ଡ କପି ନେବେ ।

୨ । ଦଶଖଣ୍ଡ ବା ସେଥିରୁ କମ କପି ନେବା ଏଜେଣ୍ଟ ଖଣ୍ଡ ପିଛା ଟ୦।୬ କମିଶନ ପାଇବେ । ଦଶ ଖଣ୍ଡରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ କପି ନେବା ଏଜେଣ୍ଟ ଶତକଡ଼ା ୨୫ କମିଶନ ପାଇବେ ।

୩ । ପ୍ରତି ଖଣ୍ଡ ପିଛା ଟ୦।୵ ଜମା ଦେଲା ପରେ ହିଁ ଏଜେଣ୍ଟ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ ହୋଇ ପାରିବେ ।

୪ । ପ୍ରତି ମାସର ବିକ୍ରୟ ଟଙ୍କା କମିଶନ ବାଦ ଉକ୍ତ ମାସର ୨୫ ତାରିଖ ସୁଦ୍ଧା ନ ପାଇଲେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସଂଖ୍ୟା ପଠାଯିବ ନାହିଁ ।

ଲେଖକମାନଙ୍କ ଜାଣିବା ପାଇଁ

୧ । ଜନ-ସାହିତ୍ୟରେ ରାଜନୈତିକ, ସାମାଜିକ, ଐତିହାସିକ ଓ ରହସ୍ୟମୂଳକ ଉପନ୍ୟାସ ପ୍ରକାଶ ପାଏ । ଏହାଛଡ଼ା ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଅନୁବାଦ ସାହିତ୍ୟ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପାଏ ।

୨ । ଜନ-ସାହିତ୍ୟରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଁ ଯେଉଁ ଲେଖକମାନେ ଲେଖା ପଠାଇବେ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଯେପରି ୧୦୦ପୃଷ୍ଠା ଭିତରେ ହୁଏ, ସେଥିପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦେବେ । ନୂତନ ଲେଖକମାନଙ୍କ ଲେଖା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ ଏବଂ ମନୋନୀତ ହେଲେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଏ ।

ନିଜକୁ ପ୍ରଜାପତି ଭଙ୍ଗିରେ ସଜାଇ, ମୁଣ୍ଡର ହ୍ୱଲ୍ଲା ବେଣିରେ ରେଶମୀଫୁଲ ଆଉ ନାଇଲନ୍ ଫିତା ବାନ୍ଧି, ସର୍ବାଙ୍ଗରେ ହିମାଲୟା ପାଉଡ଼ର ଆଉ ମୁହଁ ଗୋଟିକରେ ଭେନିସିଙ୍ଗ୍ ପୋଣ୍ଡସ୍‌ର ହାଲୁକା ଅଥଚ ସୁରଭିତ ପ୍ରଲେପ ବୋଳି ହୋଇ, ବାଟା କମ୍ପାନୀର ମଧୁବାଲା ବ୍ରାଣ୍ଡ ହାଇହିଲ ଜୋତା ଅଥବା ନର୍ଗୀସ୍ ବ୍ରାଣ୍ଡ୍‌ର ହାଲୁକା ଚପଲରେ ରକ୍ତରଞ୍ଜିତ ପାଦ ଦୁଇଟିକୁ ଆବୃତ କରି, ମଠେଇ ମଠେଇ ହଳ ଦୋହଲ ମନ୍ଥର ଗତିରେ ଆଳସ୍ୟ ଆଉ ଉନ୍ମାଦନା ଖେଳାଇ, ରାଜପଥର ଜଣା ଅଜଣା ଅଗଣନ ନରନାରୀଙ୍କ ଉପରେ ଭସାଣିଆ ଆଖିର ତନ୍ଦ୍ରା ଢାଳି, ଲିପ୍‌ଷ୍ଟିକ୍ ବୋଳା ଓଠ ଦୁଇଟିରେ ମୁକ୍ତିହସର ମନଭୁଲା ପାଖୁଡ଼ା ମେଲି ମେଲି ଯେଉଁ ତନ୍ୱୀ, ରୂପସୀ, ଷୋଡ଼ଶୀଟି ସ୍ୱପ୍ନ ବୁଣି ଚାଲି ଯାଏ—ତାଙ୍କ ନାଁ ଶ୍ରୀମତୀ ଛନ୍ଦା ! ! !

ଛନ୍ଦାଙ୍କୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ରାସ୍ତାଘାଟରେ ନାନାପ୍ରକାର ଗୁଜବ ହୁଏ । ତାଙ୍କ ବୟସ ଆଉ ରୂପ ନେଇ ଆଲୋଚନା ଚାଲେ । ତାଙ୍କର ଅନାର୍ କଲି ଶାଢ଼ୀର ରଙ୍ଗ କିଏ ପ୍ରଶଂସା କରେତ, କିଏ ମଖମଲ ବ୍ଲାଉଜ୍‌ର ତାରିଫ୍ କରେ । କିଏ କହେ ଶରୀର ତାଙ୍କର ତଲା ମର୍ମର ପରି, ଆଉ କିଏ କହେ ଗଢ଼ଣ ଅଜନ୍ତା ମୂର୍ତ୍ତିପରି । କିଏ ବେଣୀ ପସନ୍ଦ କରେ ତ, କାହାର ପସନ୍ଦକୁ ଆସେ ଆଖିର ଡହଳିଆ ଅଥଚ ଲମ୍ବାଳିଆ ଭ୍ରୂଲତା । ସବୁ ତାଙ୍କର ସୁନ୍ଦର । ଦେହ, ଆଖି, ନାକ କାନ, ବେକ, ଶାଢ଼ୀ, ଜୋତା ସବୁ କିଛି ।

କିନ୍ତୁ ଶ୍ରୀମତୀ ଛନ୍ଦାଙ୍କର ମନ ? ତାହା ଶାଢ଼ୀର ଅନ୍ତରାଳରେ— ଲୋକ ଲୋଚନର ଆଢୁଆଳରେ, ଏଣୁ କେହି ଦେଖି ପାରନ୍ତିନି ।

ଦରଜୀ ପାଖକୁ ଗଲେ କହେ, ଆଃ ଛନ୍ଦାଦେବୀ ଅଳ୍ପଟିକିଏ ହେଲା ଏଇଠି ଛିଡ଼ା ହୋଇ କଥା ହେଉଥିଲେ, ବ୍ଲାଉଜ୍ ବରାଦ ଦେଉଥିଲେ । ଆପଣ ଦେଖି ନାହାନ୍ତି ? ଆପଣ ଆସିଲାବେଳକୁ ସେ ଚାଲି ଯାଇଥିଲେ ବୋଧହୁଏ । ସେ ଏଇଠିକି ଆସନ୍ତି । ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ବରାଦ ଏଇ ଦୋକାନରେ । ଦୋକାନର ନାଁ ଅଛି କିନା ! ଦୋକାନୀ ହସେ ।

ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦରଜୀ କହେ, ତାଙ୍କର ସେହି ବେକକଟା, ଫୁଲମରା ବ୍ଲାଉଜ୍‌ଟି ଦେଖିନାହାନ୍ତି ? ପିଠି ଅଧ ଆଉ ହାତ ଅଧେରୁ ଟିକିଏ ବେଶି— ଲାଲ ଟହଟହ ରଙ୍ଗ ନିତିଦିନ ସଞ୍ଜବେଳେ ପିନ୍ଧି ବୁଲନ୍ତି । ଲୋକଙ୍କର ଆଖିପରା ଅଟକି ରହେ । ଆପଣ ଜାଣିଛନ୍ତି, ସେହି ବ୍ଲାଉଜ୍‌ଟି ତିଆରି କରାଇଥିଲେ ଆମରି ଦୋକାନରେ । ମୁଁ ପରା ନିଜ ହାତରେ କନାକାଟି ସିଲାଇ କରିଥିଲି !

ଶାଢ଼ୀ କିଣିବାକୁ ମାରୱାଡ଼ୀ ଦୋକାନକୁ ଗଲେ ପେଟ ଆଉଁଷୁ ଆଉଁଷୁ ଗୋରା ତକ୍‌ତକ୍ ମାରୱାଡ଼ୀ ଯୁବକ କହେ, କୁହବାବୁ କେଉଁ ଶାଢ଼ୀ ଆପଣଙ୍କର ଦରକାର ? ଅନାର୍‌କଲି, ଆର୍ୱାଗ୍ ନା ଶାନ୍ତିପୁରୀ ? କିନ୍ତୁ ଛନ୍ଦାଦେବୀଙ୍କର ପସନ୍ଦ ଏହି ଅନାର୍‌କଲି ଶାଢ଼ୀ ଉପରେ । ନୂଆରଙ୍ଗ ନୂଆ ଡିଜାଇନ୍ କିନା ! କହିବେତ ତହିଁରୁ ଯୋଡ଼ାଏ ବାନ୍ଧି ଦେବି । ଏଇ କାଲିତ ଛନ୍ଦାଦେବୀ ଆସିଥିଲେ ଦୋକାନକୁ । ସେଇ ଅନାର୍‌କଲିରୁ ବାଛି ଶାଢ଼ୀ ଖଣ୍ଡିଏ ନେଇ ଯାଇଛନ୍ତି । କହିଛନ୍ତି ଆଜି ସଞ୍ଜବେଳେ ଆସିବେ । ସେ ସବୁବେଳେ ଆମରି ଦୋକାନରୁ ଶାଢ଼ୀ ନିଅନ୍ତି ।

ଛନ୍ଦାଦେବୀଙ୍କର ଅପେକ୍ଷାରେ ବସିଛି ମାରୱାଡ଼ି ଯୁବକ । ପାନ ଚୋବାଇ ନାଲିପିକରେ ସଡ଼କ ରଙ୍ଗେଇ ଦେଲାଣି । ଛଉ ମୁହଁରେ ପାଉଡରର ପ୍ରଲେପ ଅଡ଼ ଖାପ୍‌ଛଡ଼ା ଦେଖାଗଲାଣି । ତଥାପି ସେ ପ୍ରତୀକ୍ଷାରେ,

ଦୁଇ ।

ମଗ୍ନ । ଛନ୍ଦା ଦେବୀ ଆସିବେ । ପଦେ ପଦେ ମହୁଆ କଥା ତାଳ ଶାଢ଼ୀ କିଣିବେ । ହସି ହସି ବ୍ଲାଉଜ୍‌କନା ଦେଖିବେ । ଭଲକୁ ଭଲ ରଙ୍ଗ ଆଉ ଡିଜାଇନ୍ । କନା ଆଉ ଶାଢ଼ୀଦର ତାଙ୍କ ପାଇଁ କମିଯିବ । ପୁଣି ତାଙ୍କର ନାମମିଶା ସେହି ଏକାରଙ୍ଗ ଆଉ ଡିଜାଇନ୍‌ର ଶାଢ଼ୀ ନୂଆ ଗ୍ରାହକ ଆଗରେ ଦାମିକା ହୋଇଯିବ—ଛନ୍ଦା ଦେବୀ ସେହି ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧନ୍ତି । ପଣତ ଅଗକୁ ଅଳପ କୁଞ୍ଚେଇ ଛାତି କଡ଼କୁ ଛାଟି ଦେଇ ଥାଆନ୍ତି । ପବନ ବାଜି ପଣତ ଥର ଉଠେ । ଥର ଥର ଖସିଯାଏ ବେଳେବେଳେ । ଛନ୍ଦା ଦେବୀ ରହି ରହି ସେଇଟିକୁ ଆଉଥରେ ଟେକି ନିଅନ୍ତି ବେକ ମୂଳକୁ । ସତେକି ଅଲକ୍ଷ୍ୟରେ ପଡ଼ି ଯାଇଥିଲା ! କେବେତଲେ ଚୂନାଚୁନା ବାଳ ଶାଢ଼ୀ ତଳେ ଢ଼ାଙ୍କି ହୋଇଯାଏ । ଶାଢ଼ୀର ଧଡ଼ିଟି ଯାଇ ଲୋଟଣୀଜୁଡ଼ାର ଲାଲଆ ଫିତା ଉପରେ ଅଟକି ରହେ । ଧଡ଼ିଉପରେ ହଂସ ହଂସୁଳୀର କଣ୍ଠଲଗ୍ନ ଛବି । ବେଣୀ ମଝିରେ ଅତି ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଏ ।

ଦୋକାନ ବଜାରର ଗହଳି ହଠାତ୍ ବଢ଼ିଯାଏ ଛନ୍ଦା ଦେବୀଙ୍କର ଆଗମନରେ । ଲୋକେ ଅନାଇ ରହନ୍ତି । ସତେକି ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତ ସ୍ୱପ୍ନଟାଏ । ରକ୍ତ ମାଂସରେ ସଜୀବ ହୋଇ ଉଠିଛି । ଛନ୍ଦା ଦେବୀଙ୍କର ରୂପ ଆଉ ସାଜସଜ୍ଜା ଆଖିବାଟେ ପିଇଯାନ୍ତି ତୃଷିତ ଜନତା—ତାଙ୍କର ଦର୍ଶନରେ ନୟନମନ ପୂରି ଉଠେ । ଲାଲଆ ଅଧରର କଅଁଳ କଥା ପଦେ ଶୁଣିବାକୁ ଧନ୍ଦଟେ ଭୁଲେ ଶୋଭାଯାତ୍ରୀ । ଯୁବକ ଦଳ ହଠାତ୍ ଯେମିତି ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କର ଜରୁରୀ କାମ—ଶେଷକରି ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଫେରିବେ ।

ଦରଜୀ ଦରଜୀ ଭିତରେ ଯୁକ୍ତି ହୁଏ । ଜଣେ କହେ ଛନ୍ଦା ଦେବୀଙ୍କର ସୁନ୍ଦର ବେକକଟା ସେମିଜଟି ସେହି ତିଆରି କରିଥିଲା । ଆଉ ଜଣକ କହେ ଲମ୍ବା ହାତ ଓ ସାମନା ଫୁଲ ବୋତାମ ଲଗା ସେବତୀ ଓ କମଳା ରଙ୍ଗ ମିଶାମିଶି ବ୍ଲାଉଜ୍‌ଟି ତାହାରି ହାତ ତିଆରି ହୋଇଥିଲା । ସେଇଟା ବେକକଟା ସେମିଜଠୁଁ ଆହୁରି ସୁନ୍ଦର, ଆହୁରି ଲୋଭନୀୟ ।

ଶାଢ଼ୀ ଦୋକାନୀ, ଦରଜୀ ଟୋକା, ମନୋହରୀ ଦୋକାନୀ ଆଉ ଫେରିବାଲା ପଞ୍ଜାବୀ ଲୋକଟି ଛନ୍ଦା ଦେବୀଙ୍କର ନିହାତି ଦରକାରୀ କଥା

[ଛନ୍ଦ

କଇପଦ ଶୁଣ କୃତାର୍ଥ ହୁଅନ୍ତି । ହେଉ ପଛେ ତା' ନିହାତି ସାଧାରଣ ଧାରଣ ଆଉ ହାଲ୍କା କଥା । ଛନ୍ଦା ଦେବୀଙ୍କର ତ ! କେତେ ସୁନ୍ଦର ! କେତେ ମିଠା !! କହିଲାବେଳେ କପାଳକୁ କୁଞ୍ଚିତ କରନ୍ତି—ନାକ ଫୁଲାଇ ରହିରହି ପବନ ଛାଡ଼ନ୍ତି । ଭ୍ରୂଲତା ମୃଦୁ ଥରଉଠେ । ଢୋଳା ଦୁଇଟି ଛଳଛଳ ହୋଇଯାଏ । ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଛବିର ବୈଭବମୟ ବିକାଶ ! ହୋକାଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ଅନାଇ ହସାବାରେ ଭୁଲ୍ କରେ ।

ଶ୍ରୀମତୀ ଛନ୍ଦା ସବୁ ଜାଣନ୍ତି । ପୁଣି ଜାଣିଶୁଣି ନ ଜାଣିଲା ଭଳି ସବୁ କଥାକୁ ଟୋଳି ନିଅନ୍ତି । ଅଳ୍ପ ହସି ରୁମାଲରେ ମୁହଁ ପୋଛନ୍ତି—ସତେ ଯେମିତି ଥକି ପଡ଼ିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେତିକିରେ ଲକ୍ଷେ ହୃଦୟ ଏକାବେଳକେ ଟହଲି ଉଠେ—ବାଃ !

ଶ୍ରୀମତୀ ଛନ୍ଦା ପ୍ରକୃତରେ ଥକି ଯାଆନ୍ତି । ହାଇସ୍କୁଲ କଲେଜ ଭିତରେ କେତେ ଲୋକ । କେତେ ରୂପ ଆଉ ରଙ୍ଗ । ହଜାରେ ଢଙ୍ଗ । ସେ ଭିତରୁ କିଏ ଗୃହ ଯାଉଥିଲେ ଜନତା ଭେଳିକି ଆଖିରେ ଅନାଏ ନାହିଁ ତ ! କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ କାହିଁକି ଗୃହେଁ ! ଛିଃ, କି କଦର୍ଯ୍ୟ ମନୋଭାବ ସେ ଆଖିରେ ! ଖାଲି ଗୋଟିଏ ଶସ୍ତା ନିମନ୍ତ୍ରଣର ଭଙ୍ଗୀ । ଆସ, ପାଖକୁ ଆସ । ଆହୁରି ପାଖକୁ ଲଗାଇ ଆସ । ତୁମର ରୂପମଦିରାକୁ ଆକଣ୍ଠ ପିଇଯାଏଁ ।

ସତେ କଣ ସେ ଏତେ ରୂପସୀ ?

ତାର ଏତେ ଗୁଣ ଅଛି ?

ଛନ୍ଦା ଦେବୀଙ୍କର ଛାତି କୁଣ୍ଠେ ମୋଟ ହୋଇଯାଏ । ଆତ୍ମଗର୍ବରେ ଫୁଲି ଉଠନ୍ତି ବେଲୁନ୍ ଭଳି । ନିଜର ପରିଚ୍ଛଦ ଉପରେ ଆଖି ବୁଲାନ୍ତି । ହାତକୁ ଗୋଡ଼କୁ ଦେଖି ନିଅନ୍ତି । ଛାତି ଉପର ଲୁଗାକୁ ଆଉ ଟିକିଏ ଭିଡ଼ି ନିଅନ୍ତି । ଆଖିରେ ଆଖିରେ ହର୍ଷର ବନ୍ୟା । ଗତି ତାଙ୍କର ଧିମେଇ ପଡ଼େ ।

ଜନତା ସହସ୍ର ଆଖିର ଅଭିଳାଷ ନେଇ ଅନାଇ ରହେ । ପଲକ ପଡ଼େନି । ଖାଲି ପିଇଯାଏ । ହାଇସ୍କୁଲର କର୍ମମୁଖର ବାତାବରଣ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱସ୍ତିର ନିଶ୍ୱାସ ଏହି ଛନ୍ଦା ଦେବୀ । ଗୋଟିଏ ସଫଳ ସ୍ୱପ୍ନର ଭାଷା ।

୦।।।/୮୬/।

ଛନ୍ଦା ନିଜକୁ ଅପୂର୍ବ ବେଶରେ ସଜାଇଛି ।

ସର୍ପଛନ୍ଦା ବେଣୀରେ ତାର ଦରଫୁଟା ମଲ୍ଲୀଫୁଲର ଗଭା । ନୀଳମେଘୀ ଛଇକା ଉପରେ ଈଷତ୍ ଧୂସର ଶାଢ଼ୀଟିଏ । କଜ୍ଜଳରେଖା ଆଖି ଦୁଇଟିରେ ମଳା କଟାକ୍ଷର ଚଞ୍ଚଳତା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଙ୍ଗର ସତେ ଯେମିତି ଲାବଣ୍ୟ ରୁଛି ।

ବିକାଶବାବୁ ଖବର କାଗଜ ଉପରୁ ଆଖି ଉଠାଇ ଛନ୍ଦାକୁ ପଗୁରିଲା ହାଣୀଟିର ଅନେଇ-ରହିଲେ ।

ଛନ୍ଦା ଗହଳ ବେଣୀର ଶେଷାଂଶକୁ ବେକ କରରୁ ଖସାଇ ଣିଥାଏ ଛାତି ଉପରକୁ । ସେଇଟି କଣ୍ଠିଳ ଉରଜ ଉପରେ ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ର୍ପସମ ଘାଲେଇ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ବିକାଶବାବୁ ବୁଝିଲେ ଛନ୍ଦା କିଛି ଗୋଟିଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ବାଢ଼ି ତାକୁ ମର୍ଥନ କରିବାକୁ ଜିଦ୍ ଧରିବ । ଆଗରୁ ଏ ଅଭିଜ୍ଞତା ତାଙ୍କର ରହିଛି ।

ଛନ୍ଦା ବିକାଶବାବୁଙ୍କ ପାଖକୁ ଲାଗିଆସି ଚଉକିର ହାତ ଉପରେ ରିଦେଇ ଛିଡ଼ାହେଲା ।

ବିକାଶବାବୁ ନ ଜାଣିଲାଭଳି ଖବର କାଗଜ ଉପରେ ଆଖିଦେଲେ ।

ଛନ୍ଦା ସତେକି ଅଭିମାନରେ ଫାଟି ପଡ଼ିଲା । ଅନ୍ୟଦିନ ହୋଇଥିଲେ ସି ଘରୁ ସେ ଚାଲି ଯାଇ ଥାଆନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ଆଜି ବୋଧହୁଏ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ କମର ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଣିଛି । ବିକାଶବାବୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲେ ଛନ୍ଦା ଫେରି ନ ଯାଇ ଲଖ ହୋଇ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି ।

ଶୁଣୁଛ ?

କଅଣ ?

ମୁଁ ଆଜ ଗୋଟିଏ ଜାଗାକୁ ଯିବି—

ଯାଉନ—

ନା, ଟିକିଏ ଫେରିଲାବେଳକୁ ରାତି ହୋଇ ଯାଇପାରେ । ମୋ' ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା ରଖିବନି । ଖାଇଦେଇ ତମେ ଶୋଇଥିବ । ଯଦି ଅଧିକ ରାତି ହୁଏ ସକାଳୁ ଫେରିବି ।

କାହିଁକି ? ତମେ ନ ଗଲେ କଣ ଚଳିବନି ଛନ୍ଦା ?

ଚଳିବନି ? ମୋ ପାଇଁ କିଛିନା କିଛି କଣ ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ ? କିନ୍ତୁ ମୁଁ କଥା ଦେଇ ସାରିଛି । ମୋତେ ଯିବାକୁହିଁ ହେବ ।

ତେବେ ପଚାରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ?

ଏହାର ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହେଁ । ତୁମକୁ କହିବା ଉଚିତ ଭାବି କହିଦେଲି । କିନ୍ତୁ ତାର କୈଫିୟତ୍ ଦେଇ ପାରିବି ନାହିଁ ।

ତାହାହେଲେ ବେଶ ତମେ ଯାଇପାର ।

ଧନ୍ୟବାଦ ! କହି ଟିକେ ବେଗରେ ଚାଲିଗଲା ଛନ୍ଦା ।

ବିକାଶବାବୁ ଅନେଇ ରହିଥାନ୍ତି ।

ଆସନ୍ନ ସନ୍ଧ୍ୟାର ଅନ୍ଧାର ମାଡ଼ି ଆସୁଛି । ଦୀର୍ଘ ଦିନର ଆୟୁଷ ସରିସରି ଆସୁଛି ।

ବିକାଶବାବୁ ପୁଣିଥରେ ଖବର କାଗଜ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ପକାଇଲେ । ପଢ଼ିବାକୁ ମୋଟେ ମନ ହେଉନି । ଖବର କାଗଜ ଆଗରେ ଖେଳି ଯାଉଛି ଅତୀତର ଚିତ୍ରଟିଏ । ଆଖି ଆଗରେ ଅକ୍ଷର ପରିବର୍ତ୍ତେ ଦିଶୁଛି ଅତୀତ ।

ଦୀର୍ଘ ସାତବର୍ଷ ତଳର ଅତୀତ ।

ସେ ଦିନ ବି ଏମିତି ସଞ୍ଜ ହୋଇ ଆସୁଥାଏ ।

କଲିକତା ନଗରୀ ହସି ଉଠୁଥାଏ ବିଜୁଳି ଆଲୁଅରେ ।

ହଠାତ୍ ଦପ୍ କିନା ତାଙ୍କ ଘରର ଆଲୁଅ ଲିଭିଗଲା । ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ ପଞ୍ଚାଏ ନରରାକ୍ଷସ ପଠାଣ । ଆଖିରେ ତାଙ୍କର ରକ୍ତନିଆଁ । ହାତରେ ରକ୍ତମୁଖା ଛୁରୀ ।

ବିକାଶବାବୁ ନବବିବାହିତ ପତ୍ନୀ ରମା ସଙ୍ଗରେ ଗୋଟିଏ ପଲଙ୍କରେ ବସି କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଥାନ୍ତି । ଗୃହର ଚୋକାଟି ବଜାରକୁ ଯାଇଥାଏ କାମରେ ।

ବିକାଶବାବୁଙ୍କର ଦେହ ବରଡ଼ା ପତ୍ର ଭଳି ଥରିବାକୁ ଲାଗିଲା । କିନ୍ତୁ ପରକ୍ଷଣରେ ନିଜକୁ ସେ ସଜାଇ ନେଇ ସବୁ ବଳ ଦେଇ ବିପଦର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲେ ।

କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ମଣିଷ ଗୁଡ଼ାଏ ପଶୁକୁ ପାରିବ କେମିତି ?

ନରହନ୍ତା ପଠାଣ କେଇଜଣ ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ନିର୍ମମ ଭାବରେ କାଟି ପକାଇଲେ ।

ବିକାଶବାବୁ ସେହି ଡାକ୍ତ ରକ୍ତାକ୍ତ ଅସ୍ତ୍ରରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଆତତାୟୀର ଜୀବନ ନେଇଥିଲେ ।

ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ଦେଶ ସ୍ୱାଧୀନ ହୋଇଥାଏ । ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନ ପାକିସ୍ଥାନ ଭାଗଭାଗ ହୋଇ ସାରିଥାଏ । ସାରା ଭାରତରେ ଗୋଟିଏ ରକ୍ତାକ୍ତ ବିପ୍ଳବର ସୂତ୍ରପାତ ହେଉଥାଏ ।

ବିକାଶବାବୁ ସର୍ବହରା ହେଲେ । ନିଜର ପ୍ରିୟତମା ପତ୍ନୀଙ୍କ ବିୟୋଗ ସହ୍ୟକରି ନ ପାରି ସେ ହେଲେ ପଳାତକ । କଲିକତାରେ ଘରଦ୍ୱାର କିଣି ରହିବେ ବୋଲି ଓଡ଼ିଶା ମାଟିର ସମସ୍ତ ସ୍ଥାବର ଅସ୍ଥାବର ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ସେ ବିକ୍ରିକରି ସାରିଥିଲେ । ତେଣୁ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନର ମୋହ ତାଙ୍କର ନ ଥିଲା । ତଥାପି ଗୋଟିଏ ଖିଆଲରେ ପୁରୀ ଚାଲିଆସି ସମୁଦ୍ର ବେଳାଭୂମି ଉପରେ ଥିବା ହୋଟେଲମାନଙ୍କରେ ରହିବା ପାଇଁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରୁଥିଲେ ।

ସେଠାରେ ହଠାତ୍ ଦେଖାହେଲା ଛନ୍ଦା ସହିତ ।

କଲିକତାର ପ୍ରତିବେଶିନୀ ଛନ୍ଦାଙ୍କୁ ସେ ଭଲରୂପେ ଚିହ୍ନି ପାରିଲେ । ଛନ୍ଦା ମଧ୍ୟ ବିକାଶବାବୁଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିପାରି ନମସ୍କାର ଜଣାଇଲା ।

ବିକାଶବାବୁ ଦେଖିଲେ ଛନ୍ଦା ହାତରେ କାଚ ନାହିଁ, କି ସୀମନ୍ତରେ ସିନ୍ଦୁର ନାହିଁ ।

ଛନ୍ଦା ହୋଟେଲ ଭିତର ନିଜର ରୁମକୁ ଡାକିନେଇ ତା ଜୀବନରେ ଘଟିଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ବିପଦ କଥା ଶୁଣାଇଲା ।

ଆଖିରେ ସେଦିନ ଅଶ୍ରୁର ବନ୍ୟା ଛୁଟି ଥିଲା ।

ପତ୍ନୀ ରମା ଦିନେ କହିଥିଲା ଛନ୍ଦାଦେବୀ ଖୁବ ଭଲ । ଦୁହେଁ ଦୁହିଙ୍କର ସାଙ୍ଗ । ଖୁବ ଘନିଷ୍ଠତା ରହିଛି ।

ଛନ୍ଦାକୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଯାଇ ସ୍ୱାମୀ ହାଣ ଖାଇଛନ୍ତି । ଛନ୍ଦାର ମଧ୍ୟ ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ କେତେକ ସାହସୀ ହିନ୍ଦୁ ଆସି ପହଞ୍ଚିବାରୁ ଅର୍ଦ୍ଧମୃତ ଛନ୍ଦା ବଞ୍ଚିଗଲା ।

ଛନ୍ଦାର ଯାହାକିଛି ପଇସାପତ୍ର ଥିଲା ସେତକ ଧରି ଏକୁଟିଆ ପୁରୀ ଚାଲି ଆସିଛି ।

ବିକାଶବାବୁଙ୍କର ଆଖିରୁ ଲୁହ ଝରୁଥାଏ ।

ବିକାଶବାବୁ ବିବାହିତ ପତ୍ନୀକୁ ହରାଇ ଆଜି ସର୍ବହରା ।

ଛନ୍ଦା ବିବାହିତ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ହରାଇ ପଲ ତକା ।

ଛନ୍ଦା ଆଉ ବିକାଶ ଗୋଟିଏ ନୀଡ଼ରେ ଆବଦ୍ଧ ହେଲେ ।

ଖୁବ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ମାସ କେଇଟି କଟାଇଲା ପରେ ହୀରାକୁଦ ଆସି ଆସ୍ଥାନ ଜମାଇଛନ୍ତି ଦୁହେଁ ।

ବିକାଶବାବୁ ଭାବୁଥିଲେ ଛନ୍ଦା କେତେଶୀଘ୍ର ବଦଳି ଯାଇଛି । ଛନ୍ଦା ନା ଛନ୍ଦାର ଛାଇ ? କିଏ ଏହି ଛନ୍ଦମୟୀ ଛନ୍ଦା ?

କିଏ ଏହି ଛନ୍ଦା ! ତାର ରହସ୍ୟମୟ ଜୀବନର ଆଲୋଚନା ହୁଏ ବନ୍ଧୁ ମହଲରେ । ଅଗଣିତ ନରନାରୀଙ୍କର ଅସୁମାର ମାୟାମମତାର କେନ୍ଦ୍ରସ୍ଥଳ ଏହି ଛନ୍ଦା । ତାରେକ ସିଂ କହେ ପଞ୍ଜାବରେ ତାର ଜନ୍ମ । କଣ୍ଡିାର ସିଂ କହେ କାଶ୍ମୀରରେ ତାର ଘର, ଆଉ ଓ୍ୱାର୍କସପ୍‌ର ଦତ୍ତବାବୁ କହନ୍ତି କଲିକତାର ଚିତ୍‌ପୁର ରୋଡ଼ରେ ତାର ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବଙ୍କ ଦୋକାନ ଥିବାର ସେ ଜାଣିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କେହି ସଠିକ ଭାବରେ ଜାଣନ୍ତିନି ତାର ପରିଚୟ । ଜାଣିବା ଲାଭ କଣ ! ସୁନ୍ଦରୀ ତରୁଣୀଟିଏ ! ଏତିକି ପରିଚୟ କଣ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ ? ହୀରାକୁଦ ମାଟିର କର୍ମମୁଖର, କୋଳାହଳମୟ ଜୀବନ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ନୀଳପଦ୍ମ । ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଅଛି—ଆଉ ଅଛି ସୌରଭ ।

ସ୍କୁଲର ସେହି ତରୁଣୀ ମିଷ୍ଟ୍ରେସ୍ ବୀଣାପାଣି ଛନ୍ଦା ଦେବୀଙ୍କର ଷ୍ଟାଇଲରେ ମୁଣ୍ଡରେ ଜୁଡ଼ା ବାନ୍ଧିଲେଣି । ରିସାର୍ଚ୍ଚ ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ ଯଶୋଧାରୀ ଦେବୀ ଠିକ୍ ଛନ୍ଦା ଦେବୀଙ୍କ ଭଳି କଜଳ ଆଉ କୁଙ୍କୁମ ଲଗାନ୍ତି । ନର୍ସ ଗୀତା ପଧାନର ପାଦରେ ଛନ୍ଦା ବ୍ରାଣ୍ଡର ଫୁଲପକା ଚପଲ । ଆଉ ପେଷାଦାର ଅଭିନେତ୍ରୀ ବାସନ୍ତୀ ଦେବୀ ତା ପାରୁପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଛନ୍ଦା ଦେବୀଙ୍କୁ ହିଁ ନକଲ କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ।

ସ୍କୁଲ ଆଉ କଲେଜ ପିଲାଏ ଏକାଠି ଥିଲାବେଳେ ଆଲୋଚନା ଚାଲେ । ଛନ୍ଦାଦେବୀ ଠିକ୍ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରର ମଧୁବାଳା ଭଳି । ଆଉ କିଏ କହେ ସେ ବୈଜୟନ୍ତୀମାଳା । ଅନ୍ୟ ଜଣକ ଆପତ୍ତି କରେ । କହେ ବେବୀନାଜ୍

ଭଲ ଚେହେରା ଖଣ୍ଡେ ପାଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଛନ୍ଦାଦେବୀ କାହାର ଭଳି ନୁହନ୍ତି । ତାଙ୍କ ରୂପ ଆଉ ଗଢ଼ଣର ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ ଅଛି । ସେ ମଧୁବାଲା, ବୈଜୟନ୍ତୀମାଳା ଓ ବେବୀ ନାଜ୍‌ର ମିଶାମିଶି । ମଧୁବାଲାର ମସୃଣତା, ବୈଜୟନ୍ତୀମାଳାର ସୌଷ୍ଠବତା ଆଉ ବେବୀନାଜ୍‌ର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ନିହିତ ହୋଇଛି ଛନ୍ଦା ଦେହରେ । ଶତ କନ୍ଦର୍ପର ରୋମାଞ୍ଚ ନେଇ ସେ ବୁଲେ । ମହୁଆଲି କରେ ଉଦ୍‌ଗ୍ରୀବ ଜନତାକୁ । କଳକାରଖାନାର ଯାନ୍ତ୍ରିକ ମାନବ ହୃଦୟରେ ଭରିଦିଏ ଜୀବନର ମୂର୍ଚ୍ଛନା । ଈଶ୍ୱର ସୃଷ୍ଟିର ଅଦ୍ଭୁତ ସୃଜନ ଛନ୍ଦାଦେବୀ । ହୀରାକୁଦ ଶ୍ରମିକ ଆଖିପୁରାଇ ଦେଖିବାକୁ ବିକଳ ହୁଏ । କାମ ନଥିଲେ ବି ନାନା ଆଳରେ ଟହଲ ମାରେ । ସତେ ଯେମିତି କଣ ପାଟଶୀର ପକାଇଲା । ବେଳେବେଳେ ସାଣ୍ଡ୍ରାଲର ଫିତା ଖୋଲିଯାଏ । ସାଇକଲ୍ ଉପରେ ବ୍ୟସ୍ତବସ୍ତ ହୋଇ ଡବଲଷ୍ଟିଡ୍‌ରେ ଚାଲି ଯାଉଥିବା ଅବିବାହିତ ଓ୍ୱାର୍କ ସରକାରର ସାଇକଲ କ୍ରେଙ୍କ ଉପରୁ ଚେନ୍ ଖସିପଡ଼େ । ତାହାକୁ ଫେରୁଥିବା କର୍ମକ୍ଳାନ୍ତ ମେକାନିକ୍ ହୃଦୟରେ ସହାନୁଭୂତି ସଞ୍ଚାର ହୁଏ । ଚାଲି ଯାଉଁ ଯାଉଁ ପଛରେ ପଡ଼ି ଯାଇଥିବା ସାଙ୍ଗକୁ ହଠାତ୍ ଅପେକ୍ଷା କରେ ରାସ୍ତା ଛକ ଉପରେ । ଛନ୍ଦାଦେବୀ ଆସୁଥିଲେ ପାନ ଦୋକାନରେ ହଠାତ୍ ଗହଳି ବଢ଼ିଯାଏ । ଠିଆ ହୋଇ ସିଗାରେଟ୍‌ରେ ନିଆଁ ଧରାଇ ପଞ୍ଝା ପଞ୍ଝା ଲୋକ ଭିଡ଼ ଜମାନ୍ତି ।

ଛନ୍ଦାଦେବୀ ସେହି ରାସ୍ତାଦେଇ ଚାଲି ଯାଆନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଦେହର ଦାମିକା ସେଣ୍ଟ୍‌ର ସୁଗନ୍ଧ ହାଲୁକା ବାୟୁମଣ୍ଡଳକୁ ସତେଜ କରେ । ଅପେକ୍ଷାକାରୀ ଯୁବକଦଳର ଆଖି ଡୋଳାଟିମାନ ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହିଯାଏ । ନାକପୁଡ଼ା ଫୁଲି ଫୁଲି ଆସେ । ଶେଷରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱସ୍ତିର ନିଶ୍ୱାସ । ପ୍ରତୀକ୍ଷା ତାଙ୍କର ସାର୍ଥକ ହୋଇଛି । ରାସ୍ତାକଡ଼ର ଗହଳି ଭାଙ୍ଗେ ।

ଛନ୍ଦାଦେବୀ ଫୁଲଟଙ୍ଗ ଚପଲକୁ ଘୋଷାଡ଼ି ଘୋଷାଡ଼ି ଚାଲି ଯାଆନ୍ତି । ଛତା ବେଣ୍ଟଟି ଝୁଲି ଝୁଲି ମାଡ଼ିଯାଏ ଆଗକୁ । କାହାରି ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ

ଦୃଷ୍ଟି ନାହିଁ —ଅଥଚ ଆଖିଡୋଳା ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ବୁଲି ଯାଉଛି । ଥରକୁ ଥର ଶାଢ଼ୀ କୁଞ୍ଚ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି । ଆଖି ବୁଲାଇଲାବେଳେ ଯାହା ଉପରେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଟିକିଏ ବେଶୀ ସମୟ ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଡୋଳା ଅଟକି ଯାଉଛି ସେ କୃତକୃତ୍ୟ ହୁଏ । ଶାର୍ଟ କଲର ଟିକୁ ବେକ ଉପରକୁ ଟେକିନେଇ ଦ୍ୱିଗୁଣ ବେଗରେ ଧାଏଁ ଛନ୍ଦା ଦେବୀଙ୍କର ପଛେ ପଛେ । ଉଚ୍ଚାଟ ମନ ଭିତରେ ଉଦ୍ଭଟ ଭାବନା । ଛନ୍ଦାଦେବୀ ତାକୁହିଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିଲେ ! ତାକନ୍ଦ ଦେଖି ହସୁଥିଲେ !!

ଛନ୍ଦାଦେବୀ ହସୁଥିଲେ । ସେ ହସ କେବଳ ଓଠର ନୁହେଁ । ଆଖିର ନୁହେଁ କି ମୁହଁର ନୁହେଁ । ସାରା ଦେହ, ପ୍ରତି ଲୋମକୂପ ଯେପରି ଉଲ୍ଲାସରେ ହସି ଉଠୁଛି । ସେ ହସୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ହସ ଦେଖି ରାୟବାବୁ ମଧ୍ୟ ହସୁଛନ୍ତି । ସେ ହସର ଭଉଁରି ଖେଳୁଛି ପବନରେ ।

ତରୁଣ ଡାକ୍ତର ରାୟବାବୁ ହସକୁଡ଼ ଛନ୍ଦାର ରୂପଲାବଣ୍ୟକୁ ପିଇ ଯାଉଥିଲେ । ଛନ୍ଦାର ନର୍ତ୍ତିଳ ବକ୍ଷସଙ୍ଗେ ସମାନ ତାଳ ଦେଇ ଛାତି ଭିତର ତାଙ୍କର ଦୋହଲୁଥିଲା । ମନଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଅହେତୁକ ଆକର୍ଷଣର ମାୟା ଚକାଭଉଁରୀ ଖେଳୁଛି ।

କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ସତେ ଏ ଛନ୍ଦା !

କଲେଜ ଜୀବନରେ ଅନେକ ଛାତ୍ରୀ ଆଉ ଯୁବତୀ ନର୍ସଙ୍କ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିଛନ୍ତି । ଅନେକ ଦୁର୍ବଳ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ତାଙ୍କର ତରୁଣୀ ଛାତ୍ରୀଙ୍କ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସଭରା ପରିବେଷ୍ଟନୀ ମଧ୍ୟରେ କଟିଯାଇଛି । ଅନେକ କୁଳବଧୂଙ୍କ ଶଯ୍ୟା ପାଖରେ ବସି ଛାତିର ସ୍ପନ୍ଦନକୁ ଅନୁଭବ କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଛନ୍ଦାଭଳି ତ କାହାର ଆଗରେ ଏତେ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ ଉଠୁ ନଥିଲେ ! କଣ ହୋଇଛି ତାଙ୍କର !!

ନିଜର ଅଜାଣତରେ ସେ ଛନ୍ଦା ପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ ।

ଛନ୍ଦା ଜାଣିଲା ସେ ଜିଣିଛି । ଏତେ ଦିନର ଚେଷ୍ଟା ସାର୍ଥକ ହୋଇଛି ତାର । ସେ ଏହି ସୁଯୋଗର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପଯୋଗ କରିବ । ପାରିଲେ ତାର ନାରୀ ଜୀବନରେ ସାର୍ଥକତା । ନ ପାରିଲେ ମଧ୍ୟ କିଛି ଯାଏ ଆସେ ନାହିଁ ।

ଜାର]

ଏ ଗୋଟିଏ ଖେଳ । ବୟସର ଅକାଡକାଡ ପାଣି ଭିତରେ ପହଁରା । ଏକୂଳ ନ ହେଲେ ସେକୂଳ । ଗୋଟିଏ କୂଳରେ ରହି ରହି କମିତ ଗୋଟିଏ ଖାପ୍‌ଛଡ଼ା ଲାଗିଲଣି । ନୂତନତ୍ୱର ସନ୍ଧାନ ନାହିଁ । ସେହି ଗୋଟିଏ ପୁରୁଣା ମୁହଁ ଆଉ ପରିସ୍ଥିତି । ରାୟବାବୁ ଅବିବାହିତା । ଦେହରେ ବୟସର ଆଖିଲଭା ଲହଡ଼ା । ଭବିଷ୍ୟତ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳମୟ । ତାଙ୍କୁ କୌଣସି ମତେ ଠକାଇ ପାରିଲେ ଜୀବନ ଉପଭୋଗ କରି ହୁଅନ୍ତା ।

ଛନ୍ଦା ରାୟବାବୁଙ୍କ ଅତି ନିକଟକୁ ଘୁଞ୍ଚି ଆସିଲା । କହିଲା, ଦେଖନ୍ତୁତ ରାୟବାବୁ ! ଗୋପାଳବାବୁ କେଡ଼େ ଅଭଦ୍ର । ସାତଟାକୁ ମୋଟର ପଠାଇବେ ବୋଲି କହି ଏଯାଏ ଦେଖାନାହିଁ ।

ବୋଧହୁଏ ଆସୁଥିବେ—

ଆପଣ ତ ସବୁବେଳେ ଏଇୟା ! ତାଙ୍କର ତ ପୁଣି ସମୟଜ୍ଞାନ ଥିବା ଦରକାର । ବନ୍ଧୁ ବୋଲି ଆପଣ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ପାରନ୍ତି—କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଏହାର ଉଚିତ କୈଫିୟତ୍ ତଲବ କରିବି ।

ରାୟବାବୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ ଛନ୍ଦାର କଥାରେ । କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର ଗୋପାଳ ବାବୁଙ୍କ ଆଗରେ ପୋଷା କୁକୁର ଭଳି ବ୍ୟବହାର କରେ, ଅଥଚ ଏବେ କୈଫିୟତ୍ ତଲବ କଥା କହୁଛି ।

ରାୟବାବୁଙ୍କ ନୀରବତାରେ କ୍ଷୁବ୍ଧ ହେଲା ଭଳି ଅଭିନୟ କରି ଛନ୍ଦା ତାଙ୍କର ହାତ ପାପୁଲିକୁ ନିଜ ହାତ ଭିତରକୁ ଟାଣିଆଣି କହିଲା—ଆପଣ ମୋତେ ଏ ବିଷୟରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ ନା ?

ଛନ୍ଦାର ସ୍ପର୍ଶ ରାୟବାବୁଙ୍କ ମନରେ ମାୟା ରଚିଲା । ଛାତି ଭିତରଟା ଗୁଡ଼ୁଉଁ ଗୁଡ଼ୁଉଁ ଲାଗୁଛି । ମୁହଁ ଅଠା ଧରିଲଣି । ଆଖିରେ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଯୁଗର ତୃଷ୍ଣା ।

ଛନ୍ଦାର ଲହୁଣୀ ଭଳି କୋମଳ ଦେହକୁ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ନିଜ ବାହୁ ଭିତରକୁ ଭିଡ଼ି ଆଣୁ ଆଣୁ ରାୟବାବୁ ଅତି ଗୁପ୍ତାଗଳାରେ ରହି ରହି

[ତେର

କହିଲେ—ନିଶ୍ଚୟ ସାହାଯ୍ୟ ଦେବି ଛନ୍ଦା ! ତୁମକୁ ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ସାହାଯ୍ୟ କରିବି !

ଛନ୍ଦା ରାୟବାବୁଙ୍କର କଣ୍ଠଲଗ୍ନା ହୋଇ କାନପାଖରେ କହିଲା—ସେ ବିଶ୍ୱାସ ମୋର ଅନେକ ଦିନରୁ ଅଛି ରାୟବାବୁ !

ଦୁଇଟି ଛାତିର ଗୋଟିଏ ସ୍ପନ୍ଦନ ଗୋଟିଏ ସୁଅରେ ଗଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ରାୟବାବୁ ଲାବଣ୍ୟମୟୀ ଛନ୍ଦାର ମାଂସଳ ଛାତି ଭିତରେ ଖୋଜୁଥିଲେ ନିଜ ବିଗତ ଜୀବନର ଗୋଟିଏ ସ୍ୱପ୍ନିଳ ପୃଷ୍ଠା ।

ଆଉ ଛନ୍ଦା ! ରାୟବାବୁଙ୍କ ଛାତି ଭିତରେ ନାରୀତ୍ୱର ଦାବୀ ହାସଲ କରିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତଥିଲା ।

ଅନେକକ୍ଷଣର ନୀରବତା ପରେ ଛନ୍ଦା ଆଖି ଖୋଲିଲା । ଦେହଟା କେମିତି ଅଳସୁଆ ଲାଗୁଛି । ମୁହଁର ସମସ୍ତ ମେକ୍‌ଅପ୍ ଧୋଇ ହୋଇ ଗଲାଣି ଝାଳରେ । ମୁଣ୍ଡ ବେଣୀର ଦୁଇଟିଯାକ ଫଳକ ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ।

ସେ ସେଇଭଳି ଢୁମନ୍ତ ଢୋଳାରେ ଅନାଇଲା ରାୟବାବୁଙ୍କ ମୁହଁକୁ । ଆଖିପତାରେ ତାଙ୍କର ସ୍ୱପ୍ନ ଖେଳୁଛି । ତନ୍ଦ୍ରାଳ ଭ୍ରୂଲତା ରହି ରହି ଥରୁଛି । ଆଖି ତେବେ ବି ଫିଟି ନାହିଁ ।

ଛନ୍ଦା ଜୋର୍‌ରେ ରାୟବାବୁଙ୍କ ହାତ ହଲାଇ ଦେଇ କହିଲା—

ଶୁଣୁଛ ?

କୁହ ?

ନାଁ ଆଉ ନୁହେଁ—ରାତି ଖୁବ୍ ହେଲାଣି ।

ରାତି ପାହିବାକୁ ଦିଅ ଛନ୍ଦା ।

ଛନ୍ଦା ଦେଖିଲା ରାୟବାବୁଙ୍କ ସ୍ୱପ୍ନ ଏବେ ବି ଭାଙ୍ଗିନାହିଁ । ସେ ନିଜର ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ଅଙ୍ଗବାସକୁ ସଜାଡ଼ି ନେଇ, ରାୟବାବୁଙ୍କ ଅଳସ କ୍ଲାନ୍ତ ଅବୟବକୁ କାଉଚ୍ ଉପରେ ବିଶ୍ରାମ ଦେବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କଲା । କବାଟ ଫିଟାଇ ପାଣି ଆଣି ନିଜର ନେତ୍ରଯୁଗଳ ଧୋଇନେଲା ଭଲରୂପେ । ପୁଣି ଯାଇ ବାରଣ୍ଡାରେ ପଡ଼ିଥିବା ଚେୟାର ଉପରେ ବିଶ୍ରାମ କରୁ କରୁ ଗୋପାଳ ବାବୁଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କଲା ।

ଶେଷରେ ଗୋପାଳ ବାବୁଙ୍କ ଚକ୍‌ଲେଟ୍‌ ରଙ୍ଗର ଓଲକ୍‌ସ-ମୋଟର ଧୂଳି ଉଡ଼ାଇ ଉଡ଼ାଇ ଆସି ହସ୍‌ପିଟାଲ କମ୍ପାଉଣ୍ଡ ଭିତରେ ପଶିଲା । ଛନ୍ଦା ଦେଖିଲା ରମ୍ଯବାବୁ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୋଇଛନ୍ତି । ନିଦ ଲାଗିଯାଇଛି ବୋଧହୁଏ ।

ଗୋପାଳବାବୁ ପହୁଞ୍ଚି ଛନ୍ଦାର ପାପୁଲିଟିକୁ ଚୁମ୍ବନ କରିବା ସଙ୍କାଶେ ମୁହଁ ପାଖକୁ ନେଇ ନେଇ କହିଲେ—ତୁମେ ଇଠି ଛନ୍ଦା ! ମୁଁ ଯାଇ ତମ ବସା ପାଖରୁ ଫେରିଲିଣି । ତୁମର ସେହି ବିକାଶବାବୁ କଣ କହିଲେ ଶୁଣିବ ! କହିଲେ ତୁମେ ଅନେକ ଆଗରୁ ଚାଲି ଆସିଛ । ମୁହଁରେ କେମିତି ଗୋଟିଏ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଗମ୍ଭୀରତା ତାଙ୍କର । ସେ ବୋଧହୁଏ ଚାହାନ୍ତି ତମେ ସୋସାଇଟିରେ ନ ମିଶି ତାଙ୍କର ଆଜ୍ଞାବହ ଭଳି ପାଖେ ପାଖେ ଥାଆନ୍ତ ! ଲୋକଟା କେଡ଼େ ନିର୍ବୋଧ !

ସମସ୍ତେ ଏଇଭଳି ଚାହାନ୍ତି ଆଉ ନିର୍ବୋଧ ହୁଅନ୍ତି ଗୋପାଳବାବୁ !

ତାର ଅର୍ଥ !

ବୁଝି ପାରିଲେ ନି ? ଅର୍ଥ ତ ଖୁବ୍ ସହଜ । ଲୋକଟା ଖାଲି ନିର୍ବୋଧ ନୁହେଁ, ବଡ଼ ପାଗଳ ମଧ୍ୟ । ଯାହା ତମ ଶକ୍ତିର ବାହାରେ ସେଥିପାଇଁ କସରତ୍ କରି ଲାଭ ?

ଠିକ୍ ବୁଝିପାରୁ ନାହିଁ ଛନ୍ଦା !

ବୁଝନ୍ତୁ, ସେ ଚାହାନ୍ତି—ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ବିବାହ କରି ପତିବ୍ରତା ନବବଧୂ ଭଳି ଓଢ଼ଣାଟାଣି ଘରଭିତରେ କବାଟ କଣରେ ପଡ଼ିରହେ ।

ତାହାହେଲେ ଆପଣ କଣ ବିକାଶବାବୁଙ୍କର ବିବାହିତ ପତ୍ନୀ ନୁହନ୍ତି ? ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ !

ସମସ୍ତେ ସେଇୟା ଭାବନ୍ତି ଗୋପାଳବାବୁ ! ସେଇୟା ଭାବି ଭୁଲ୍ କରିବାର ସମସ୍ତଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଅଭ୍ୟାସ ହୋଇ ଗଲାଣି ଏ ଖାରବୁଦରେ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ କାହାର ପତ୍ନୀ ନୁହେଁ କି ଭଗିନୀ ନୁହେଁ । ମୁଁ ଛନ୍ଦା । କେବଳ ଛନ୍ଦା ! ବିକାଶବାବୁ ମୋର କେବଳ ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ! ଏ ଯାଏ ବନ୍ଧୁଭାବରେ ଅଈ ଅସିନି ବୋଲି ପାଖରେ ଅଛି । ମନ ହେଲେ ବାହାରି ଆସିବ । ଛନ୍ଦା

ପୁଣି ଟିକିଏ ନୀରବ ରହି କହିଲା—ଆପଣ ଯଦି ଆଗ୍ରହ ଦେଖାଇବେ ତ ପାଖରେ ରହିବ ଗୋପାଳବାବୁ !

ଗୋପାଳବାବୁଙ୍କ ଆଖିରେ କୁହୁକର ସ୍ପର୍ଶ । ସେ କଣେଇ କରି ଚାହିଁଲେ ଛନ୍ଦା ଓଠରେ ମୁକ୍ତି ହସର ଜୁଆର । ଅଳସୁଆ ଆଖିରେ ବିଷାକ୍ତ ଆକର୍ଷଣର ଇଙ୍ଗିତ ।

ଗୋପାଳବାବୁ ଛନ୍ଦାକୁ ନିରୋଳା ସ୍ଥାନରେ ଅତି ନିକଟର କରି ଅନେକ ଥର ଅନାଇଛନ୍ତି । ଆଖିରେ ଆଖି ମିଶାଇ ନିଜର ତୃଷାର୍ତ୍ତ ମନକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେ ଛନ୍ଦା ଏ ନୁହେଁ । ଏ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଛନ୍ଦା । ଗୋଟିଏ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସର ଭେଳା, ଅଥବା ମୂର୍ଚ୍ଛନାର ମୂର୍ତ୍ତି । ଛନ୍ଦା ବେକଡ଼ଲେ ତଳେ ସେ ଗୋଟିଏ ଆବେଗମୟ ଚୁମ୍ବନ ଢାଳି ଦେଇ ଖୁବ୍ ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ଉଠିଲେ ।

ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ଛନ୍ଦାର ବହଳିଆ ଭ୍ରୂଲତା ତଳେ ଗହଳିଆ ଡୋଳା ଦୁଇଟି ଛନ୍ ଛନ ହେଉଛି ।

ସେ ଏହି ପାଗଳପ୍ରାୟ ଲୋକଟିକୁ ଆୟତ୍ତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କହିଲା—ଗୋପାଳବାବୁ ଚାହିଁଲେ ! ରାୟବାବୁ ଉପରେ ଶୋଇଛନ୍ତି ।

ତା'ପରେ ଛନ୍ଦା ରାୟବାବୁଙ୍କୁ ଯାଇ ହଲାଇ ଦେଲା ।

ରାୟବାବୁ ଆଖି ମଳି ମଳି ଉତ୍ତର ଦେଲେ—କଣ ବେଶି ସମୟ ଯାଏ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି ଛନ୍ଦା ?

ଗୋପାଳବାବୁ ଆଉ ଛନ୍ଦା ହାତ ଧରା ଧରି ହୋଇ ହସୁଥାନ୍ତି । ରାୟବାବୁ ପୋଷାକ ବଦଳାଇ ଗାଡ଼ିରେ ଆସି ବସିଲେ ।

ପ୍ରକାଶବାବୁ ପୋଷାକ ବଦଳାଇ ବୁଲି ବାହାରିଲେ । ଏକୁଟିଆ ଖାଲି ଘରଟା ଭିତରେ ବସିବସି ବିରକ୍ତ ଲାଗୁଛି । ଟିକିଏ ବୁଲି ଆସିଲେ ମନ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଯିବ ।

ହୀରାକୁଦ ଓ୍ୱାର୍କସପ୍‌ର ସାଇରନ୍ ବାଜୁଛି । ଦ୍ୱିତୀୟ ଶିଫ୍‌ଟ ଶେଷ ହେଲା ବୋଧହୁଏ ।

ପାହାଡ଼ ଉପରେ ତିଆରି ହୋଇଥିବା ଦୁର୍ଗା ମଣ୍ଡପ ଆଉ ପାଣି ଟାଙ୍କି ଦିଶୁଛି । ସେଇଆଡ଼କୁ ମୁହାଁଇଲେ ପ୍ରକାଶ ବାବୁ ।

ହୀରାକୁଦ କଲୋନୀରେ ନୂଆହୋଇ ଗଢ଼ାଯାଇଥିବା ଓ୍ୱାର୍କସପ୍ ଆଉ ଦୁର୍ଗାମଣ୍ଡପ ଭିତରେ ଯେଉଁ ଛୋଟିଆ ଛୋଟିଆ ଚୁନଲଗା ପଥରଘର କେଇଟି ମୁଣ୍ଡଟେକି ଛିଡ଼ାହୋଇଛି, ତାରି ଭିତରେ ରହନ୍ତି ଓ୍ୱାର୍କସପ୍‌ରେ କାମ କରୁଥିବା ଅଧେ ଅଫିସର, ଅଧେ କୁଲି ଶ୍ରେଣୀର ଶ୍ରମିକ ପରିବାର । ଡିଉଟିରେ ଥିବା ବେଳେ କଳାକେଲଦିଆ ମସିଆ ଲୁଗା ପିନ୍ଧନ୍ତି । ଦେହରେ, ମୁହଁରେ କଳା ରଙ୍ଗର ଛିଟିକା । ମୁଣ୍ଡବାଳ ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ । ପାଦରେ ରବର ଟାୟାର୍‌ର ଚପଲ । ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ ନୂଆଲୋକ ପ୍ରଥମ କରି ଦେଖିଲେ ଚିହ୍ନିପାରେ ନାହିଁ । ଗାଁରୁ କେହି ଦେଖା କରିବାକୁ ଆସିଲେ, ପାଖଦେଇ ଚାଲି ଯାଉଥିବା ନିଜ ଲୋକଟିକୁ ଦୋ ଦୋ ପାଞ୍ଚ ହୁଏ ଚିହ୍ନିବାକୁ । ତାପରେ ନାଁ ଧରି ବଡ଼ ପାଟିରେ ଡାକେ । ପାଖକୁ ଆସି କଥାହେଲେ କଣ୍ଠ ଠଉରାଇ ଚିହ୍ନେ । ସମସ୍ତେ ଏକାଭଳି ଦେଖାଯାନ୍ତି ।

ଅଧେ ପଶୁ ଅଧେ ମଣିଷ । ଯନ୍ତ୍ର ସାଙ୍ଗରେ ମିଶି ଯନ୍ତ୍ର ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଖାଲି ଜୀବନ ଟିକକ ଅଛି ବୋଲି ତଫାତ୍ ରହିଛି ।

ତଥାପି ସାରାଦିନ ଜୀବନ ଲଢ଼େ ଯନ୍ତ୍ର ସଙ୍ଗରେ ସବୁବେଳେ ସତର୍କ । ମନ ଉଡ଼ାଇଲେ ଜୀବନ ଉଡ଼ିଯିବ । ଏଇଭଳି ହୁଏ ବେଳେବେଳେ । ସକାଳେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିଥିବ ଅଥଚ ଓ୍ୱାର୍କସପ୍ ଭିତରେ ପଶି ଆଉ ବାହାରି ପାରିବ ନାହିଁ । ବାହାରିବ ଜୀବନହୀନ

[ସତର

ଶରୀର । ମୁର୍ଦ୍ଧାରହିଁଏ । ବିପଦଘଣ୍ଟି ବାଜିଲେ ସାମ୍ବ୍ରାମିକ ପରିବାରରେ ଆତଙ୍କ ଖେଳିଯାଏ । ମେଳବାନ୍ଧି ଭେଳା ଭେଳା ହୋଇ ଧାଇଁବେ ଓ୍ୱାର୍କସପ୍ ଭିତରକୁ ।

ବିକାଶବାବୁ ସେଇବାଟ ଦେଇ ଚାଲି ଯାଉ ଯାଉ ଅତୀତର ଏକ ଦୃଶ୍ୟ ଭାସି ଉଠିଲା ଆଖି ଆଗରେ । ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ିଲେ ସେ ।

ଆଗରେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ନାଳ । ପାହାଡ଼ର ସମସ୍ତ ବର୍ଷାପାଣି ସେଇ ନାଳ ଦେଇ ପ୍ରଧାନ ନର୍ଦ୍ଦମା ଭିତରେ ମିଶେ । ବେଳେବେଳେ ଅଧିକ ବର୍ଷାହେଲେ ନାଳଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ ଏଇ ଚୂନଡଲା ପଥର ଘର ଭିତରେ ପଶେ ।

ବିକାଶବାବୁ ଯିବେ କି ନାହିଁ ଭାବୁଛନ୍ତି—ସାମନା ଘରୁ ଯଦୁ ପଧାନ ଦଣ୍ଡବତ ଜଣାଇ ପଚାରିଲା—କାହାକୁ ଖୋଜୁଛନ୍ତି ବାବୁ ?

ବିକାଶବାବୁ ଅଙ୍ଗ ଥଙ୍ଗ ହେଲେ । କାହାକୁ ସେ ଖୋଜୁଛନ୍ତି ? ନିଜର ଅତୀତକୁ ନା ବର୍ତ୍ତମାନକୁ ? ଛନ୍ଦାକୁ ନା ରମାକୁ ?

ମନ ଭିତରେ କିଛି ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ନାହିଁ, ଅଥଚ ଓଜନିଆ ଲାଗୁଛି ମନ । ଭାବିଥିଲେ ବୁଲି ଆସିଲେ ମନଟା ସତେଜ ହୋଇଯିବ । କିନ୍ତୁ ଖାଲି ଆଗରେ ପଡ଼ିଅଛି ଦ୍ୱିଧାରେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି—ଯିବେ କି ନାହିଁ । ଜୀବନର ଖାଲି ଭଲି ଗୋଟିଏ ସଙ୍କଟ ।

ଯଦୁପଧାନ ବିକାଶ ବାବୁଙ୍କ ନୀରବତା ଦେଖି ପାଖକୁ ଲାଗିଆସି ପଚାରିଲା—କିଛି କହିଲେନି ବାବୁ !

ନାଁ, ସେମିତି କିଛି ନୁହେଁ—କାହାକୁ ଖୋଜୁନାହିଁ । ଏକୁଟିଆ ଯିବାକୁ ଭଲ ଲାଗୁନି ଭାବୁଥିଲି ବସାକୁ ଫେରି ଯିବି କି ଆଗେଇବି ।

ଦୁର୍ଗାମଣ୍ଡପ ଯାଆନ୍ତେ ଯଦି ସଙ୍ଗରେ ଯାଆନ୍ତି । ଗାଁରେ ଥିଲାବେଳେ ନିତି ଭାଗବତ ଆଉ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରକୁ ଯାଉଥିଲି । ଏଠି ସେ କଥା କିଏ ଛଡ଼ିବ । ନିତି ଦୁର୍ଗାମଣ୍ଡପକୁ ଯାଇ ଜଣାଣ କରେ । କହିବେତ ବାହାରିବି ।

ବିକାଶ ବାବୁ ଯଦୁ ପଧାନ କଥାରେ ଆଗ୍ରହାନ୍ୱିତ ହୋଇ କହିଲେ, ହଉ ଚାଲ ।

ରାମକୃଷ୍ଣ ମିଶନରେ ଆଳତି ହେଉଛି । ଶଙ୍ଖ ନିନାଦରେ ଓଁକାରମୟ ହୋଇ ଉଠିଛି ବାୟୁମଣ୍ଡଳ । ଶାସନ ଦେଇ ଝାରସୁଗୁଡ଼ା ସେପଟେ ଲମ୍ବି ପାଇଥିବା ଉଚ୍ଚ ପର୍ବତରୁ ପ୍ରତିଧ୍ୱନି ଫେରି ଆସୁଛି କାନ ପାଖକୁ ।

ଯଦୁ ପଧାନ ଜଣାଣରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିଲା ।

ରାମକୃଷ୍ଣ ମିଶନର ସେହି ବାଙ୍ଗାଳୀ ହୋଇ ହୃଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ ସେବକ ଜଣକ କଣ ଗୋଟିଏ ଶ୍ଲୋକ ଆବୃତ୍ତି କରୁଛନ୍ତି ।

ବିକାଶବାବୁ ଅଦେଖା ଦେବତା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ହାତ ଯୋଡ଼ିଲେ ।

ଧୂପ ପରେ ଆଳତି ଶେଷହେଲା । ଯଦୁ ପଧାନ ଜଣାଣ ଶେଷ କରିଥାଏ ।

ଫାଷ୍ଟଗେଟ୍ ତରଫରୁ ସୁଲୁସୁଲିଆ ଖୋଲା ପବନ ବହି ଦେହକୁ ଫୁଲଭଳି ହାଲୁକା କରି ଦେଉଛି ।

ବିକାଶବାବୁ ଯଦୁପଧାନ ସଙ୍ଗରେ ଯାଇ ଦୁର୍ଗାମଣ୍ଡପର ଉପର ବେଢ଼ା ବେଦୀରେ ବସିଲେ । ହୀରାକୁଦ ସହରର ସମସ୍ତ ଆଲୁଅ ଆଖି ଆଗରେ ଖେଳୁଛି । ବନ୍ଧ ଉପରେ ନାଲିନେଳି ଆଲୁଅ ବି ଧାଡ଼ି ମହାନଦୀର ପେଟରେ ପଶି ଯା'ଇଛି ଦୁଇ ପାଖର ପର୍ବତ ଦେହରେ ।

ପାହାଡ଼ ତଳର ଅନାମଧେୟ ପଲ୍ଲୀ ଜାମଡ଼ା ଦାଣ୍ଡରୁ ଭାସି ଆସୁଛି ଢୋଲର ଆବାଜ । ତାରି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶୁଭୁଛି ଅପରିଚିତ ଭାଷାର ଗୋଟିଏ ସମବେତ କଣ୍ଠଲହରୀ । କନ୍ଧ, କୋହ୍ଲି ପରିବାରର ଅବିବାହିତା ଝିଅମାନେ

ମେଳାବାନ୍ଧି ନାଚୁଛନ୍ତି ଆଉ ଗାଉଛନ୍ତି । ସାରାଦିନର କ୍ଳାନ୍ତିକର ହାଡ଼ଭଙ୍ଗା ପରିଶ୍ରମ ପରେ ଟିକିଏ ମନଖୋଲା ଗୀତ ଆଉ ନାଚ । ମନରୁ ସମସ୍ତ ଗ୍ଲାନି ପୋଛି ପକାଏ । ଖଟ ଧରିଲେ ଆଖି ପଡ଼ିଯାଏ । ଆଖି ଫିଟିଲା ବେଳକୁ ସକାଳ । ପୁଣି ସେହି ଜୀବନ ଯୁଦ୍ଧର ଡାକରା ।

ହୀରାକୁଦ ବନ୍ଧ ପରେ ପରିଶ୍ରମ ଟିକିଏ କମିଯାଇଛି । ମାଟି ନୋହିଲେ କି ପଥର ଫଟାଇଲେ ଆଖି ଦୁଟୁଙ୍ଗିଆ ହ’ ପଇସା ପାଖକୁ ଆସୁଛି । ଜୀବନର ଦାହଗଣ୍ଠିରୁ ମିଳିଛି ଟିକିଏ ମୁକ୍ତି ।

ଯଦୁ ପଧାନ ସେହି ଗୀତର ଲହରୀ ଭିତରେ ନିଜର ଅତୀତକୁ ଅଣ୍ଡାଳୁ ଥିଲା ।

ବିକାଶବାବୁଙ୍କ ମନ ମଧ୍ୟ ବଦଳି ଆସୁଥିଲା । ଯଦୁ ପଧାନକୁ ପଚାରିଲେ, ଅଚ୍ଛା, ତମେ ସେ ସଙ୍ଗୀତରୁ କିଛି ବୁଝି ପାରୁଛ ?

ଯଦୁ ପଧାନ ହସିଲା । କହିଲା—ମୁଁ ସବୁ ବୁଝିପାରୁଛି ବାବୁ ! ବିଶାଶହେ ବର୍ଷ ଧରି ଏମାଟି ସଙ୍ଗେ ମୋର ପରିଚୟ ।

ପ୍ରତି ଧୂଳିକଣା ମୋତେ ଚିହ୍ନିଛି ବାବୁ ଆଉ ; ଚିହ୍ନିଛି । ହୀରାକୁଦ ବନ୍ଧ ତ ଏଇ କେତେବର୍ଷ ହେବ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି— ଆଉ ମୁଁ ଏଇ ମାଟି, ଏଇ ପବନ, ଏଇ ଲୋକ ଗହଳି ଭିତରେ ବିଶାଶହେ ବର୍ଷ ବିତାଇ ଦେଲି । ଏ ଗୀତ ବୁଝି ପାରିବି ନାହିଁ ?

ବିକାଶବାବୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ । ଦେଖିଲେ ବିଶାଶହେ ବର୍ଷର ଯଦୁ ପଧାନ ମେରୁପରି ଅଟଳ ରହି ଯୁବକ ଭଳି କଥା କହୁଛି । ଗୋଟିଏ ହେଲେ ଦାନ୍ତ ଭାଙ୍ଗି ନାହିଁ । ଦେହର ରଙ୍ଗ ହିନା ପାଉଁଶିଆ ହୋଇ ଖାପ୍‌ଛଡ଼ା ଦିଶୁଛି, କିନ୍ତୁ ମାଂସପେଶୀଗୁଡ଼ିକ ନରମି ନାହିଁ । ଆଗ୍ରହ ସହକାରେ କହିଲେ—ଅଚ୍ଛା ଏ ବନ୍ଧ ଆରମ୍ଭ ବେଳେ କେଉଁଠି ଥିଲ, କଣ କରୁଥିଲ କହିଲ ?

ଯଦୁ ପଧାନ ଖଣ୍ଡେ କାଶ ମାରି ଆରମ୍ଭ କଲା—ସବୁ କହିବି ବାବୁ, ସବୁ ମନେ ଅଛି । ଆଖି ଆଗରେ ଜଳଜଳ ହୋଇ ସବୁ ଦିଶି ଯାଉଛି । ସରଳ ସୁନ୍ଦର ଗାଁ ଉପରେ ଯେଉଁଦିନ ଟ୍ରାକ୍‌ଟରରେ ଧାଇଁ ପାଖ ଜଙ୍ଗଲ ସବୁ ସଫା କରିବାରେ ଲାଗିଲା, ଆଖପାଖର ସାଧାରଣ ଗାଉଁଲି ପରିବାର ଭିତରେ ଚହଳ ପଡ଼ିଗଲା । ସମ୍ବଲପୁରରୁ ଦୀର୍ଘ କୋଡ଼ିଏ ମାଇଲ ଭିତରେ ବିଛାଇ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବା ଛୋଟ ଛୋଟ ଶହଶହ ଗାଆଁର ଅନେକଙ୍କ ଭିତରେ ମୋଟରଟିଏ ଦେଖିବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ଜୁଟି ନଥିଲା । ଯେଉଁମାନେ ଦେଖିଥିଲେ ଘର ଜଗି ରହିଲେ । ଅନ୍ୟମାନେ ହୀରାକୁଦ କଲୋନୀର ସେଦିନର ଅପନ୍ତରା ଭୂଇଁକୁ ଗଲେ ଦଳଦଳ ହୋଇ । ଜସ୍ମୁ କିରଷୀ ମୂଲିଆ ପରିବାରର ଗୋଟିଏ ଶୋଭାଯାତ୍ରା । ସଫା ଲୁଗା ପିନ୍ଧି, ମୁଣ୍ଡରେ ଅଧିକା ଟିକିଏ ତେଲ ଚାଳି ବେଶ ହୋଇଥାନ୍ତି । ସତେକି ହୀରାକୁଦରେ ଯାତ୍ରା ପରବ ହେଉଛି । ମନ ପୂରାଇ ଦେଖିବେ । କେତେ ଆବେଗ ଆଉ ଉତ୍କଣ୍ଠା ସେ ମନ ଭିତରେ । କଳଟିଏ ମାଟି ହାଣୁଛି, ଗଛ କାଟୁଛି !! ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ । ମଣିଷର ପହୁଞ୍ଚା ଗଲା ଲାଗ ଲାଗ ଦୁଇ ତିନ ହପ୍ତା । ଦଳେ ଯାଇ ଆଉ ଦଳକୁ କହିଲେ—ଯନ୍ତ୍ର ନୁହେଁ ଯେ ଜନ୍ତୁଟାଏ । ରାକ୍ଷସ ଭଳି ରୂପ । ଭୀଷଣ ଭାବରେ ଗର୍ଜି ମାଟି ଖାଉଛି । ମହା ଦ୍ରୁମମାନ ତଳେ ଶୁଆଇ ଦେଉଛି ।

ହୀରାକୁଦ ଭୂଇଁର ଗହଳ ବଣ ସଫା ହେଲା । ଯେଉଁ ଭୂଇଁକୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣ ସୁଦ୍ଧା ଛୁଇଁ ପାରୁ ନ ଥିଲା, ତାହା ହେଲା ନିର୍ଜନ ନିଶୂନ ପଡ଼ିଆଟାଏ । ଖାଁ ଖାଁ ଲାଗୁଛି । ଦେଖି ହବନି । ତା ପରେ ଫୁଟିଲା ଡାଇନାମାଇଟ୍ । ପଥର ଫଟାଇ ଧୂଳି କଲା । ତାହାର ଶବ୍ଦରେ ଗାଁବାଲା ଚମକି ଉଠିଲେ । ପଶୁପକ୍ଷୀ ପାହାଡ଼ ଛାଡ଼ି ଧାଇଁଲେ ଆଗକୁ, ଯେଉଁଠି ଏ ଶବ୍ଦ ପହୁଞ୍ଚି ପାରୁନି ।

ବୁଢ଼ା ନୀରବ ରହିଲା ଟିକିଏ । ବିଂକାଶବାବୁ ଅନାଇଥାନ୍ତି ବୁଢ଼ା ମୁହଁକୁ । ସେ ମୁହଁରେ ଗୋଟିଏ କ୍ରନ୍ଦନର ସ୍ପର୍ଶ ।

ବୁଢ଼ା ଅପେକ୍ଷାକୃତ ନରମ ଗଳାରେ ପୁଣି ଆରମ୍ଭ କଲା—ତା ପରେ ପରେ ବାବୁ ଗାଁ ଗାଁରେ ବାଜିଲା ଢେଙ୍କୁରା । ଗାଁ ଛାଡ଼ି ଉଠିଯିବାକୁ

[ଏକୋଇଶି

ଡେଙ୍ଗାଗୁ ଦେଲେ । ସରକାରଙ୍କର ଆଦେଶ । ହୀରାକୁଦ ବନ୍ଧ ହେବ । ପାହାଡ଼ ସମାନ ହଙ୍କା ସରିବ । ସେଥିରୁ ବାହାରିବ ବଜୁଳି ଆଲୁଅ । ପୁଣି କେନାଲ ହୋଇ ଗାଁ ଗାଁରେ ପାଣି ମାଡ଼ିବ । ଅରମା ବଣ ଭିତରେ ସୁନାର ଫସଲ ହସିବ । ଘିଅ ଆଉ ମହୁର ସୁଅ ଛୁଟିବ ।

କିନ୍ତୁ ଗାଁ ଗାଁରେ ଖେଳିଗଲା ବିଷାଦର ଛାୟା । ପରିବାରର ମୁରୁବି ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ ଭାଳେଣି ପଡ଼ିଲା । ଏତେ ପରିଶ୍ରମ କରି ଯେଉଁ ଘର, ଦ୍ୱାର ତୋଳିଥିଲେ—ଲହୁଲହୁ ଏକାଠି କରି ଠାଙ୍ଗରା ଭୂଇଁରେ ସୁନାର ଫସଲ ହସାଇଲେ, ସେହି ଭୂଇଁର ମାୟା ଛାଡ଼ିବାକୁ ହେବ । ଯେଉଁ ପାଣି ପବନରେ ପୂର୍ବପୁରୁଷର ଅମୃତ ସ୍ମୃତି, ପ୍ରତି ଧୂଳି କଣାରେ ସ୍ନେହ ମମତାର ସରଳ ସ୍ୱର୍ଗ ରହିଛି, ତାକୁହିଁ ତ୍ୟାଗକରି ଚାଲି ଯିବାକୁ ହେବ ।

ଘରେ ଘରେ ଭାଳେଣି । କଳୁଆ ଭୟ ଲାଗିଛି । ପୋଲିସ ଦେଖିଲେ ଛନିଆଁ । ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରେ ସେହି ଦୁଃଖର ଭାଷା । ଖାଲି ହାୟ, ହାୟ । ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭବିଷ୍ୟତ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଉପରେ କେତେଦିନ ବା' ନିର୍ଭର । ସମ୍ବଲପୁର ଆଖପାଖର ଶହେ ଗାଁ ଦୁଃଖରେ ଭାସିଲା ।

ବିକାଶବାବୁ କହିଲେ, ତା ପରେ ହୀରାକୁଦ ବନ୍ଧ ବନ୍ଦ କରିବାପାଇଁ ଆନ୍ଦୋଳନ ହେଲା । ନୁହେଁ ?

କହୁଛି ବାବୁ ସବୁ କହିବି । ନ ଜାଣିଲା ଲୋକେ ଆଜି ବି କହୁଛନ୍ତି ସମ୍ବଲପୁର ଅଞ୍ଚଳର ଲୋକେ ନିର୍ବୋଧ, ଅପଗଣ୍ଡ । କିନ୍ତୁ ତାର ଅସଲକଥା ରହିଛି ବାବୁ·········

ଏତିକିବେଳେ ଝିଅ ପଦ୍ମା ଆସି ଦୁର୍ଗାମଣ୍ଡପ ପାହାଚର ସବାତଳ ଧାଡ଼ିରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ଡାକିଲା—ବାପା ଖାଇବ ଆସ ! ଅନେକ ସମୟ ହେଲାଣି ।

ବାଇଶି]

ଅନେକ ରାତି ହେଲାଣି ? ବିକାଶବାବୁ ହାତଘଣ୍ଟା ଉପରେ ନଜର ଦେଲେ । ବାରଟା ବାଜିବା ଉପରେ । ଆକାଶ ଉପରେ ସପ୍ତର୍ଷି ମଣ୍ଡଳ ଖେଳୁଛି ।

ଯଦୁ ପଧାନ ତରତର ହୋଇ ଛିଡ଼ା ହେଲା । ବିକାଶବାବୁଙ୍କୁ କହିଲା—ତମେ ଏବେ ଯାଅ ବାବୁ ! ଅନେକ ରାତି ହେଲାଣି । ପୁଣି କେବେ ଶୁଣାଇବ ।

ଯଦୁ ପଧାନ ପାହାଚ ତଳର ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ଥଙ୍ଗ ଥଙ୍ଗ ହେଉଥିଲା, ଆଖିର ଦୃଷ୍ଟି କମି ଯାଇଥିବାରୁ ପାଦ ସମାନ ଭାବରେ ପଡୁନାହିଁ । ବୁଢ଼ା ପଡ଼ିଯିବା ଉପରେ ।

ପଦ୍ମା ତୀରଭଳି ଛୁଟି ଆସିଲା ବାପ ପାଖକୁ ।

ବିକାଶ ବାବୁ ସେତେବେଳେ ଯଦୁ ପଧାନର ହାତଧରି ଦୁଇଟି ପାହାଚ ଅତିକ୍ରମ କରିଥାନ୍ତି ।

ପଦ୍ମା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବୁଢ଼ା କହିଲା···ତୁ ଆଉ କାହିଁକି ଆସିଲୁ ଝିଅ ? ବାବୁଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଓହ୍ଲାଇ ଯାଇଥାନ୍ତି ।

ବାବୁ ତମର ହାତ ଧରିବେ—ଆଉ ତମେ ଓହ୍ଲାଇବ···ନୁହେଁ ?

କ୍ଷତି କଣ ? ଆମରିତ 'ସିଏ ବାପ ସମାନ !' ବିକାଶ ବାବୁ କହିଲେ ।

ପଦ୍ମା ଏକ ଲୟରେ ଅନାଇଥିଲା ଏହି ଅପରିଚିତ ଦରଦୀ ମଣିଷଟି ଆଡ଼େ । ତାଙ୍କ କଥାରେ ସେ ଯେପରି କିଛି ନୂତନତାର ଗନ୍ଧ ପାଉଛି ।

ଯଦୁ ପଧାନ ପଦ୍ମା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବିକାଶ ବାବୁଙ୍କୁ କହିଲା, ମୋର ଏଇ ଅଛି ସବୁଦିନ ଚଗଲା ବାବୁ । କୋଉଟେପୋଛା ଝିଅ ବୋଲି ଅଧିକ ଟିକିଏ ଆଦର ପାଇଥିଲା କନା—ଦଷ୍ଟାମୀ ତେବେ ବି ଯାଇ ନାହିଁ ।

ବିକାଶ ବାବୁ ପଦ୍ମାକୁ ଚାହିଁଲେ । ସେତିକିବେଳଠୁ ପଦ୍ମା ବିକାଶ ବାବୁଙ୍କ ମୁହଁରେ କଣ ଖୋଜୁଥାଏ । ବିକାଶ ବାବୁ ଦେଖିଲେ—କୋଡ଼ିଏ

[ତେଇଶି

ପଚିଶ ବର୍ଷର ତରୁଣୀଟିଏ । ଆଖିରେ ଅଛି ଅଦ୍ୟ ମୌସୁମୀର ସଂଗୀତ । ଲାବଣ୍ୟ ଢେଉ ଭାଙ୍ଗୁଛି ଜୁଆରିଆ ଦେହରେ । ସୁଷ୍ଠୁ ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗରେ ପ୍ରସ୍ଫୁଟିତ ସମ୍ଭ୍ରମର ଆବେଗ । କଣ ଭାବି ଆଉ ଥରେ ସେ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇଲେ ।

ସଡ଼କର ଭାଗ ପାଖକୁ ଆସି ଯଦୁ ପଧାନକୁ କହିଲେ, ମୁଁ ଏଇ ସାମନା ବ୍ଲକ୍‌ର ଆମ୍ବଗଛ ତଳ ତିନି ନମ୍ବର ଘରେ ରହେଁ । ସୁବିଧା ହେଲେ ନିଶ୍ଚୟ ଆସିବ । କହି ବିକାଶବାବୁ ଆଙ୍ଗୁଠିରେ ଦେଖାଇଦେଲେ ।

ବୁଢ଼ା କହିଲା, ଯିବବାବୁ, ନିଶ୍ଚୟ ଯିବ ।

ସଞ୍ଜ ଗହଳରୁ ଗଭୀରତର ହେଉଥାଏ ।

ଛନ୍ଦା ଫେରିନାହିଁ ।

ବିକାଶବାବୁ ଅଲୁଅ ଜାଳି ବିଛଣାରେ ଢଳି ପଡ଼ିଲେ ।

ଛନ୍ଦା ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ହେବ ।

ରାତି ଘନେଇ ଆସୁଛି ।

କର୍ମକ୍ଳାନ୍ତ ହୀରାକୁଦ ବିଶ୍ରାମ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଛି ।

ରାତି ଡିଉଟିରେ କନେଷ୍ଟବଲ ସଡ଼କ କଡ଼ରେ ପଇଁତରା ମାରିଲେଣି ।

ଓ୍ୱାର୍କସପ୍‌ର କାନଫଟା ଆବାଜ ସାରା କଲୋନୀକୁ ଘୋଡ଼ାଇ ରଖିଛି ।

ମହାନଦୀ ଗର୍ଭରେ ପଥର ଫଟା ହେଉଛି ବୋଧହୁଏ । ବିକାଶବାବୁଙ୍କ କାନରେ ବ୍ଲାଷ୍ଟିଂର ଚଡ଼କ ପିଟିହେଲା ଦି' ତିନଥର । ମଝିରେ ମଝିରେ ଏମିତି ହୁଏ । ବ୍ଲାଷ୍ଟିଂର ପ୍ରଳୟଙ୍କରୀ ଚିତ୍କାର ହୀରାକୁଦର ପାହାଡ଼ ଘେରା ପରିବେଶ ଡେଇଁ ସମ୍ବଲପୁର ସହରରେ ଗୁଞ୍ଜଲୀ ଖେଳାଏ, ନେସନାଲ୍ ହାଇୱେର ଓସାରିଆ ଛାତି ଉପରେ ଧିମେଇ ଧିମେଇ ଚାଲୁଥିବା ଶଗଡ଼ର ଯୋଡ଼ିବଳଦ ଚମକି ପଡ଼ନ୍ତି । ତନ୍ଦ୍ରାଚ୍ଛାଦିତ ଶଗଡ଼ିଆ ବାଉଳା ଖାଇ ବଳଦ ଲାଞ୍ଜରେ ହାତମାରେ । ମୁହଁରୁ ଅନର୍ଗଳ ଚାଲିଥାଏ ସମ୍ବଲପୁରୀ ଲୋକସଙ୍ଗୀତର ମିଠା ମୂର୍ଚ୍ଛନା । ବୁଢ଼ାରଜା ପାହାଡ଼ର ମହାଦେବ ମନ୍ଦିରରେ ସେହି ଧ୍ୱନି ବାଧାପାଇ ଲେଉଟି ଆସେ । ଶଗଡ଼ ଦ୍ୱିଗୁଣ ବେଗରେ ଧାଏଁ ଆଗକୁ । ପିଚ୍‌ରାସ୍ତା । ସଡ଼କ ଦି'କରେ ବିଜୁଳୀ ଆଲୁଅ, ଆଖି ପାଉଛି ଯାଏ ଲମ୍ବି ଯାଇ ପାହାଡ଼ ସେପଟେ ଲୁଚି ଯାଇଛି । ଡର ନାହିଁ କି ଭୟ ନାହିଁ ।

ରାତି ବାରଟା ପରେ ହୀରାକୁଦର ନିର୍ଜନ ରାସ୍ତା ଆଉଥରେ ସଚେତନ ହୋଇ ଉଠିଲା । ସୁପ୍ତ ହୀରାକୁଦର ପହିଲି ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଲା ।

[ପଣ

ସମ୍ବଲପୁରରେ ସେକେଣ୍ଡ ସୋ' ସିନେମା ଶେଷ ହେଲା ବୋଧହୁଏ ।

ଦ'ଘଣ୍ଟା ରାତ୍ରିବସର୍ ଯାତ୍ରୀ, ଟେକ୍ସୀ ଆଉ ସାଇକଲ୍ ଆରୋହୀ ଅଣନିଶ୍ୱାସୀ ହୋଇ ଫେରୁଛନ୍ତି ବସା ଘରକୁ ।

ସିନେମା ଅଭିନେତ୍ରୀର ପ୍ରେମପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବବ୍ୟଞ୍ଜକ ନଗ୍ନସଙ୍ଗୀତର ପ୍ରଥମ କେଇ ପଦ ବାୟୁମଣ୍ଡଳକୁ ତାଜା କରୁଛି ।

ଅର୍ଦ୍ଧରାତ୍ରିର ଶୀତଭରା ଅନ୍ଧାରରେ ପୋଲିସ ଫାଣ୍ଡି ଆଗର ଚା'ଦୋକାନ ରହିମ୍ କବାଟ ଖୋଲିଥିବ । କାଲୁଆ ରାତ୍ରିର ଓଠଥରା ଶୀତରେ କପେ ଗରମ୍ ଚା' ମନ୍ଦ ନୁହେଁ ।

ହୀରାକୁଦ ମାଟିର ଶସ୍ତା ପଇସା । ଚା ବସ୍‌କୁଠରେ ଧୁମ୍‌ଧାମ୍ ପର୍ବ ।
ଏଇତ କଲେଜ ଜୀବନ !
କାମ ଚାଲିଥିବା ଯାଏ ଟିକିଏ ଆରାମ ଆଉ ଫୁର୍ତ୍ତି ।
ତେଣିକି ଭାଗ୍ୟରେ କଣ ଅଛି କିଏ ଜାଣେ ?

ରାତି ବାରଟାର ପ୍ରଥମ ବସ୍ ପହଞ୍ଚିଲେ ବରଫକଳ ପଛପଟର ଝୁପୁଡ଼ି ଘରମାନଙ୍କରେ ଦପ୍‌ଦପ୍ ହୋଇ ଆଲୁଅ ଜଳେ । ତାହାର ଭିତରୁ ଭାସିଆସେ ଗଳା ଖଙ୍କାରର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଇଙ୍ଗିତ । ଲମ୍ବାକାଶ ଅଭ୍ୟର୍ଥନାର ସଙ୍କେତ । ସିନେମା ଫେରନ୍ତା ଅବିବାହିତ ଶ୍ରମିକ ସ୍ୱପ୍ନ ନିଶାରେ ଢୁଳୁ ଢୁଳୁ ହୁଏ । ଆଖି ଆଗରେ କାହାର ତରଙ୍ଗ ତରଙ୍ଗ ଚୁହାଣୀ, ହସିଲା ମୁହଁ ଝଲସି ଉଠେ । ଉଦ୍‌ଭ୍ରାନ୍ତ ଅବିବାହିତ ତରୁଣ ପକେଟ୍ ଭିତରେ ହାତପୂରାଇ ମିଶିଯାଏ ଝୁପୁଡ଼ିବଣ ଭିତରେ । ତାପରେ ପରେ ମଧୁର୍ ମଧୁର କଥା । କଳି କଳିଆ ହସର ଜୁଆର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଭ୍ରୂ ନଚା ପଲକର ଅଭିବାଦନ । ଦେହ ଉପରୁ ଶାଢ଼ୀ ଫିଟି ଯାଉଛି—ଛିଟ ରାଇକାର ବୋତାମ ଖୋଲି ଗଲାଣି । କୁସୁମିତ କବରୀ ଶିଥିଳ ହେଉଛି ।

ରହିମ୍‌ର ଚା ଦୋକାନ କାଂଗୁ ପଇସାର ଆବାଜ ପାଏ । ଅର୍ଦ୍ଧରାତ୍ରିର ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ରଙ୍ଗୀନ୍ ଦେଶୀ ଆଉ ବିଲାତୀ ମଦର ବେଶ୍ କାଟତି ହୁଏ । ଜୀବନ ଉପଭୋଗ କରିବାର ସରସ ଉପାଦାନ ।

କଳ କାରଖାନାର ଟଙ୍କା ପଇସା ଜଣକ ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ହେଲେହେଁ ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ନିଅଣ୍ଟ । ପୁଣି କେତେବେଳେ ଯେ ଗୃହିଣୀ ପିକ କଏ ଜାଣେ ?

ଉଶୃଙ୍ଖଳ ଯୁବକ ଶ୍ରମିକ କେଉଁ ଅଜଣା ତରୁଣୀର ଅଞ୍ଚଳ ଭିତରେ ରାତ୍ରି ଯାପନ କରେ ।

ଝୁପୁଡ଼ି ଆଗର ପୋଲିସ ଫାଣ୍ଡି, ଚଉଦ୍ଦଗଡେଢାଏ ଶିକ୍ଷିତ ସମାଜର ସୂକ୍ଷ୍ମ ମନ ସବୁ ଜାଣିଶୁଣି ନୀରବ ରହିବା ଉଚିତ ମନେକରେ ।

ଏହାହିଁ ତ ଆଜିର ହୀରାକୁଦ କଲୋନୀ ।

କଲୋନୀ ଭିତରେ ମଣିଷ ମନ କଳ ପାଲଟି ଯାଇଛି ।

ମାଦଳ ମୁଖ୍ୟ ତାଲଖାଇ ଆଉ କରମା ନାଚ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଛନ୍ଦାର ରହସ୍ୟଦେହର ଅଭିନମ୍ବର ଅଦ୍ଭୁତ ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥାନ ।

ଓ୍ୱାର୍କସପ୍ ଘଣ୍ଟାରେ ଦେଢ଼ଟା ବାଜିଲା ।

ବିକାଶବାବୁଙ୍କର ଆଖିପତା ଲଗି ଲଗି ଯାଉଛି ।

ତଥାପି ଛନ୍ଦା ଫେରିନାହିଁ—ଫେରିବ କି ନାହିଁ ଠିକଣା ନାହିଁ ।

ବିକାଶବାବୁ ପ୍ରଥମ କରି ଭାବିଲେ ବୋଧହୁଏ ଛନ୍ଦା ସଙ୍ଗରେ ରହି ସେ ମସ୍ତବଡ଼ ଭୁଲଟାଏ କରିଛନ୍ତି । କିଏ କହିଲ ସୁଧୁରିପିବ ଛନ୍ଦା ।

ପଡ଼ୋଶୀ ନିଶାକାନ୍ତବାବୁ ଏହି ଛନ୍ଦାପାଇଁ ଜୀବନ ଦେଲେ । ଅଥଚ ସେହି ଛନ୍ଦା ଆଜି ଛନ୍ଦହରା ।

ବିକାଶବାବୁ ଭାବିଲେ ତାଙ୍କର ଭୁଲ ରହିଛି କେଉଁଠି ? କିଏ ପାଇଁ ଛନ୍ଦା କରଛଡ଼ା ଦେଉଛି ?

ଏହି ଛନ୍ଦା ପ୍ରତି କଲିକତାରେ ଥିଲାବେଳୁ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ବଳତା ଅଛି । ଛନ୍ଦା ଅପୂର୍ବ ଭଙ୍ଗୀରେ ନିଜକୁ ସଜାଏ । ଭଲଭଲ ଡିଜାଇନ୍ର ଶାଢ଼ୀ, ବ୍ଲାଉଜ୍‌ରେ ସବୁବେଳେ ଫୁର୍ତ୍ତିଦେଖା ଯାଉଥିଏ । ଦେହରେ ମୁହଁରେ ସଙ୍ଗୀତର ସ୍ପର୍ଶ । ପ୍ରକୃତି ସମସ୍ତ ଶୋଭା ସମ୍ପଦ ଠୁଳକରି ସଜାଇଥିଲା ଏହି ଛନ୍ଦାକୁ ! ଆଖିରେ ତାର ବିଜୁଳିର ଛଟା ।

[ଶତେଢଇମି

ବିକାଶବାବୁଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଛନ୍ଦାକୁ ଘନିଷ୍ଠହେଇ ସ୍ୱାମୀ ତାର ଟିକିଏ ହେଲେ ସନ୍ଦେହ କରନ୍ତିନି । ଖୁବ୍ ମେଳାପୀ ଆଉ ସୁଶିକ୍ଷିତ ଥିଲେ ଛନ୍ଦାର ସ୍ୱାମୀ । ଛନ୍ଦା ମଧ୍ୟ ବିକାଶବାବୁଙ୍କର ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରକୁ ଅତି ସହଜ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଉଥିଲା ।

ବିକାଶବାବୁଙ୍କର ମନେ ପଡ଼ିଲା ଦିନକର କଥା—

ସେଦିନ ସେ ଅଫିସ ଫେରନ୍ତା ସୁନ୍ଦର ଶାଢ଼ୀଟିଏ, ଦାମିକା କନାର ସେମିଜ ଦଖଣ୍ଡ୍ର ଆଉ କୁଙ୍କୁମ ଶିଶିଟିଏ ଆଣି ଅତି ସୁହାଗରେ ରମାଦେବୀଙ୍କ ହାତରେ ଦେଇ ସେ ସବୁ ଲଗାଇବାକୁ କହିଲେ । ରମାଦେବୀ ଲଜ୍ଜାଳୁ ହୋଇ କହିଲେ—'ସକାଳେ ଲଗାଇଲେ କଣ ଚଳିବନି । ତାଙ୍କ ମନରେ ଗୋଟିଏ ଝୁଙ୍କ ଉଠିଥାଏ । ସେ ଚାହୁଁଥିଲେ ଏସବୁ ଚକ୍‌ଚକିଆ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧାଇ ତରୁଣୀ ସ୍ତ୍ରୀ ରମାଦେବୀଙ୍କୁ ଚିଇପିବେ । ଦେଖିବେ ସେ ଛନ୍ଦାଭଳି ଦିଶିବ କି ନାହିଁ !

ରମାଦେବୀଙ୍କର ଉତ୍ତର ଶୁଣି ସୌଖୀନ ମନ ତାଙ୍କର ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ଅଭିମାନ କରି ମୁହଁ ଫୁଲାଇ ବସିଲେ । କଥା କହିଲେ ନାହିଁକି କଥା କହିଲେ ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ ।

ରମାଦେବୀ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବାକୁ ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ ହେଲେ । ପାଖକୁ ଆସି ଆଖିକୁ ଉପହାସ କରି ତାଙ୍କର ବାଉଳା ମନକୁ ସଜାଡ଼ି ନେଲେ । ହସି ହସି କହିଲେ—କିମିତି ଦେଖା ଯାଉଛି କହିଲ ?

ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ।

ସତେନା ?

ମିଛ କୁହେଁ ! ଦର୍ପଣକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲ ! ଛନ୍ଦା ତମର ପାଦଧୂଳିକି ସରି ହେବନି ।

ରମାଦେବୀ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ ଉଠିଲେ । କହିଲେ, ଛନ୍ଦା ତ ପରଗ ମାପକାଠି ନା ?

ମୁଁ କଣ ସେଇଆ କହିଲି ?

ଅଠେଇଶି ।

ତାହାହେଲେ ମୋତେ ଛନ୍ଦା ସଙ୍ଗରେ ତୁଳନା କରିବା ଅର୍ଥ ?

ସେ ସବୁବେଳେ ଚକଚକିଆ ପୋଷାକରେ ସାଜ ହୁଏ ନା, ସେଇଥି-ପାଇଁ କହିଦେଲି ।

ତାହାହେଲେ ତୁମକୁ ଏହି ଚକଚକ୍ ସଜ ଭଲଲାଗେ ! ନୁହେଁ ?

ମୋତେ ଖାଲି ନୁହେଁ ରମା, ସମସ୍ତ ପୁରୁଷ ଜାତିକୁ । ସୃଷ୍ଟିରେ ସବୁ-ପ୍ରକାର ଲୋଭଣୀୟ ଜିନଷରେ ପତ୍ନୀକୁ ସଜାଇ ନୟନ ମନଭରି ଅନାଇବାକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ସେମାନେ । ସ୍ତ୍ରୀ ସବୁଠାରୁ ଆଦରଣୀୟ ଜିନା !'

ଆଉ ସମସ୍ତ ସ୍ତ୍ରୀ ଜାତି ମଧ୍ୟ ନିଜକୁ ପାଦୁପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଜାଇ ସମସ୍ତଙ୍କର ଆକର୍ଷଣର ପାତ୍ର ହେବାକୁ ଚାହେଁ—

କିନ୍ତୁ ତମେ ତ କେବେ ଚାହଁ ନ !

ତାହାହେଲେ ବୁଝିବାକୁ ହେବ ମୁଁ ଏହି ନିୟମରେ ଗୋଟିଏ ବ୍ୟତିକ୍ରମ । କିନ୍ତୁ ତମେ ଛନ୍ଦାକୁ ପାଇଥିଲେ········

ତୁଣ୍ଡର କଥା ତୁଣ୍ଡରେ ଅଟକି ଗଲା । ଦାଣ୍ଡଘରେ ଛନ୍ଦାଦେବୀଙ୍କର ପାଟି ଶୁଭିଲା ।

ରମାଦେବୀ କହିଲେ—ଆଜିଠୁ ଛନ୍ଦାଦେବୀଙ୍କୁ କହିଛି ସେ ଆମର ଘରେ ରହିବେ ।

ଆଉ ତୁମେ ?

ମୁଁ ମଧ୍ୟ ରହିବି—ସେବିକା ହୋଇ ।

ଏ ତୁମେ କଣ କହୁଛ ରମା ! ସାବଧାନ, ଛନ୍ଦା ଦେବୀଙ୍କୁ କିଛି କୁହନି ।

କିନ୍ତୁ ନାରୀ ଜାତିକୁ ଯେଉଁ କଥା ପ୍ରଚାର ନ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିବ, ତୁମେ ନିଶ୍ଚିତ ଥିବ ଯେ ସେହି କଥାଟାରହିଁ ବହୁଳ ପ୍ରଚାର ହୋଇଛି ।

ଛନ୍ଦା ଆସୁ ଆସୁ ପ୍ରଗଲ୍‌ଭା ରମା କହିଲେ, ଶୁଣିଲ ଦିଦି, ତୁମେ ଆମର ଘରେ ଆଜିଠୁ ରହିବ ।

କାହିଁକି ?

[ଅଣତିରିଶି

ଆମର ଏଇ ଭୂମକୁ ଖୁବ୍ ଭଲ ପ୍ରାନ୍ତ ।

ଛନ୍ଦା ବିକାଶବାବୁଙ୍କ ଆଡ଼କୁ କଣେଇ କଣେଇ ଚାହିଁ ହସିଲା ଓଠରେ ଜବାବ ଦେଲା—ସେତ ମୋର ସୌଭାଗ୍ୟ !

ଛନ୍ଦା ପଦଟିଏ କଥା କହି ତାଙ୍କର ଅନ୍ତ ସୁଖର ପରିବାରରେ ନିଆଁ ଲଗାଇ ଚାଲିଗଲା । ସେହି ନିଆଁ ଦୁଇଦିନ ଧରି ଜୁହୁଳିଲା । ଜଳିବା ପୂର୍ବରୁ ଅନେକ ପ୍ରକାର ଭୁଲାଣିଆ କଥା କହି ଓ ଦୋଷ ସ୍ୱୀକାର କରି ଅଭିମାନିନୀ ରମାର ଜୁହୁଳା ମନକୁ ଲିଭାଇ ଦେଇଥିଲେ ବିକାଶ ବାବୁ ।

କିନ୍ତୁ ତାର ମାସ କେଇଟ ପରେ ତାଙ୍କ ଜୀବନର ସେହି ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଘଟଣ ଘଟିଗଲା । ରମା ହାଣ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଗଲା !

ସୁବିଧାଁ ସେମାନେ ଏକାଠି ରହିବାର ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି, ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଭାବରେ ନୁହେଁ ବନ୍ଧୁ ଆଉ ବାନ୍ଧବୀ ରୂପରେ । ଦୁଇଟି ତରୁଣ ତରୁଣୀ ଏକାଠି ରହିଲେ ମନର ଗତି ସ୍ୱଚ୍ଛଳ ହୁଏନା । ତଥାପି ସେମାନେ ରହିଲେ ।

ଛନ୍ଦା ନିଜର ସ୍ୱାମୀଙ୍କ କଥା କହିଲେ ବିକାଶବାବୁ ଶୁଣନ୍ତି ଆଉ ବିକାଶ ବାବୁ ରମା କଥା କହିଲେ ଛନ୍ଦା ଶୁଣେ । ଉଭୟେ ଶ୍ରୋତା ଆଉ ବକ୍ତା । କିନ୍ତୁ ରକ୍ତ ମାଂସର ଦେହଧରି କେତେ ଦିନ ଏମିତି ନିର୍ଲିପ୍ତ ରହିପାରିବେ ଦୁହେଁ ? ଦିନେ ବିକାଶ ବାବୁ ଆପେ ଆପେ ଛନ୍ଦା ଆଗରେ ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ବାଢ଼ିଲେ । ଛନ୍ଦା ଚମକି ଉଠିଲେ । କହିଲେ, ମୁଁ ଶେଷଯାଏ ଅବିବାହିତ ରହିବି ଜୀବନରେ ଥରେ ମାତ୍ର ବିବାହ ସମ୍ଭବ । ଦୁଇ ଥର ନୁହେ । ବିକାଶବାବୁ ନୀରବ ରହି ନିଜ ବ୍ୟବହାରକୁ ସଂଯମ କଲେ ।

କିନ୍ତୁ ଛନ୍ଦାଙ୍କର ମନ ବଦଳିଛି । ମନ ମଧ୍ୟ ପୂର୍ବର ପବିତ୍ରତା ହରାଇଛି ନିଜର ରୂପ ଗାରିମାରେ ସେ ହିରକୁଦ ମାଟିକୁ ଘାଣ୍ଟି ଚକଟି ପକାଇଲେଣି

ଏ ଯାଏ ଛନ୍ଦା ଫେରିନି—

ବୃଦ୍ଧଚାକର ନଟିଆ କହିଲା—ତମେ ଶୋଇପଡ଼ ବାବୁ ! ରାତି ଅନେକ ହେଲଣି । ଛନ୍ଦାଦେଈ ଆଜ ଆଉ ଫେରିବେନି ବୋଧହୁଏ ।

ତରଙ୍ଗି]

ବୋଧହୁଏ ଛନ୍ଦା ଆଉ ବିକାଶବାବୁଙ୍କ ମନରେ ବିରକ୍ତି-ବୈରାଗ୍ୟ ଦେଖା ଦେଇଥିଲା । ତଥାପି ପରସ୍ପରଙ୍କର ସାନିଧ ପାଉଛନ୍ତି । ବୟସ ଅଛି। ମନ ଉଚାଟ ଖାଉଛି । ସର୍ବାଙ୍ଗରେ ଯୌବନର ରକ୍ତାଭ ସ୍ପର୍ଶ । ବାଉଳା ଆଖିରେ ପୃଥିବୀ ପାଇବାର ଲାଳସା । କିଏ କାହାକୁ କହୁନାହିଁ, ତାର ଅଭାବ କେଉଁଠି ?

ସ୍ୱାମୀ ବା ସ୍ତ୍ରୀ ନିଜର ପତ୍ନୀ ବା ପୁରୁଷକୁ ହରାଇ ପ୍ରଥମ ପ୍ରଥମେ ସେଇଭଳି ହୁଅନ୍ତି । ସବୁଥିରେ ନିର୍ଲିପ୍ତ । ମନଟାକୁ ଆସକ୍ତିଠାରୁ ଦୂରେଇ ରଖନ୍ତି । ପ୍ରାଣପଣେ ସଂଯମୀ ହେବାର ବୃଥା ଚେଷ୍ଟାରତ ଲେ ।

ଦିନ ଗଡ଼ିଗଲେ ମନ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ । ସବୁ କଥା ବିଶୃଙ୍ଖଳ ହୁଏ । ଯେଉଁ ଲାଳସାକୁ ଅବସ୍ଥା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଚପାଇ ଦେଇଥାନ୍ତି, ସୁବିଧା ପାଇଲେ ତା' ଷଢଗୁଣ ହୁଏ । ଚେତନ ମନ, ଅବଚେତନ ଅବସ୍ଥାରେ ଛନ୍ଦ ହରାଏ ।

ସମସ୍ତଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ହୁଏତ ଲୋକଟି ନିର୍ଲିପ୍ତ—କିନ୍ତୁ ନିଜର ମନ ?

ପଙ୍କୁଆ ପାଣିର ମାଛ ଭଳି ଖାଲି ଉପରକୁ ଗତି ।

ଅନେକ ଦିନ ପରେ—

କ୍ରମେ ବିଚ୍ଛେଦ ବୈରାଗ୍ୟ ପାଶୋରି ହୋଇ ଯାଉଛି ।

ନୂଆ ସାଥି ଖୋଜୁଛି ମନ ।

[ଏକତିରିଶି

ଛନ୍ଦା ଉପରେ ବିକାଶ ବାବୁ ଲୋଭାତୁର ଦୃଷ୍ଟି ଢାଳିଲେ । ରୂପସୀ ଛନ୍ଦା । ଗହୀରିଆ ଡୋଳାରେ ତାର ମଳୟର ମୂର୍ଚ୍ଛନା । କାଳକୃଷ୍ଣ କବରୀରେ ଚନ୍ଦ୍ରାର ସ୍ନିଗ୍ଧତା । ସାରା ଶରୀରରେ ଗୋଧୂଳିର ରଙ୍ଗ ।

ଏହି ରୂପସୀଟିକୁ ପତ୍ନୀ ରୂପେ ପାଇଲେ ଜୀବନର ଗତିପଥ ବଦଳି ଯାଆନ୍ତା ?

ନିଜ ଭାବନାରେ ଉଲ୍ଲସିତ ହୋଇ ଉଠିଲେ ବିକାଶ ବାବୁ ।

ଅନେକ ଭାବି ଚିନ୍ତି ସେ ଶେଷ ମୀମାଂସାରେ ଉପନୀତ ହୋଇଛନ୍ତି ଏହି ଛନ୍ଦା ସଙ୍ଗରେ ତାଙ୍କର ଅତୀତଟି ଗୁଡ଼େଇ ତୁଡ଼େଇ ହୋଇ ମିଶି ଯାଇଛି । ଦିନେ ସେ ରମାର ସହଚରୀ ଥିଲା । ବିବାହିତ ଜୀବନରେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ମନ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ରୂପର ତରଙ୍ଗ ଖେଳାଇ ଦେଇଥିଲା ସେ । ଛନ୍ଦାର ସ୍ୱାମୀ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁ ଥିଲେ । ଛନ୍ଦାକୁ ବଂଚେଇବାକୁ ଯାଇ ନିଜେ ମଲେ ।

ଯାହାକୁ ସେ ନିଜ ଜୀବନ ବିନିମୟରେ ବଂଚେଇ ଯାଇଛନ୍ତି, ତାକୁ ନଷ୍ଟ ହେବାକୁ ଦେବେ ନାହିଁ ବିକାଶବାବୁ । ଜୀବନର ସାଥି କରି ତାର ସୁପ୍ତ ହୃଦୟରେ ଜାଗ୍ରତ କରାଇବେ ବଂଚିବାର ମୋହ । ସନ୍ତାପିତ ମନକୁ ତାର ପୁଷ୍ପର ସୌରଭରେ ସୁରଭିତ କରିବେ । ଜୀବନ୍ତ କରାଇବେ ପ୍ରାଣର ମମତା ଦେଇ । ଅତି ପାଖରେ ରଖି ତାର କମନୀୟ ରୂପଶ୍ରୀକୁ ବିମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ଅନେଇ ରହିବେ ।

ପତ୍ନୀ ହେବ ଛନ୍ଦା···

ଆଗରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରିୟତମା ରମାର ମୁହଁ । ଅତି ସରଳ ଆଉ ମଧୁର । ଦେଖିଲେ ଭକ୍ତି ଆସେ । ସମସ୍ତ ସ୍ନେହ ଯେମିତି ଜମାଟ ବାନ୍ଧିଛି ଆଖି ଦୁଇଟାରେ ।

କଣ କହିବ ରମା ? ତାର ଆତ୍ମାରେ ଆଘାତ ଲାଗିବ ନାହିଁତ ?

ବିକାଶ ବାବୁ ନିଜ ଯୁକ୍ତିରେ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ ଉଠିଲେ । ଭାବିଲେ ରମା ବୋଧହୁଏ ତାର ସହଚରୀ ଛନ୍ଦାକୁ ନିଜ ଆସନରେ ଦେଖିଲେ ଖୁସିହେବ । ଯାହା ସେ ଜୀବନସାରା କରିବ ବୋଲି କଳ୍ପନା କରି ବସିଥିଲା ।

ବିକାଶବାବୁଙ୍କର ହାତ ଧରିଥିଲି । ଅବଚେତନା ପ୍ରଳୟରେ ସବୁ ଚୁରମାର୍ ହୋଇଗଲା । ଛନ୍ଦା ବିକାଶବାବୁଙ୍କୁ ଖୁସିକରୁ । ସମସ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱ ଭୁଲାଇ ସୁଖୀ ହେଉ ।

ଛନ୍ଦା ଆଉ ରମା !

ଗୋଟିଏ ବୃନ୍ତର ଦୁଇଟି ଫୁଲ ନହେଲେ ମଧ୍ୟ ଜଣକ ଦେହରେ ବିକଶିତ ପୁଷ୍ପର ବିଶୃଙ୍ଖଳ ପ୍ରବାହ । ଅନ୍ୟ ଗୋଟିକ କଳିକା । ବେଶ ସହଜ ଓ ଶୃଙ୍ଖଳିତ ।

ଛନ୍ଦାକୁ ଦେଖିଲେ ବିକାଶବାବୁ ଛନ ଛନ ହୁଅନ୍ତି । ଦେହରେ ବେପଥୁ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ସମୁଦାୟ ମନ ଓ ଶରୀର ଧିମେଇ ଯାଏ । ସେ ତାଙ୍କର ତୃଷାର୍ତ୍ତ ଆଖିରେ ଲାଳସାର ଅଞ୍ଜନ ବୋଳି ଏକଲୟରେ ଅନେଇ ରହନ୍ତି ଛନ୍ଦାକୁ ।

ରାତିର ନିର୍ଜନତା କୋଳରେ ତାଙ୍କୁ ଶୋଷ ହେଲା ।

ନଟିଆକୁ ନ ଉଠାଇ ସେ ଆପେ ଗିଲାସ ଧରି ପାଣି ପିଇବାକୁ ବାହାରିଲେ ।

ସଂଲଗ୍ନ ଘରଟି ଛନ୍ଦାର । କବାଟ ଫାଙ୍କରେ ଲୁଇଠ୍ ମାରିଲେ ଦିଶେ ଛନ୍ଦାର ଅବହେଳିତ ଯୌବନଶ୍ରୀ । ଅଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗେ ମାଂସର ମଉଛବ । ଯୌବନର ଗୋଟିଏ ଅକ୍ଷତ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ । ଦେହ ପୁଲକିତ ହୁଏ ବିକାଶବାବୁଙ୍କର । ଛନ୍ଦା ଦେହରେ ସେ ରମାର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଖୋଜନ୍ତି ।

ବିକାଶବାବୁଙ୍କର ମନର ଭୋଖ ବଢ଼େ ।

ଏହିଭଳି ଶୋଇଥାଏ ମୃତ ପତ୍ନୀ ରମା ।

ଅନ୍ଧାର ରାତିର ଗଭୀର ନିର୍ଜନତା ଭିତରେ ହାତ ବଢ଼ାଇଲେ ଚହଙ୍କି ଉଠେ । ନରମ ମାଂସର କମନୀୟ ସ୍ପର୍ଶ ଦେହରେ ଖେଳାଏ ବିଜୁଳିର ଚମକ । କୋଳାଗ୍ରତ କରନ୍ତି ରମାକୁ । ରମା ଲଢେଇ ହୋଇ ପଡ଼େ ବିକାଶବାବୁଙ୍କ ଦେହରେ । ରମାର ନିବିଡ଼ ଆଲିଙ୍ଗନ ଭିତରେ ସେ ଦିବସର ସମସ୍ତ କ୍ଲାନ୍ତି ପାଶୋରି ପକାନ୍ତି । ରମାର ମାଂସଳ ବକ୍ଷ ଉପରେ

[ତେଣିକି

ମୁଣ୍ଡରଖି ସେ ସପନ ଦେଖନ୍ତି । ଆଖି ଖୋଲିଲୁ ବେଳକୁ ସକାଳ । ଅଫିସରେ ମନ ଲାଗେନା । ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର କାମସାରି ପାଞ୍ଚଟା ପରେ ଅଣନିଶ୍ୱାସୀ ହୋଇ ଧାଆଁନ୍ତି ବସାକୁ । ରମା ଘର କାମରେ ବ୍ୟସ୍ତଥାଏ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସେ ।

ଆସିଲାବେଳେ ଛନ୍ଦା ତାଙ୍କ ବାରଣ୍ଡାଟିରେ ବେଶଭୂଷା ହୋଇ ସ୍ୱାମୀକୁ ତର ଅପେକ୍ଷା କରିଥାଏ । ଅବାଧ ଆଖି ଦୁଇଟି ଛନ୍ଦା ଉପରେ ଚକର ମାରେ । ଛନ୍ଦା ନଜାଣିଲା ଭଳି ଆଖି ବୁଲାଇ ନିଏ ।

ଦୁହିଙ୍କର ମନ ଜାଣେ । ଦୁହେଁ ଦୁହିଁଙ୍କ ପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ ।

ରମାର ପବିତ୍ର ମନ ସନ୍ଦେହ କରେନା ।

ଦିନ ଗଡ଼ିଗଲେ—

ରମା ଆଉ ଛନ୍ଦାର ବନ୍ଧୁତ୍ୱ ବୃଦ୍ଧି ହୁଏ । ଛନ୍ଦାର ଅବାଧ ମିଳାମିଶା ବିକାଶବାବୁଙ୍କ ମନକୁ ଉଚାଟ କରେ । ରମା ଭିତରେ ସେ ଛନ୍ଦାକୁ ପାଆନ୍ତି । ରମା ଖାଲି ରମା ନୁହେ । ସେ ରମା ଓ ଛନ୍ଦାର ମିଶାମିଶି ।

ତେଣୁ ପୁରୀରେ ବିକାଶବାବୁ ଅତି ସହଜରେ ଧରାଦେଲେ ଛନ୍ଦା ପାଖରେ । ଛନ୍ଦା ଭିତରେ ସେ ରମାକୁ ଖୋଜୁଥିଲେ । ତାଙ୍କରି ପ୍ରସ୍ତାବ କ୍ରମେ ଛନ୍ଦା ଆସିଲା ବିକାଶବାବୁଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ହୀରାକୁଦ । ଛନ୍ଦାର ପଇସା ଉପରେ କେତେଦିନ ବା ନିର୍ଭର କରିବେ । ତାପରେ ସେ ନିଜେ ତ' କିଛି ଗୋଟିଏ କରିବେ !

ସେତିକବେଳେ ନଆ ହୋଇ ହୀରାକୁଦ ବନ୍ଧ ଯୋଜନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଥାଏ । ସାରା ଭାରତର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଛୁଟିଥାଏ ଶିକ୍ଷିତ ଅଶିକ୍ଷିତ ମଣିଷର ଧାର । ଅନେକ ଲୋକ ନିଯୁକ୍ତିପାଇ ମାଟି କାମୁଡ଼ି ପଡ଼ିରହନ୍ତି ।

ବିକାଶବାବୁ ଛନ୍ଦାକୁ ନେଇ ହୀରାକୁଦରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ।

ଛନ୍ଦା ପଇସାରେ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟରୀ ଆରମ୍ଭକଲେ । ଛନ୍ଦାର ନିର୍ଲିପ୍ତ ମନକୁ କର୍ମ ମୁଖର କରିବାକୁ ସଙ୍ଗରେ ଧରି ବୁଲିଲେ । ଜଣା ଅଶୁଣା ଅନେକଙ୍କ

ସଙ୍ଗରେ ବନ୍ଧୁତ୍ୱ ହେଲା । କେତେଟା ତରୁଣ ମନ ସ୍ୱାର୍ଥ ସିଦ୍ଧିପାଇଁ ଛନ୍ଦା ସହିତ ଘନିଷ୍ଠ ବନ୍ଧୁତା ସୃଷ୍ଟି କରେ ।

ହୁଏତ ଛନ୍ଦାକୁ ସେଣ୍ଟକବେକୁ ଅଟକାଇ ଦେଇଥିଲେ ଚଳିଥାନ୍ତା ।

ଏବେ ଛନ୍ଦା ଅନେକ ଆଗକୁ ଆଗେଇ ଯାଇଛି । ବିକାଶବାବୁଙ୍କ ବିନା ସାହାଯ୍ୟରେ ସେ ବୁଲି ପାରୁଛି । ଅନ୍ୟ ଅଚିହ୍ନା ଲୋକକୁ କେତେ ଶୀଘ୍ର ନିଜର କରି ପାରୁଛି ।

ବିକାଶବାବୁ ଉପଯୁକ୍ତର ହେଲେ ।

ଲଗାମବନ୍ଧା ଘୋଡ଼ା ସ୍ୱାଧୀନ ହୋଇଛି । ମନ ଇଚ୍ଛାର ଖାଉଛି । ଅଣ୍ଡା ହେଲଯାଏ ଘୁରିବୁଲୁ । ଥକାହେଲେ ନୀଡ଼କୁ ଆସିବ ।

କିନ୍ତୁ ଛନ୍ଦାର ମନ କ୍ଳାନ୍ତ ହେବାର ନୁହେଁ ।

ବୃଦ୍ଧକରବୁଢ଼ା ନଟିଆ ଦିନେ ଅଙ୍ଗ ଅଙ୍ଗ ହୋଇ କହିଲା, ବାବୁ ! ଆଉ କେତେଦିନ ଏମିତି ଚଳିବେ ? ବିବାହ କଲେ କ'ଣ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ ।

ବିବାହ ? ବିକାଶବାବୁ ହସିଲେ ।

ହଁ ବାବୁ ! ବିବାହ । ଛନ୍ଦା ଦେଈଙ୍କର ମନ ଘର ଧରିବ । ତାପରେ ସବୁ ସଜାଡ଼ି ହୋଇଯିବ ।

ଆଚ୍ଛା ଦେଖିବା···କହି ଅନ୍ୟ କାମରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିଲେ ବିକାଶ ବାବୁ ।

ଛନ୍ଦାର ମନ ସେତେବେଳକୁ ହୀରାକୁଦ କଲୋନୀର ପ୍ରାଣସଙ୍ଗେ ଏକାକାର ହୋଇ ଯାଇଥାଏ ।

ନଟିଆ ବଡ଼ ସାହସ କରି ପ୍ରସ୍ତାବ ପକାଇଲା ଛନ୍ଦା ଆଗରେ । ଛନ୍ଦା ମୁହଁ ମୋଡ଼ିଲେ । ହାତରେ ତାଙ୍କର କେତେ କେତେ ଫାଶ । ବିକାଶ ବାବୁଙ୍କ ଭଳି ସାମାନ୍ୟ ମାଛ ସେ ଧରିବେ କାହିଁକି ! ବିକାଶବାବୁ— ଯାହାର କି ନିଜତ୍ୱ ବୋଲି କିଛି ନାହିଁ, ତା ଧନ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି କର୍ଣ୍ଣ୍ରାକ୍ଟରୀ କରୁଛନ୍ତି, ସେ ହେବ ସାଥି ? ଜୀବନ ଯୌବନର ଅବଲମ୍ବନ !

[ପରିଷ୍କରଣି

ନଟିଆ କହିଲା, ମୋ କଥା ମନ ଦେଇ । ବୁଢ଼ା ହେଲି ମୁଁ । ଏ ଦେହ ଆଉ ମନ ସବୁ ଅନୁଭବ କରୁଛି । ପାଠସିନା ପଢ଼ିନି···ଅଭିଜ୍ଞତା ହେଇଛି ।

ଅଭିଜ୍ଞତା ! ଚାକରର ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ଶିକ୍ଷା ପାଇ ଜୀବନର ଭବିଷ୍ୟତ ଠିକ୍ କରିବ ? ଅଦା ବେପାରୀର ଜାହାଜ ମୂଲ ! ଛନ୍ଦା ଅତି କର୍କଶ ଆଉ ନିଷ୍ଠୁର ଭାବରେ ଜବାବ ଦେଲେ ।

ନଟିଆ ଏମିତି କଡ଼ାକଥା କେବେବେଳେ ଶୁଣି ନ ଥିଲା । ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ଛନ୍ଦା ଆଉ ବିକାଶବାବୁଙ୍କ ବ୍ୟବହାରରେ ଅତିଶୟ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇଥିଲା ସେ । ସେ ଏ ଘରେ ଗୋଟିଏ ଚାକର ବୋଲି କେବେ ଭାବି ନ ଥିଲା ନିଜକୁ ।

ଏଇ ଘଟଣାରେ ନଟିଆ ଚାଲିଯିବାକୁ ଭାବୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବିକାଶବାବୁଙ୍କ ପ୍ରଗାଢ଼ ସ୍ନେହ ତାକୁ ବାନ୍ଧି ରଖିଛି । ଚାକିରି ତ ଅନେକ ମିଳିବ—କିନ୍ତୁ ବିକାଶବାବୁଙ୍କ ଭଳି ମୁନିବ ଯେ କୋଟିକରେ ଗୋଟିଏ ।

ପାଣିବୁହା, ଘର ଝାଡୁଆ, ରନ୍ଧାବଢ଼ାଠୁ ଆରମ୍ଭକରି ବାସନ ମାଜିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁ କାମ ତୁଲାଏ ନଟିଆ । ସଉଦାପତ୍ରର ହିସାବଠାରୁ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ଚର୍ଚ୍ଚା ଯାଏ ସବୁ ସମ୍ଭାଳେ । ବିକାଶବାବୁ ନଟିଆ ଉପରେ ଦାୟିତ୍ୱ ଦେଇ ବେଶ୍ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ଥାଆନ୍ତି ।

ନିଜର ଅତୀତ ଭିତରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଖିଅ ଖୋଜୁ ଖୋଜୁ କେତେବେଳେ ବିକାଶବାବୁ ଶୋଇପଡିଲେ ସେ ଜାଣି ପାରିଲେନି ।

କନ୍ତୁ ଶୋଇ ନାହାନ୍ତି ଛନ୍ଦା ଆଉ ଗୋପାଳବାବୁ । ମହାନଦୀର ଷ୍ଟଡ ଉପରେ ଠିଆ ହୋଇଥିବା କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟରର ଗୋପାଳବାବୁଙ୍କ ଛାଉଆ ରଙ୍ଗର ବଙ୍ଗଳା ଖଣ୍ଡିକ ବିଜୁଳି ଆଲୁଅରେ ହସୁଛି ।

ମହାନଦୀର ଗର୍ଭ ଭିତରେ ଜୁଳୁଜୁଳୁ ହୋଇ ବୋହି ଯାଉଛି ରୂପେଲି ପାଣିର ଗୋଟିଏ ଛୋଟିଆ ଧାର ।

ପାହାଡ଼ ସେପଟୁ ଦେହ-ଉଲ୍ଲସା ମଳୟ ବହୁଛି ।

ଗଛ ପତ୍ରସବୁ ଚନ୍ଦ୍ରର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାରେ ନାଚୁଛନ୍ତି ଏକ ଅପୂର୍ବ ଢଙ୍ଗରେ ।

ଝରକା ସେପଟେ ଲମ୍ବି ଆସିଥିବା ଚକ୍‌କଣ କଳା ପିଚ୍‌ଦିଆ ସଡ଼କ ଉପରେ ଆଖି ରଖିଥିଲା ଛନ୍ଦା ।

ଗୋପାଳବାବୁ କୋଚ ଉପରୁ ଉଠିଆସି ଛନ୍ଦାର ଡାହାଣ କାନ୍ଧ ଉପରେ ହାତରଖି ପଚାରିଲେ—ସମ୍ଭୁବାବୁଙ୍କର ବାଟ ଚାହୁଁଛ ନା ?

ଗୋପାଳବାବୁଙ୍କର ବଳିଷ୍ଠ ପାପୁଲିର ଗୁପ୍ତ ସ୍ପର୍ଶରେ ଛନ୍ଦା ଚମକି ଉଠିଲା । ଉତ୍ତରଦେଲା—ହଁ ଗୋପାଳବାବୁ, ସମ୍ଭୁବାବୁ ରୋଗୀଠାରୁ ଦେଖି ଶଙ୍କା ସଙ୍ଗେ ଫେରିବେ ବୋଲି କହି ଏତେବେଳ ଯାଏ ଫେରି ନାହାନ୍ତି । ରାତି ଅନେକ ହେଉଛି ।

ଓଃ ଏଇଥିପାଇଁ ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ ! ବିକାଶବାବୁ ଅନାଇଁ ରହିଥିବେ ନୁହେଁ ?

[ସନ୍ଧିଚଣି

ବିକାଶବାବୁଙ୍କ ନାଁ ଶୁଣିବାକୁ ଛନ୍ଦା ଚାହୁଁ ନ ଥିଲା । ସେ ଏକପ୍ରକାର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କରି ସାରିଛି ବିକାଶବାବୁଙ୍କ ନିକଟରୁ ନିଜର ସମସ୍ତ ସମ୍ବନ୍ଧ ତୁଟେଇ ଦେବ । ଦୀର୍ଘ ଆଠବର୍ଷର ଇତିହାସକୁ ପୋଡ଼ିଜାଳି ନଷ୍ଟ କରିଦେବ ।

ଛନ୍ଦା ତାର ମନର ଭାବକୁ ଲୁଚେଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରି କହିଲା—ନାଁ ସେମିତି କିଛି ନୁହେଁ ଗୋପାଳବାବୁ ! ତଥାପି ଫେରି ଯିବାକୁ ହେବତ !

ତମେ ଫେରିଯିବ ଛନ୍ଦା ? କେଉଁଠିକି ? ସେହି ସମ୍ବନ୍ଧହୀନ ପରିବେଷ୍ଟନୀ ଭିତରକୁ ? ତାଠୁ ବରଂ ଏଇଠି ଏମିତି ଭାବରେ ରାତି ପୁହାଇଦେଲେ ମଧ୍ୟ କଣ ହୁଅନ୍ତା ।

ଛନ୍ଦା ଅଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଭାବରେ ଅନାଇଲା ଗୋପାଳବାବୁଙ୍କ ମୁହଁକୁ । ମନେ ମନେ ଭାବିଲା ତାର ସେହି ଦୁର୍ବଳ ଇତିହାସକୁ ଲୋକଲୋଚନକୁ ଆଣି ଉସ ମନ୍ଦ କରନ୍ତି ?

ଛନ୍ଦା ଆଖିରେ ଉଦ୍‌ବେଗ ଦେଖି ଗୋପାଳବାବୁ ହସିଲେ କହିଲେ—ହଁ ଛନ୍ଦା ! ଅନ୍ଧାର ଏହି ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାସ୍ନାତ ଧରଣୀ, ସୁରଭିତ ଚୈତ୍ରୀ ମୌସୁମୀର ଗୁଞ୍ଜରଣ, ଉଲଗ୍ନ ରାତ୍ରିର ନୀରବତା ତୁମ ମନରେ କଣ ଚହଲି ସୃଷ୍ଟି କରୁନି ? ଚନ୍ଦ୍ର, ଆଉ ମେଘ ଖେଳୁଛନ୍ତି । ଚନ୍ଦ୍ର, ମେଘର ଛାତି ଉପରେ ହଜିଯାଉଛି । ମୋର ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି, ସେଇଭଳି ତୁମରି ଛାତିରେ ମିଶି ଲୁଚିଯିବାକୁ । ତୁମରି ଛାତି ଉପରେ ଶୋଇ ଶୋଇ ହୀରକର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବାକୁ ।

ଖାଲି ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଛନ୍ତି ଗୋପାଳବାବୁ ? ମୋର ଜୀବନଟା କଣ କେବଳ ସ୍ୱପ୍ନର ଖିଅ ?

ଖାଲି ସ୍ୱପ୍ନ ନୁହେଁ ଛନ୍ଦା, ହୀରକର ସ୍ୱପ୍ନ । ତୁମେ ସମ୍ମତ ତ ! ଗୋପାଳବାବୁ ଟେବୁଲ ଡ୍ରୟରର ଭିତରୁ ରଙ୍ଗୀନସୁରା ବାହାର କଲେ ତାପରେ ପାନପାତ୍ରକୁ ଶୀତଳ ଚୁମ୍ବନଟିଏ ଦେଇ ଛନ୍ଦା ହାତରେ ବୋତଲ ଧରାଇଦେଲେ । ଆଖିଡୋଳାରେ ବିଭତ୍ସ ବିଳାସର ଇଙ୍ଗିତ । ଛନ୍ଦା ତେରଛେଇ ଚାହିଁ ସ୍ନେହମିଶା କଣ୍ଠରେ କହିଲେ—ଦିଅ ଛନ୍ଦା ଏ ପାନପାତ୍ରରେ ରଙ୍ଗୀନ ସୁରାଟିକ ଢାଳି ନିଃଶେଷ କରିଦିଅ । ଏତେ ଅ

ଅଡ଼ିତରଙ୍ଗି]

ମିଳନର ଉଦ୍‌ଯୋଗ ପର୍ବ ! ରାତି ଆମର ଦୀର୍ଘାୟୁ ହେଉ । ମିଳନ ଆମର ମଧୁର ହେଉ ।

ଛନ୍ଦା ବାଧ୍ୟ ଶିଶୁଟି ଭଳି ସବୁତକ ସୁରା ପାନପାତ୍ରରେ ଢାଳିଦେଲା ।

ଗୋପାଳବାବୁ ଏକା ନିଶ୍ୱାସରେ ସବୁତକ ଶେଷ କରିଦେଇ ଛନ୍ଦା ମୁହଁକୁ ଦେଖି କୁଲୁକୁଲୁଆ ହସଟିଏ ହସିଲେ ।

ଛନ୍ଦା ଡରିଗଲା ଶେଷରେ ।

ତାର ଭୟାର୍ତ୍ତ ଆଖିକୁ ଦେଖି ଗୋପାଳବାବୁ ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ ହାତ ବଢ଼ାଇଲେ ଛନ୍ଦାର ଦେହ ଉପରକୁ ।

ଛନ୍ଦା ସଙ୍କୁଚିତ ହୋଇ ଆତ୍ମଗୋପନ ସକାଶେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିଲା ।

ଗୋପାଳବାବୁ ମାତାଲ ହୋଇ ଉଠିଛନ୍ତି । ରଙ୍ଗୀନ୍ ସୁରା ଭଳି ଲାଲ ହୋଇ ଯାଇଛି ଆଖି ଯୋଡ଼ାକ । କର୍କଶ କଣ୍ଠରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ— ଛନ୍ଦା ! ପାଖକୁ ଆସ କହୁଛି ।

ଛନ୍ଦା ଆହୁରି ଘୁଞ୍ଚିଗଲା ।

ଗୋପାଳବାବୁ ରାଗାନ୍ୱିତ ସିଂହ ଭଳି ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲେ ଛନ୍ଦା ଉପରକୁ ।

ଛନ୍ଦା ହାତରେ ନ ପଡ଼ି ପଡ଼ିଲା ତାର ନୀଳମେଘୀ ଶାଢ଼ିର ଅଞ୍ଚଳ ।

ଗୋପାଳବାବୁ ସେଇଟିକୁ ଅତି ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ଭିଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଛନ୍ଦାର କଟି ଆଉ ବକ୍ଷ ଉପରୁ ନୀଳମେଘୀ ଶାଢ଼ି ଅପସରି ଆସୁଥିଲା । ଉଲଗ୍ନ ଅଙ୍ଗରେ ତାର ମରଣର କାତରତା !

ଗୋପାଳବାବୁ ହସି ଉଠିଲେ ଏଥର । କହିଲେ, ଦେଖିଲ ଛନ୍ଦା ! ବାଳପ୍ରୟୋଗର ପରିଣାମ କେଡ଼େ ତିକ୍ତ ! ଏବେ ମଧ୍ୟ ସମୟ ଅଛି । ମୋର ଏହି କ୍ଷୁଧାର୍ତ୍ତ ଓଠରେ ଓଠ ମିଶାଅ । କେବଳ ଗୋଟିଏ ଚୁମ୍ବନ ଦେବ । ତା ପରେ ମୁକ୍ତ ।

ଛନ୍ଦା ଥରିଲା କଣ୍ଠରେ ଉତ୍ତର ଦେଲା—ମୁଁ ପାରିବନାହିଁ ଗୋପାଳବାବୁ ! ମୋତେ କ୍ଷମାକର !

[ଅଣଗୃହୀତି

କ୍ଷମା ! ସେ କହି ଚାଲିଲେ—ସେଦିନ ତମେ ସ୍ୱେଚ୍ଛା-ପ୍ରଣୋଦିତ ଭାବରେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରୁଥିଲ । ଯାଦୁକରୀ ଫାଶ ପକାଇ ମୋତେ ଧରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲ । କିନ୍ତୁ ତମେ ଗୋଟିଏ ଭଦ୍ରଲୋକର ଝିଅ ଭାବି ତୁମକୁ ମୁଁ ମୁକ୍ତି ଦେଇଥିଲି । ଆଜି ମୁଁ ମାତାଲ । ତମେ ତମର କଣ୍ଠରେ କହିଛ ବିକାଶ ବାବୁଙ୍କର ବାନ୍ଧବୀ ବୋଲି । ତମେହିଁ ସାକୀ ମୋର ପାନପାତ୍ରରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁରା ଢାଳି ମୋର ସମସ୍ତ ବାସନାକୁ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ କରିଛ । ଏବେ କହୁଛ ମୁଁ ପାରିବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଜାଣେ ତୁମେ ସବୁ ପାରିବ । ଯେଉଁ ସାହସରେ ବିକାଶବାବୁଙ୍କୁ ବନ୍ଧୁ ବୋଲି କହିଛ, ଯେଉଁ ସାହସରେ ନିର୍ଜନ ରାତିର ମଧ୍ୟମ ପ୍ରହରରେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ମନରେ ମୋର ପାନପାତ୍ରରେ ସୁରା ଢାଳିଛ ସେହି ସାହସ ଦେଖାଅ ଛନ୍ଦା !

ଛନ୍ଦା ନିଃସହାୟ ହୋଇ କାନ୍ଦିଲା ।

ନର୍ସ ଗୀତା ପ୍ରଧାନ ଆରଘରେ କାନେଇ ଥିଲା ବୋଧହୁଏ । ଝଡ଼ ବେଗରେ ଧାଇଁ ଆସି ଛନ୍ଦାର ଅର୍ଦ୍ଧ ଉଲଗ୍ନ ଶରୀର ଉପରେ ବେଡଉପରର ସେଲ୍‌ଓ୍ୱାର୍‌ଟିକୁ ଘୋଡ଼ାଇ ଦେଲା ।

ଗୋପାଳବାବୁଙ୍କ ହାତରୁ ଛନ୍ଦାର ଅଞ୍ଚଳ ହଠାତ୍ ଖସିଗଲା । ଗୀତା ଉପରେ ସେ ଲାଲ ଲାଲ ଆଖି କାଢ଼ି ମୁହଁ ଟେକି ଅନେଇ ରହିଲେ । ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବା ପାଇଁ ସେ ଯେପରି ଦୃଢ଼ ପ୍ରତିଜ୍ଞ ।

ଗୀତା ଛନ୍ଦାର ଆନତ ମୁଖମଣ୍ଡଳକୁ ନିଜ ହାତରେ ଟେକିଧରି କହିଲା—ରାତି ଅନେକ ହେଲାଣି ଦେଈ । ରାମୁବାବୁ ଖବର ଦେଇଛନ୍ତି, ଚାଲ ।

ଛନ୍ଦା କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଆଗରେ ଚାଲିଲା । ପଛରେ ଆସୁଛି ଗୀତା ।

ଗୋପାଳବାବୁ ମଦ ନିଶାରେ ଚୁର ହୋଇ ପଡ଼ି ରହିଥାନ୍ତି ଖଟ ଉପରେ ।

ହିରାକୁଦ କଲେଜର ଓ୍ୱାର୍କସପ୍ ଘଣ୍ଟାରେ ବାଜିଲା ଟନ୍ ଟନ୍ ହୋଇ ରାତି ତିନିଟାର ସଙ୍କେତ ।

ଚାଲିଗି ।

ତିନିଦିନ ଆଉ ତିନିରାତି କଟିଗଲା । ଛନ୍ଦା ଫେରିଲା ନାହିଁ । ବିକାଶ ବାବୁଙ୍କ ମନ ବିଚଳିତ ହୋଇ ଉଠିଛି । ଶରୀରର ସବୁ ଶିରାଗୁଡ଼ିକୁ ଏକାଠି କରି କିଏ ଯେପରି ଘାଣ୍ଟି ଚକଟି ପକାଉଛି ।

ତିନି ତିନି ଦିନ ଧରି ଛନ୍ଦା ରହିଲା କେଉଁଠି ?

ବିକାଶବାବୁ ଏହାର ଉତ୍ତର ଖୋଜି ପାଉ ନାହାନ୍ତି । ଶୂନ୍ୟ ଆଖିରେ ଅନାଇ ରହିଛନ୍ତି । କିଏ ଦେବ ଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ?

ଆଖି ଆଗରେ ମୃତପତ୍ନୀ ରମାର କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ମୁହଁ । ଏମିତି ସେ ଦିନେ ଘରକୁ ଫେରୁ ଫେରୁ ରାତି ହୋଇ ଯାଇଥାଏ । ପହଞ୍ଚି କବାଟରେ ହାତ ମାରିଲେ । ଘର ଶୁନ୍‌ଶାନ୍ । ଶୃକର ଠୋକାଟି ଶୋଇ ଯାଇଥାଏ ବୋଧହୁଏ । କ୍ରମେ ସେ ବିଚଳିତ ହୋଇ ଶୃକର ଠୋକା ଓ ମଝିରେ ମଝିରେ ରମାର ନାଁ ଧରି ବଡ଼ ପାଟିକରି ଡାକିଲେ । କେତେବେଳକେ ରମା ଆସି କବାଟ ଫିଟାଇଲା । କଥା ନ କହି ମୁହଁ ବୁଲାଇ ରନ୍ଧାଘର ଭିତରକୁ ସିଧା ପଶିଗଲା ।

ବିକାଶବାବୁ ବିଳମ୍ବ ହେତୁ ରମାକୁ କି କୈଫିୟତ୍ ଦେବେ ରାସ୍ତାତମାମ ଭାବିଭାବି ଠିକ୍ କରି ଆସିଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏଣେ ରମା କଥାସୁଦ୍ଧା କହୁନାହିଁ ।

ସେ ମଧ୍ୟ ନଜାଣିଲା ଭଳି ପୋଷାକ ବଦଳାଇ ମୁହଁହାତ ଧୋଇ ଖାଇବା ଆସନରେ ବସିଲେ ।

କେହି କାହାକୁ କିଛି କହୁ ନଥାନ୍ତି ।

ରମା ମୁହଁ ବୁଲାଇ ବସିଥାଏ ।

କିଛି ସମୟ ନୀରବରେ କଟିଗଲା । ରମା କେତେବେଳେକେ ମୁହଁ ଫେରାଇ ପଚାରିଲା—ଆଉ କଣ ଲୋଡ଼ା ?

ବିକାଶବାବୁ ରମା ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଉତ୍ତର ଦେଲେ—ଦି ପଦ ମିଠା କଥା ।

ମିଠା ନା କଡ଼ା ?

ରମା ବିକାଶ ବାବୁଙ୍କ ଆଖି ସଙ୍ଗରେ ଆଖି ମିଳାଇ ହସିଲା । ବଡ଼ ସଂକ୍ରାମକ ସେ ହସ ।

ବିକାଶବାବୁ ଆହୁରି ଜୋରରେ ହସିଉଠିଲେ । ଛାତି ଭିତରଟା କୁରୁଳି ଉଠୁଥାଏ । ଖାଲି ହସିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉ ଥାଏ ।

ହସ ଥମିବାରୁ ରମା ଅଭିଯୋଗ କଲା—ଏତେ ରାତିଯାଏ କୁଆଡ଼େ ଥିଲ ଶୁଣେ ?

ସେ'ଇଆ ପଚାରୁନ ! ଅଫିସରୁ ଆସିଲାବେଳକୁ ସବୁ ଟିକିଏ ଡେରି ହେଲା ?

କେଉଁ ଅଫିସ ? ଚା ଅଫିସ ନା ଗୁଲଖଟି ଅଫିସ ?

ଜାଣେ, ତୁମେ ଏଇଆ କହିବ ।

ଆଉ କଣ କହିବ ? ଏଣେ ମୁଁ ବାବୁଙ୍କ ବାଟ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ଅଧାପ୍ରାଣ । ତେଣେ ବାବୁ ଫେରୁ ଫେରୁ ରାତି ଅଧ । ତମର କ'ଣ ଟିକିଏ ବୋଲି ଆହା ପଡ଼ ନାହିଁ ?

ରମା ସେଦିନ ରାତିରେ ଅଭିମାନ କଲା । ଆଖିରୁ ଲୁହ ଗଡ଼ାଇ ଗଡ଼ାଇ ରଙ୍ଗା କଲା ମୁହଁ । ମନୋରମ ମୁହଁଟି ଓଜନିଆ ହୋଇଗଲା ।

ସେ ଅଭିମାନ ଭାଙ୍ଗିଲା ଦୁଇ ଦିନ ପରେ ।

ଅଫିସରୁ ଆସିବା ଟିକିଏ ଡେରି ହୋଇଗଲା ବୋଲି ସେଦିନ ତାଙ୍କର ଛୋଟିଆ ନୀଡ଼ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଧରଣର ଝଞ୍ଜା ବୋହିଯାଇଥିଲା ସେ ଯଦି ଛନ୍ଦା ଭଳି ତିନିଦିନ ତିନିରାତି ଫେରି ନଥାନ୍ତେ ?

ଛନ୍ଦା ବୋଧହୁଏ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ରହିବାକୁ ଚାହୁଁନି—ହୁଏତ ସେ ମନେ ମନେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଆଶ୍ରୟ ଖୋଜୁଛି । ସେତିକି ମିଳିଗଲେ ସେ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଏ ଅସ୍ଥାୟୀ ନୀଡ଼ଟି ଛାଡ଼ିଚାଲିଯିବ ।

ନିହାତି ଅଲକ୍ଷ୍ୟରେ ହେଉନା କାହିଁକି ଛନ୍ଦାର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ବିକାଶବାବୁ କଣ ଗୋଟିଏ ହଜାଇଲା ପରି ମନେ କଲେ । ଅନେକ ଦିନର ଚଳପ୍ରଚଳ ପରେ ଛନ୍ଦା ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଦରକାରୀ ହୋଇ ଉଠିଛି । ପ୍ରଥମେ ପଡ଼ୋଶୀ, ପରେ ବାନ୍ଧବୀ ଓ ଶେଷକୁ ମାନସୀର ସ୍ଥାନ ଦଖଲ କରିଛି ସେ ।

ସେଦିନ ଛନ୍ଦା ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଏଡ଼ିଦେଲା ।

ତଥାପି ଛନ୍ଦାକୁ ସେ ମନ ଭିତରୁ ଏଡ଼ାଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ଛପିଛପିକିଆ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ତାଙ୍କ ମନ ଭିତରେ ତରଙ୍ଗ ସୃଷ୍ଟିକଲା । ଛନ୍ଦାକୁ ସେ ଅତି ନିକଟରେ ଦେଖିବାକୁ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ଉଠିଲେ । ତାଙ୍କ ଆଖି ଆଗରେ ଛନ୍ଦାର ସୁସ୍ଥ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ରୂପ ନାଚି ଉଠିଲା । ମନ ଭିତରେ ଆତ୍ମପ୍ରତ୍ୟୟ ଆସିଲା—'ଛନ୍ଦା ଦିନେ ହେଲେ ଫେରିବ' ।

କିନ୍ତୁ ଛନ୍ଦା ଫେରିନି' ଏଯାଏ……

ବିକାଶବାବୁ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବେ ସାମ୍ନାରେ ସାପଭଳି ଶୋଇ ପଡ଼ିଥିବା କଳାମଚମଚ ପିଚ୍‌ତଳା ସଡ଼କ ଉପରେ ଆଖି ପକାଇଲେ ।

ଯଦୁ ପଧାନ ମଠେଇ ମଠେଇ ତାଙ୍କରି ବସା ଆଡ଼କୁ ଆସୁଛି ।

ଯଦୁପଧାନକୁ ସେ ଆଗ୍ରହ ସହକାରେ ନେଇ ଚୌକି ଉପରେ ବସାଇଲେ ।

ବିକାଶବାବୁ ପଚାରିଲେ—ଅଚ୍ଛା ମଉସା, ହୀରାକୁଦ ବନ୍ଧ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆହୁରି କଣ କହିବ ବୋଲି କହୁଥିଲ ସେଦିନ' କହିଲନିତ ?—ମନକୁ ଭୁଲାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ ବିକାଶ ବାବୁ ।

[ଦେଇଅଛନ୍ତି

ଯଦୁ ପଧାନ ହସିଲା । କହିଲା, ବାବୁ ସେ ଅପନ୍ତରା କଥା ଶୁଣିଲେ ଲାଭ ନାହିଁ । ବରଂ ମିଠାକଥା ଔଷଧ ଶୁଣି ମିଜାସକୁ ହାଲୁକା ରଖିବା ଭଲ ।

ମିଜାସରେ ଖାଲି ହାଲୁକା କଥା ବାଜିଲେ ସେ ବି ହାଲୁକା ହୋଇଯିବ ମଉସା ! ଟିକିଏ ଓଜନିଆ କଥା ମଧ୍ୟ ତା'ର ଭିତରେ ପୁରାଇ ଦେବା ଭଲ, ନହେଲେ ସେ ଯରା ଭାରସାମ୍ୟ ହରାଇବ ।

କିନ୍ତୁ ବାବୁ ତୁମର ଖୁସି ହେଲା ଭଳି କିଛି ନାହିଁ । ଖାଲି ଦୁଃଖର କଥା । ଆଉ ଦୁଃଖର କଥା ଅନ୍ୟକୁ ଶୁଣାଇ ଦୁଃଖୀ କରିବା ସପକ୍ଷରେ ମୁଁ ନୁହେଁ । ତୁମେ ସୁଖୀ ଲୋକ ବାବୁ । ତୁମେ ସୁଖରେ ଥାଅ ।

ବିଶ୍ୱାସ କର ମଉସା । ତୁମରି ଭଳି ଅଭିଜ୍ଞ ଲୋକଙ୍କଠାରୁ କଥା ଶିଖିବା ପାଇଁ ମୁଁ ବିଶେଷ ଆଗ୍ରହୀ । ଆଉ ମୋତେ ଯାହା ଦେଖୁଛ, ମୁଁ କ'ଣ ପ୍ରକୃତରେ ସେୟା ? ମନ ମୋର ପୋଡ଼ି ଜଳି ଯାଉଛି । ବୋଧହୁଏ ଦିନେ ଏମିତି ଜଳି ଜଳି ପାଉଁଶ ହୋଇଯିବ ।

ସେ ଅଶୁଭ କଥା କୁହନା ବାବୁ ! ମଣିଷ ତ ପାଉଁଶ ହେବହିଁ ହେବ । କିନ୍ତୁ ଜୀଇ ଥିଲାଯାଏ ସେ ହସିବା ଉଚିତ । ଅନ୍ତତଃ ତାହାହିଁ ମୋର ଇଚ୍ଛା । ତୁମେ କଷ୍ଟ ଭୋଗିନ ବାବୁ । ଖାଲି ସୁଖରେ ବଢ଼ିଛ । ସାମାନ୍ୟ କଥା ନେଇ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ୁଛ—କିନ୍ତୁ ଆମରି ଭଳି ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିଥିଲେ କ'ଣ ହୁଅନ୍ତା କହି ହେଉନାହିଁ—ଛାଡ଼ ସେ କଥା ।

ବୁଢ଼ା ଗଣ୍ଠିଲି ଭିତରୁ ପୁଞ୍ଜାଏ ପିଜୁଳି ଓ ଦପୁଞ୍ଜା ହେବ ପାଚିଲା କଦଳୀ କାଢ଼ି କାଢ଼ି ବିକାଶବାବୁଙ୍କୁ ପଚାରିଲା—ଆଉ ପିଲାମାନେ କ'ଣ ନାହାନ୍ତି ପୁଅ !

ବିକାଶବାବୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ ।

ଉତ୍ତର ନ ପାଇ ଯଦୁ ପଧାନ କହିଲା—ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବସ୍'ରୁ ଆଣିଥିଲି । କଲୋନୀରୁ ଲୋକ ଆସିଥିଲା । ଆମ ବଗିଚାର ନୂଆ ଫଳ ଆଣିଛି କିନା । ପ୍ରଥମେ ପିଲାଙ୍କ ତୁଣ୍ଡର ଦେଲେ ଭଲ ।

ଅକାଶବାବୁ ହସି ହସି କହିଲେ, ମୁଁ କଣ ତମର ପିଲା ନୁହେ
ଉଉସ ?

କନ୍ନୁ ପିଲାଏ ?

ମୋର କେହି ନାହାନ୍ତି । ସ୍ତ୍ରୀଝିଅ, ଜ୍ଞାତିକୁଟୁମ୍ବ ବାପ ମା'ଆ କେହି
ନାହାଁନ୍ତି । ଅନେକ ଦିନ ତଳେ ମୋର ନିଜର ହୋଇ ରମା ବୋଲି ଗୋଟିଏ
ପ୍ରଗଲ୍ଭ ବାଳିକା ଥିଲା । ତାର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଛି । ଦୁନିଆରେ ମୁଁ ଏକୁଟିଆ
ଅଉସା ! ସାଥି କେହି ନାହିଁ ।

କନ୍ନୁ ଝିଅ କହୁଥିଲା—ଛନ୍ଦାଦେବୀ ତମର······

ଛନ୍ଦା ମୋର କେହି ନୁହେଁ । ତା ସଙ୍ଗରେ ମୋର କେବେହେଲେ
ସେମିତି କିଛି ସମ୍ବନ୍ଧ ନଥିଲା କି ଏବେ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ବିଶ୍ୱାସ କର
ଅଉସା ! ସେ ମୋର ଏ ବସା ଭିତରେ ଜଣେ ପଡ଼ୋଶୀ । ସବୁବେଳେ
ସେଇଯା ଥିଲା । ତେଣୁ ବାନ୍ଧବୀ !

ବୁଢ଼ା ଦମ୍ମାରି ଭାବିଲା ଗୁଡ଼ାଏ । ପରେ ହସି ହସି କହିଲା—ଚିନ୍ତା
ନାହିଁ ବାବୁ ! ମୁଁ ତୋର ପଛରେ ଅଛି । ତୁ ମଧୁ ଆଉ ପଦ୍ମାଭଲି ମୋର
ଗୋଟିଏ ସନ୍ତାନ । ଧର୍ମର ସନ୍ତାନ ତୁ ।

ବୁଢ଼ା ଖୁସିହୋଇ ଅକାଶବାବୁଙ୍କର ପାଟି ଭିତରେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି
ଧିମସ୍ତ ପିଜୁଳି ଓ କଦଳୀ ନିଜ ହାତରେ ଖୁଆଇ ଦେଲା । ମନରେ
ତାର ଆନନ୍ଦର ବନ୍ୟା ।

ନଟିଆ ବଜାରରୁ ଫେରି ଟିଫିନ୍ କେରିଅର୍‌ଟିକୁ ଅକାଶବାବୁଙ୍କ
ସାମନାରେ ରଖି କହିଲା—ଆଜି ଆଉ ପାରିବନି ବାବୁ ! ମୋତେ କମ୍ପ
ଆସୁଛି । ଟିକକ ପରେ ଜର ହେବ କି' କ'ଣ । ତମ ପାଇଁ ହୋଟେଲରୁ
ଲ ଆଣିଛି । ସେତକ ଆଜି ଖାଇଦେଇ ଥାଅ ।

ନଟିଆ ଥରଥର ହୋଇ ଖଟ ଉପରକୁ ଉଠି ଯାଉ ଯାଉ ତଳେ
ମୁଣ୍ଡ ହୋଇ ଖସି ପଡ଼ିଲା । ମଧୁ ଆଉ ଅକାଶବାବୁ ଧରାଧରି କରି ତାକୁ
ଟ ଉପରେ ଶୁଆଇ ଦେଲେ ।

ଏଇଆଁଲିଙ୍ଗି

ନଟିଆ ଖଟରେ ଶୋଇ ବଲବଲାଇ ହେଲା । ସହଜରେ ତାକୁ ଜର
ହୁଏନା । ଜର ହେଲେ ତ ବଡ଼ କଷ୍ଟ ପାଏ । ନଟିଆ କମ୍ପି କମ୍ପି କ'ଣ
ଗୁଡ଼ାଏ ବକିଯାଏ ଠିକ୍ ମଦୁଆ ଭଳି । ତାର କୂଳକିନାରା ନଥାଏ ।

ନଟିଆ ପାଣି ମାଗିଲା ।

ବିକାଶବାବୁ ତରବର ହୋଇ ଷ୍ଟୋଭ୍ ଧରାଇଲେ ।

ବୁଢ଼ା ଯଦୁ ପ୍ରଧାନ ନଟିଆର ମୁଣ୍ଡତଳେ ବସି କପାଳରେ ଟିପ
ମାରୁଥାଏ ।

ବିକାଶ ବାବୁଙ୍କୁ ଷ୍ଟୋଭ୍ ଜାଳି ପାଣି ବସାଇବାର ଦେଖି କହିଲା—
ଛି ପୁଅ ! ଆମେ ସବୁ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ନଟିଆ ପାଇଁ ତୁମେ ପାଣି ଗରମ କରିବ ?
ତୁମେ ଟିକିଏ ରହିଯାଅ । ପଦ୍ମାକୁ ମୁଁ ପଠାଉଛି ।

କଲେଜର ସେହି ଅଙ୍ଗିଗ୍ୟଡ ଶ୍ରମିକ କ୍ୱାଠର ଭିତରୁ ଯେମିତିଏ
ଦଉଛି ମଧୁ ପଧାନର । ବଣାଶହେ ବର୍ଷର ବୁଢ଼ା ଯଦୁ ପଧାନ ତାର ବାପ ।
ର୍ଟର ଆଗର ପଡ଼ିଆରେ ବସି ନାତି ନାତୁଣୀ ଖେଳାଏ । ବୟସ କଥା
ଗୁରିଲେ କହେ ମୋ' ମୁଣ୍ଡର ବାଳ ଯେତିକି ମୋର ବୟସ ସେତିକି ।
ବୁଢ଼ା ତିନିପୁରୁଷ ଭୋଗ କଲାଣି । ଶୃଲଶ ବର୍ଷ ବ୍ୟବଧାନର ତିନୋଟି ଯୁଗ
ଗୋଡ଼ତଳେ ବୋହି ଯାଇଛି । ଆଗର କଥା ଆଉ ନାହିଁ । କାଳସ୍ରୋତରେ
ପିଶି ଲୁଚିଗଲା ।

କିଏ ବିଶ୍ୱାସ କରିବ କାଲିର କଥା ! ସେ କଥା ନୁହେ ପେ ସପନ ।
ତମଣିବା ଦୂରେ ଥାଉ କଳ୍ପନା କରିବା ଅସମ୍ଭବ । ଧୋତିଖଣ୍ଡ ଦଶଣା' ।
ଠଙ୍କା ପକାଇଲେ ବସ୍ତେ ଧାନ, ସେରେ ଗୁଡ଼ଳରେ ସେରେ ତେଲ ।

ଯଦୁ ପଧାନ ସବୁ ଦେଖେ ସବୁ ଶୁଣେ—କାନରେ ହାତଦେଇ
ଭୁନିରହେ । ସିଏ ଖାଲି ପିଲା ଖେଳାଏ । ପିଲାମାନଙ୍କ ମୁହଁରେ ହସ ଦେଖି
ଫୁଲିଉଠେ । କଥାଶୁଣି କୃତାର୍ଥ ହୁଏ । ସବୁ ପରିବର୍ତ୍ତିନ ହୋଇ ଥିଲେହେଁ
ଲାମାନେ ସେହି ପୂର୍ବର ପିଲାହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଅତୀତର ସାମ୍ୟ ଅଛି
ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଅତୀତ ଭଳି ସେମାନେ ହସୁଛନ୍ତି ଖୋଲା ମନରେ,
ନ୍ଦୁଛନ୍ତି ଖାପଛଡ଼ା ଭାବରେ । ଠୁକୁଠୁକୁ ହୋଇ ଗୁଲି ଯାଉ ଯାଉ ଗଡ଼ି
ଉଛନ୍ତି ଅସହାୟ ଭାବରେ ।

ଭବିଷ୍ୟତର ପ୍ରତୀକ—ମନୁଷ୍ୟତାର ପ୍ରତିନିଧି ଏହି ବାଳକ । ଆନନ୍ଦ
ଆହ୍ଲାଦର ନିଛକ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି । ସଜଳ ଆଖି ତଳେ ଲରେ ଅନନ୍ତ
ଆକାଶର ଭାଷା । ବୁଢ଼ା ପିଲାମାନଙ୍କ ଭିତରେ ନିଜର ପ୍ରାଣ ଖୋଜୁଥାଏ ।

[ଶତଗୁଲଣି

ଏହି ଶିଶୁମାନେ ପୁଣି ବଡ଼ ହେବେ । ଏ ହସ, ଏ କାନ୍ଦ ରହିବ ନାହିଁ । ସମୟ ଗଡ଼ି ଚାଲିବ ।

ସମୟ ଗଡ଼ି ଚାଲିଛି । କାହାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିନାହିଁ । ଗଡ଼ିବା ହିଁ ତାର ଧର୍ମ । ବିଭିନ୍ନ ପରିବେଶ ଆଉ ପରିସ୍ଥିତି ନେଇ ସେ ଗଡ଼ୁଛି । ପଛକୁ ଅନାଇବାର ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ ।

ବୁଢ଼ା ଆଖିରେ ସବୁ ଜଳ ଜଳ ହୋଇ ଦିଶୁଛି । ବିଗାଶହେ ବର୍ଷ ତଳର କଥା......

ସମ୍ବଲପୁରର ପରିବର୍ତ୍ତନ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବୁଢ଼ା ଜୀବନର ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଛି । ଉଭୟେ ଯେପରି ପାଦ ସଙ୍ଗେ ପାଦ ମିଳାଇ ସ୍ତର ଉପରେ ସ୍ତର ଚଢ଼ି ଅତିକ୍ରମ କରି ଆସିଛନ୍ତି ଅତୀତକୁ । ରସାତଳେ ଆଜି ସେ ଅତୀତ । ଦେଖିଲେ ଆଖି ପାଏନାହିଁ ।

ଯଦୁ ପଧାନର ବୁଝି ହେଲା ବେଳକୁ ଓଡ଼ିଶାର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ନାହିଁ । ସବୁଆଡ଼େ ବିଦେଶୀ ଆଧିପତ୍ୟ । ଓଡ଼ିଆ ସାବତ ପୁଅ । ସବୁ ଜାଣିଶୁଣି ମୂକ । ପାଟିଥାଇ କଥା କହି ପାରିବନି । ତୁଣ୍ଡ ଖୋଲିଲେ ସଜା । ସମ୍ବଲପୁର, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶରୁ ମୁକ୍ତ ପାଉ ନ ପାଉଁ ଦୂରି କଲିକତାରୁ ବଙ୍ଗାଳି ଆସିଲେ ପିମ୍ପୁଡ଼ି ଭଳି ଧାରି ଧାରି ହୋଇ । ସମ୍ବଲପୁରର ସୁଖସମ୍ପଦ ପାଟିରେ ଲାଗିଲା । ମିଠା ଚିନି ଭଳି ଖାଇଗଲେ । ଅଧେ ଲାଖିଯାଇ ଆସ୍ଥାନ ଜମାଇ ବସିଲେ । କ୍ରମେ ମାଟିରେ ଚେର ଲାଗିଲା । ତେଣିକି ନିଃଶଙ୍କ । ଟଳିବେ ନାହିଁ କି ହଲିବେ ନାହିଁ । ଓଡ଼ିଶାର ବିକ୍ଷିପ୍ତ ଗାଁ ଗହଳ ଭିତରେ ଖେଳିଲା ଜମିଦାରୀ ଧୂମକେତୁ । ବିପଦର ଅଶୁଭ ସଙ୍କେତ । ସେ ସମୟରେ ବୁଢ଼ା ଚାକିରୀ କରୁଥିଲା ସମ୍ବଲପୁରର 'ସାଏ' ପରିବାରରେ । ଗାଁରେ ଜମିବାଡ଼ି ଥାଏ ।

ଦିନେ ଗୋଟିଏ ଅଶୁଭ ପ୍ରଭାତରେ ଉଠି ଖବର ପାଇଲା ଯେ ଜମି ତାର ଜମିଦାର ହାତକୁ ଚାଲି ଯାଇଛି । ସେ ସେହି ଜମି, ଗାଁ ଗଉନ୍ତିଆ ପାଖରୁ କିଣିଥିଲା । ଗଉନ୍ତିଆ କର ଦେଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ ବୋଲି ସରକାର ଜମି

ଅଡ଼ଗାଲଣି]

ଦଖଲ କରି ଜମିଦାର ହାତରେ ଦେଲେ । ହୁଙ୍କାପିଠା ଶାସନ । ମା' କିଏ ବାପ କିଏ ? ସାତ ସମୁଦ୍ର ତେର ନଈ ପାରି ହୋଇ ଇଂରେଜ ଆସି ଦିଲ୍ଲୀରେ ବସିଛି ଅଧୀଶ୍ୱର ହୋଇ । ପାଖରେ ତାର ଅର୍ଥଲୋଭୀ ପଙ୍ଗପାଳ । ଆଙ୍ଗୁଠି ଦେଖାଇଲେ ବାହା ଗିଳି ଦେଉଛନ୍ତି ।

ଜୀବନରେ କେତେ ଅବସ୍ଥା ସେ ନ ଭୋଗିଛି ! ସମ୍ବଲପୁର ଇତିହାସର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଧ୍ୟାୟଟିଏ ତାର ଜୀବନ । ଦେହରେ ତାର ବୟସର ପୃଷ୍ଠା ରକ୍ତାକ୍ତ ହେଲେହେଁ ଅବିଚଳିତ । ବିଦେଶୀଶାସକ ଓଡ଼ିଆ ଅଞ୍ଚଳ ସମ୍ବଲପୁରକୁ ନେଇ ଥୋଇଲା ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶରେ—ନିଜ ଜାତି ଭାଇଠୁ ଅଲଗା କରି । ପୁଣି ଦୟାକରି ଓଡ଼ିଶାକୁ ରଖିଲା ବିହାର ସହିତ— କେତେ ଦିନଟିକେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରଦେଶ ହେଲା । ସମ୍ବଲପୁର ଆଶ୍ୱସ୍ତିର ନିଶ୍ୱାସ ମାରିଲା । ବୁଢ଼ା ମଧ୍ୟ ସେତିକିବେଳକୁ ହୀରାକୁଦ ମାଟିରେ ଉହ ଖଣ୍ଡେ କିଣିଛି । ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଜମିଦାରୀ ଇଲାକାରୁ ଉଠାଇ ଆଣି ରଖିଛି ହୀରାକୁଦରେ । ଚାଲିଗଲା ଭଲ ଜମିବାଡ଼ି ।

ସମ୍ବଲପୁରକୁ ଏପାଖ ସେପାଖ କରି ବାର ହିନସ୍ତା କଲେ ମଧ୍ୟ ତାର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ବଦଳି ଯାଇନି ।

ବୁଢ଼ା ବାର ଦୁଃଖ କଷ୍ଟରେ ଜୀଇଁ ରହି ଯଦୁ ପଧାନ ହୋଇ ରହିଛି ।

ସମ୍ବଲପୁରରେ ବିକୃତ ଭାଷା । ତିନି ଭାଗରୁ ଭାଗେ ଖାଲି ଓଡ଼ିଆ । ଆର ଦୁଇ ଭାଗକ ହିନ୍ଦୀ ଆଉ ବଙ୍ଗଳା ମିଶାମିଶି । ସେଥିରେ ପୁଣି ଆଦିବାସୀ ଭାଷାର ସ୍ପର୍ଶ । କଥା କହିଲେ ଏକା ମାଟିର ଆଉ ଭାଗେ ବୁଝି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଭ୍ୟସ୍ତ ହେଲେ ଜଣାପଡ଼େ ଯେ ତାହା ହେଉଛି ଓଡ଼ିଆ । ତାଙ୍କରି ଭିତରେ ଅଛି ଓଡ଼ିଶାର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ।

ଯଦୁ ପଧାନର ଦେହରୁ ବଳ ଖସି ଆସୁଛି । ବୟସର ଅତ୍ୟାଚାର ବଢ଼ୁଛି ଦିନକୁ ଦିନ । ତଥାପି ସେ ନିକମା ନୁହେ । ଆଜିକାର ଭେଣ୍ଡିଆ-ମାନଙ୍କ ଭଳି ମେଣ୍ଢା ନୁହେ । ଯେତିକି ଏବେ ବାହାଚୁଛନ୍ତି ସେମାନେ

[ମଣିଗୃଣ

ମରଦ ତ ନୁହନ୍ତି—ମରଦର ଛାଇ । ଅନ୍ଧାରକୁ ଡରିବେ । ମାସକୁ ହପ୍ତାଏ ଜର, କାଶ । ନହେଲେ କହିବେ ଦୁର୍ବଳ ଲାଗୁଛି, ମୁଣ୍ଡ ବୁଲାଉଛି । ଇଂଜେକ୍‌ସନ ଛୁଞ୍ଚିର ଠାଣୁଆ ଟେବା ଖାଇଖାଇ ହାତରେ ବଣ୍ଡି ବସିବ । ଦେହ ଟିକିଏ ଭଲହୋଇ ଆସିଲାବେଳକୁ ବାହାରିବ ପେଟବଥା । ଖାଇଲେ ଜୀର୍ଣ୍ଣ ହେବ ନାହିଁ । କୁଆଡ଼ୁ ହେବ ? ଦେହଲଗା ପରିଶ୍ରମ କାହିଁ ? କୁସ୍ତି କସରତ କାହିଁ ? ଆସନ ଓ’ ସପନ । ଯଦୁ ପଧାନର ଦେହ ଦେଖି ଲୋକେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି ।

ଯଦୁ ପଧାନ ସେଦିନ ଖୁବ୍ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା । ଦେଶ ସ୍ୱାଧୀନ ହେଲା ପରେ ମଧ୍ୟ ଜୁଲୁମ୍‌ର ବିରାମ ନାହିଁ ।

ଇଂରେଜ ସରକାର ସମ୍ବଲପୁର ଟଗାଠାକୁ ନେଇ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶରେ ଛାଡ଼ି ଦେଇଥିଲା । ମା ବାପ, ଭାଇ ଭଉଣୀ, ଜ୍ଞାତି କୁଟୁମ୍ବ ସମସ୍ତେ ଥିଲେ ସଙ୍ଗରେ । ଚିହ୍ନା ମୁହଁ ଦେଖି, ଆତ୍ମୀୟଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଆଶ୍ୱାସନା ଶୁଣି ସବୁ ଦୁଃଖ ଭୁଲି ହେଉଥିଲା । ଘରଦ୍ୱାର, ଜମିବାଡ଼ି ସବୁ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଜାତୀୟ ସରକାର ଏକାବେଳକେ ଆଖିବୁଜି ଦେଲା । ଗାଁରୁ ଘଉଡ଼ି ଦେବ । କିଏ କୁଆଡ଼େ ଯିବେ ଜଣା ନାହିଁ । ଆତ୍ମୀୟ ଲୋକଙ୍କର ପତ୍ତା ମିଳିବ ନାହିଁ । ସୁନାର କ୍ଷେତ ପାଣିରେ ବୁଡ଼ିବ ।

ରାଜନୈତିକ ଦଳ ତେଜି ଉଠିଲେ । ଦଳକୁ ବଳିଷ୍ଠ କରିବା ସକାଶେ ଏହାହିଁ ସୁଯୋଗ । ଆଖିରେ ତାଙ୍କର କୁମ୍ଭୀରର ଲୋତକ । ସମସ୍ତଙ୍କ ଦେହରେ ତାତିଲା ରକ୍ତର ସୁଅ ।

ଆନ୍ଦୋଳନ କରିବାକୁ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦିନରେ ଶହଶହ ଗ୍ରାମର ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଆବାଳବୃଦ୍ଧଜନତା ଏକତ୍ରିତ ହେଲେ ସମ୍ବଲପୁର ସହରରେ ।

ସମ୍ବଲପୁର ଇତିହାସରେ ସେ ଗୋଟିଏ ବିଶିଷ୍ଟ ଅଧ୍ୟାୟ । ଯୁଗେ ଯୁଗେ ସେ ସମଗ୍ର ସମ୍ବଲପୁରବାସୀଙ୍କ ମନେ ଥିବ । ସମ୍ବଲପୁର ଅଂଚଳରେ ଏଭଳି ଉତ୍ତେଜନା କେବେହେଲେ ଦେଖାପାଇ ନଥିଲା ।

ସରକାର ସବୁ ବୁଝିବାକୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଲେ । ଆନ୍ଦୋଳନ ଭାଙ୍ଗି ଗଲା । ସରଳ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ହୃଦୟ ଭିତରେ ବିପ୍ଳବ ଜଗାଇ, ଆନ୍ଦୋଳନ କରାଇ ଦୁଇଗୁଣ ଲାଭ ଉଠାଇଲେ ସ୍ୱାର୍ଥପର ବଡ଼ ଲୁହା କେଇ ଜଣ ନେତା ।

ଯଦୁ ପଧାନର ଏହା ପ୍ରଥମ ଶିକ୍ଷା । ଆଉ ପିଲାଙ୍କ ଭଳି ଆଖିରୁ ଲୁହ ଗଡ଼ାଇ ଗାଁ ମାଟି ଛାଡ଼ିଲା । ଅବସ୍ଥା ଚକ୍ରରେ ପଡ଼ି ବହୁତ ବାଧାବିଘ୍ନ ଅଙ୍ଗେ ନିଭାଇଛି । ଜୀବନ ଜଞ୍ଜାଳର ରକ୍ତାକ୍ତ ଯୁଦ୍ଧରେ ନିର୍ଭୀକ ସୈନ୍ୟ ଭଳି ଲଢ଼ିଛି । କେବେହେଲେ ପରାସ୍ତ ହୋଇନି ।

ଯଦୁ ପଧାନ ଅଗଣା ମୁହଁରେ ବସି ଭାବୁଥାଏ, ଆଉ ମଧୁ ଓ ପଦ୍ମାର ବାଟ ଚାହିଁଥାଏ ।

ମଧୁ ଭଳି ପୁଅ ପାଇ ଯଦୁ ପଧାନର ଜୀବନ ମଧୁର ହୋଇ ଉଠିଛି । ବାପ କଥାରୁ ଦାଢ଼େ ଖସିବ ନାହିଁ । ସେ କହୁଥିଲେ ଜୁଳୁଜୁଳୁ କରି ଅନାଇ ଥିବ । ପାଟିରୁ କଥା ନ ସରୁଣୁ ସବୁକାମ ସରି ଯାଇଛି ।

କିନ୍ତୁ ଯଦୁ ପଧାନର ପ୍ରଧାନ ଦୁଃଖ ଏହି ପଦ୍ମା ସକାଶେ । ଶାଶୁ ଘରକୁ ଯାଇ ସଂସାରର କିଛି ଜାଣିଲା ନାହିଁ । କଳିହୁଡ଼ି ମାଆ କଥା ମାନି ସ୍ୱାମୀ ତାକୁ ବାହାର କରିଦେଲା ।

ପରିତ୍ୟକ୍ତା ପଦ୍ମା ! ଦେହରେ ତାର ବୟସର ଲହଡ଼ି । ସୁନାପାଣି ଭଳି ଝଟକୁଛି । ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ଜଳୁଛି । ବାଡ଼ିଲା ଝିଅର ଶାଶୁଘର ଛଡ଼ା ଠାବ ଆଉ କୋଉଠି ?

ବୁଢ଼ା ଚକ୍‌ଦାର ହେଲା । କେତେ ଦିନ ଆଉ ବା ସେ ବଞ୍ଚିବ ? ପଉଷ ମାସର ହଳଦିଆ ପତ୍ର । ବତାସ ଆସିବ ବୋଲି ଅଛି । ତା'ପରେ ପଦ୍ମାର ଅବସ୍ଥା-ହେବ କଣ ?

ନିଜ ଭାବନାରେ ନିଜେ ଚମକି ଉଠିଲା ଯଦୁ ପଧାନ ! ସେ ମରିଯିବ ଶେଷରେ ? ଏଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ପୁଅଝିଅ, ନାତି ନାତୁଣୀ ଭଲମନ୍ଦ ସବୁ ସେ ଛାଡ଼ି ଯିବ ? ଜୀବନ ପ୍ରତି ଗୋଟିଏ ଆକସ୍ମିକ ମୋହ ଜାଗି ଉଠିଲା ।

[ଏକାବନ

ସବୁ ଭାବିଛନ୍ତି ଯଦୁ ପଧାନ । କିନ୍ତୁ ଏ ମରଣ କଥା ଭାବି ନ ଥିଲା । ବୟସ ଆଗେଇଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମରଣ କଥା ମନେ ପଡୁଛି । ଜୀବନ ପ୍ରତି ଏତେ ଦିନର ଦେହଘସା ମୋହ ଛାଡ଼ି ହେଉନି ।

ବୁଢା ବୁଢ଼ୀକଥା ମନେ ପକାଇଲା । ଏତେ ବଡ଼ ସ୍ନେହ ମମତା ଛାଡ଼ି ବୁଢ଼ୀ ଚାଲିଗଲା । ତାକୁ ଏକୁଟିଆ ରଖି ସେ ଚିରଦିନ ପାଇଁ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା । ଆଉ ଆଖି ଖୋଲିନି କି କଥା ଶୁଣିନି । ବୁଢ଼ା ସେଦିନ ବିକଳ ହୋଇ କାନ୍ଦିଥିଲା । ସେ ଅନେକ ଦିନ ତଳର କଥା ।

ବୁଢାର ଅଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଆଖିରୁ ତାର ଝରି ପଡ଼ିଲା ଲୁହ । ଆଖିରୁ ଝରି ହାଡ଼ୁଆ ଗାଲ ଉପରେ ଅଟକି ଯାଇ ଟପ୍‌ଟପ୍ ହୋଇ ତଳେ ପଡ଼ିଲା ।

ୱାର୍କସପ୍‌ରେ ସାଇରନ୍ ବାଜୁଛି—

ମଧୁ ଛୁଟି ପାଇ ଫେରୁଥିବ ବୋଧହୁଏ ।

ପଦ୍ମା ଆସି ଅଧେ ବାଟରୁ କହିଲା, ନଟିଆ ପାଇଁ ଆଜିର ଗରମ ପାଣି ଦରକାର ବାପା ! ସେଇ ବାବୁ ହାତରେ ପାଣି ଫୁଟାଇବାକୁ ବାହାରିଥିଲେ । ମୁଁ ମନା କରିବାରୁ ରାଜିହେଲେ ।

ବୁଢ଼ା ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବରେ ଉତ୍ତର ଦେଲା, ଭଲ କଲୁ ମାଆ !

ପଦ୍ମା ବାପର ଆଖି ଦୁଇଟାକୁ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପଚାରିଲା— ତମେ କାନ୍ଦୁଛ କାହିଁକି ବାପା !

ବୁଢ଼ା କିଛି କହି ପାରିଲାନି । ପଦ୍ମା ବଲବଲ ହୋଇ ଅନାଇ ଥିବାର ଦେଖି କହିଲା—ସେ କିଛି ନୁହେଁ ମା ! ତୁ ଯା ପାଣି ଗରମ କର । କେତେ ହନସ୍ତା ହେଲେ ଲୋକ ଦୁଇଟା । ସାହା ଭରସା କେହି ନାହାଁ ।

ସାହା ହେବାକୁ ପାଖରେ କେହି ନାହିଁ । ଗୀତା ଦିନ ତମାମ୍ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଖଟି ଖଟି ସନ୍ଧ୍ୟା ଛଅଟାକୁ ଫେରେ ବସାକୁ । ନିଜ ହାତରେ ସବୁ କାମକରେ । ରନ୍ଧାବଢ଼ାଠୁ କଂସାମଜା ଯାଏ । ଛନ୍ଦା ନିଜେ ଅଧେ କାମ ସମ୍ଭାଳି ନେଇ ଗୀତାର ପରିଶ୍ରମକୁ ଲାଘବ କରିବାକୁ ମନସ୍ଥ କଲା । କିନ୍ତୁ ଛ'ନଦିନର ଅଖିଆ ଅପିଆ ଜରରେ ନିହାତି ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ସେ । ବସିଲା ଜାଗାରୁ ଉଠିବାକୁ ବଳନାହିଁ । ମୁଣ୍ଡ ଚକର ଖାଉଛି । ତଥାପି ଉଠି ଘର ଖଣ୍ଡିକ ଓଳାଇ ଦେବାକୁ ବାହାରିଲାରୁ ଚିତ୍ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ଚଟାଣ ଉପରେ ।

ଭାଗ୍ୟକୁ ଗୀତା ଡିଉଟିରୁ ଫେରୁଥାଏ ସେତିକିବେଳେ । ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଧାଇଁ ଆସି ଛନ୍ଦାର ଅଚେତ ମୁହଁରେ ପାଣି ଛାଟି ଚେତା କରାଇଲା ।

ଛନ୍ଦାର ଚେତା ଫେରିବା ପରେ କହିଲା, ତୁମରି ପାଇଁ ବଞ୍ଚିଗଲି ଗୀତା !

ମଣିଷ କଣ ମଣିଷକୁ ବଞ୍ଚାଏ ? ବଞ୍ଚାଇବା ଲୋକ ଅଲଗା ।

ତୁମର ସେବା ଭୁଲି ପାରିବିନି ଗୀତା !

ଗୀତା ପକ୍ଷରେ ଏକଥା ନୂଆ ନୁହେଁ । ଅନେକ ଥର ସେ ରୋଗୀଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଏଭଳି ଶୁଣିଛି । ଜର ଥିଲାବେଳେ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ଏଭଳି କହିଥାନ୍ତି । ଜର ହେଲେ ସେ ବି ଜର ସାଙ୍ଗକୁ ଗୋଟିଏ ରୋଗ । ଆରାମ ହେଲାପରେ ସବୁ ରୋଗୀ ଏକଥା ଭୁଲି ଯାଆନ୍ତି । ରାସ୍ତାରେ ଦେଖିଲେ ବାଟଭାଙ୍ଗି ଚାଲି ଯାଆନ୍ତି । ସେମିତିଙ୍କ ନିହାତି ଅପରିଚିତ । ଏହା ଆଗରୁ ମୋଟେ ହେଲେ ପରିଚୟ ନଥିଲା ।

କିନ୍ତୁ ଗୀତା ଅନୁଭବ କଲା ଛନ୍ଦାର ଭାଷାରେ ଆନ୍ତରିକତା ଅଛି । କହିଲା, ରୋଗୀର ସେବା କରିବା ତ ମୋର ବ୍ୟବସାୟ ଛନ୍ଦା ଦେଇ ! ଅଧିକା ଆଉ ତମର କଲି କଣ ?

ଟିକିଏ ବିଶ୍ରାମ ନେଲାପରେ ଗୀତା ଡାକ୍ତର ରାୟଙ୍କୁ ଡାକିବାକୁ ଛନ୍ଦାର ମତାମତ ପଚାରିଲା ।

ଡାକ୍ତର ରାୟଙ୍କ ନାଁ ଶୁଣି ଛନ୍ଦା ଚୁପ୍ ରହିଲା । ତାର ମନେ ପଡ଼ିଲା ସେହି ଅଳସ ସଞ୍ଜର ମଧୁର ଅନୁଭୂତି । କାନ ପାଖରେ ତାର ସେଇ କୋଇପଦ କଥା ଗୁଞ୍ଜରି ଉଠିଲା—'ମୁଁ ତୁମକୁ ସବୁମତେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବି ଛନ୍ଦା !' ଅତି ପରିଚିତ ସେହି ମୁହଁ, ଆଉ ଅତି ପ୍ରିୟ ସେହି କଥା ପଦକ ।

ଥରି ଥରି ହୋଇ ଛନ୍ଦା କହିଲା—ଡାକିଲେ ଆପତ୍ତି ନାହିଁ ।

ଗୀତା ଡାକ୍ତର ଡାକିବାକୁ ବାହାରିଗଲା ।

ଛନ୍ଦା ବିଛଣାରୁ ଆସି ଦର୍ପଣ ଆଗରେ ଛିଡ଼ାହେଲା ।

ଇସ୍, କି ବିବର୍ଣ୍ଣ ଦିଶୁଛି ମୁହଁ । ଆଖି ଅଗ୍‌ଲିଏ ପଶି ଗଲାଣି ଭିତରକୁ । ଗାଲ ଦୁଇଟି ପାଉଁଶିଆ । ଅଲରା ମୁଣ୍ଡରେ ବାଳ୍ୟାଚଢ଼େଇ ବସା ବାନ୍ଧିବ । ଓଠରେ ଆଉ ରକ୍ତ ନାହିଁ । ବେକ ତଳ ମଳିରେ କଳା ଦେଖା ଯାଉଛି ।

ଛନ୍ଦା ନିଜର ମୁହଁକୁ ନିଜେ ଚିହ୍ନି ପାରିଲା ନାହିଁ । ପ୍ରତିବିମ୍ବଟିକୁ ଅବିଶ୍ୱାସ ଆଖିରେ ଅନାଇ ରହିଲା ।

କଣ ଭାବିବେ ରାୟବାବୁ ? ତାର ଏ ଅବସ୍ଥା ଦେଖିଲେ ସେ ଘୃଣା କରିବେ ନାହିଁ ତ !

ଛନ୍ଦାର ତରୁଣ ମନ ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ଉଠିଲା ।

ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ପାନିଆ ମାରି କପାଳ ଉପରର ବାଳଗୁଡ଼ାକୁ ସଜାଇ ନେଲା । ପାଣିରେ ମୁହଁ ଧୋଇ ପିନ୍ଧା ଲୁଗାରେ ପୋଛିନେଲା ପରିଷ୍କାର । ତଳ ଓଠକୁ ଦାନ୍ତ ମଝିରେ ଚିପିରଖି ମଇଳା ଅଂଶଟିକୁ ଶୋଷି-ଦେଲା । ଆଉ ଗୋଟାଏ ଶାଢ଼ୀ ବଦଳୁ ବଦଳୁ ଗୀତା ଆସି କହିଲା—ଡାକ୍ତରବାବୁ ବୁଲି ଯାଇଛନ୍ତି । ଫେରିଲେ ଡାକି ଆଣିବ ।

ଛନ୍ଦା ସ୍ୱସ୍ତିର ନିଶ୍ୱାସ ମାରି କହିଲା—ଭଲହେଲା ଗୀତା !

ନଟିଆ ପୁରପୁରି ଭଲ ହୋଇନ । ଗୋଡ଼େ ଗୋଡ଼େ ଡାକୁ ଲଗିଛନ୍ତି ବିକାଶବାବୁ ଆଉ ଯଦୁ ପଧାନ । ପଦ୍ମା ଆସି ଘରର ସବୁକାମ ବୁଲାଉଛି ।

ପାଞ୍ଚଦିନ ପରେ ।

ଯଦୁ ପଧାନ ଯାଇ ଡାକ୍ତର ବାବୁଙ୍କୁ ଡାକି ଆଣିଲା । ଡାକ୍ତର ରାୟ ଆସିଲେ । ଆଖି ତାଙ୍କର ଘୂରି ବୁଲୁଥାଏ କ୍ୱାଟର ସାରା । ରୋଗୀ ଦେଖି ଆସି ନାହାନ୍ତି ସେ କାହାକୁ ଖୋଜି ଆସିଛନ୍ତି ସେ । ମୁହଁଖୋଲି ପଚାରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସାହସ ହେଉନି । ଇଞ୍ଜେକ୍‌ସନ ଦେଇସାରି ଯାଉଁ ଯାଉଁ କହିଲେ, ଛନ୍ଦାଦେବୀଙ୍କ ହାତରେ ଅନୁପାନ କରି ଔଷଧ ଦେବ ।

ଯଦୁ ପଧାନ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା । ବିକାଶବାବୁଙ୍କୁ ଡାକି କହିଲା, ଶୁଣିଲ ବାବୁ ! ମୁଁ ପରା ସେଇଥି କହୁଥିଲି । ଛନ୍ଦାଦେବୀ କଣ ପିଲା ହୋଇଛନ୍ତି ଯେ ଗାଁ ଛାଡ଼ି ଚାଲି ଯିବେ । ସେ ପରା ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କ ଘରେ ।

ଡାକ୍ତର ରାୟ ଅଡ଼ୁଆରେ ପଡ଼ିଲେ ।

ବିକାଶବାବୁଙ୍କ ପ୍ରାଶ୍ନିକ ଚାହାଣି ତାଙ୍କୁ ଅନେକ କିଛି ପଚାରୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସେ ଯେ ଛନ୍ଦା ବିଷୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନଭିଜ୍ଞ ।

ଯଦୁ ପଧାନକୁ ତାଗିଦ୍‌ଭରା କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲେ—କିପରି ଜାଣିଲ ଛନ୍ଦା ମୋ ଘରେ ଅଛି ବୋଲି ?

ଛନ୍ଦାଦେଈଙ୍କ ହାତରେ ଔଷଧ ପଠାଇବାକୁ କହିଲେ ନା !

[ପଞ୍ଚ ବର୍ଷ

ତା ଅର୍ଥ କଣ ଛନ୍ଦାଦେବୀ ମୋ ଘରେ ଅଛନ୍ତି ? ଡାକ୍ତର ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଚାଲିଗଲେ ।

ବିକାଶ ବାବୁ ଆଉ ଯଦୁ ପ୍ରଧାନ ମନ-ମାରି ଫେରିଲେ । ଅନେକ କ୍ଷଣ ନୀରବତାରେ କଟିଯିବା ପରେ ବିକାଶ ବାବୁ ରହି ରହି କହିଲେ—ଛନ୍ଦା ଆଉ ଫେରିବନି ବୋଧହୁଏ ମଉସା ?

ଯଦୁ ପ୍ରଧାନ ପଚାରିଲା—ଦେଖନ୍ତୁ, ତାଙ୍କର ଟିକିଏ ପରିଚୟ କିଏ ସବୁ ଆପଣ ଜାଣନ୍ତି ? ଜ୍ୱାଇଁଙ୍କ ନଁହେଲେ ବାପ ଘରୁ ଯେଉଁଠି ବାହି ଆସିଲେ କେମିତି ହୁଅନ୍ତା ? ସମ୍ବଲପୁର ମଧ୍ୟ ଖୋଜି ଆସିବା ଦରକାର ।

ସେ ସବୁ ଆଉ କଣ ବାକି ଅଛି ମଉସା ? ପାହାଡ଼ ଜଙ୍ଗଲ ଜଙ୍ଗଲ; କିନ୍ତୁ ତମାଡେ ଲଣ୍ଡୀ କରି ଚାଲିଗଲା ।

କେମିତିକା ?

ତମେ ଜାଣନି ମଉସା ! ମୁଁ ତାର ଧନଟରେହିଁ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟରୀ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲି । ଏବେ ସବୁ ବିଲ୍‌ର ଟଙ୍କା ହାତକୁ ଆସିଛି । ବହୁତ ଲାଭ ହୋଇଛି ମଧ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ଋଣ ପରିଶୋଧ କରି ପାରିଲି ନାହିଁ ।

ମୋର ଦୃଢ଼ ଧାରଣା ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଫେରି ଆସିବେ ।

ସେ ଆସିବ ନାହିଁ ମଉସା ! ତାର ଅଭିମାନ ଖୁବ୍ ବେଶୀ ଜିନା !

ଝିଅ ହୋଇ ପୁଣି ଅଭିମାନ ?

କାହିଁକି ? ଝିଅ କଣ ପୁଅ ଭଳି ଗୋଟିଏ ସ୍ୱାଧୀନ ସୃଷ୍ଟି ନୁହେଁ ? ପଦ୍ମା ଅଗଣା ବାରଣ୍ଡାରୁ ଜବାବ ଦେଲା ।

ଯଦୁ ପ୍ରଧାନ ହସିଲା । ହସି ହସି କହିଲା—ଦେଖିଲ ପୁଅ, ଝିଅର ମୋର ଜବାବ ! ଦି ବର୍ଷହେଲା ପଡ଼ୋଶୀ ଘରର ବଙ୍ଗାଳୀ ଝିଅ ଆରତୀ ସଙ୍ଗେ ବସି କଣ ପଢ଼ାପଢ଼ି କରୁଛି କି ନାହିଁ କେତେ କଥା ଶିଖିଲାଣି !

ବିକାଶବାବୁ ପଦ୍ମା ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଲେ । ତା ମୁହଁରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଗଲ୍‌ଭତାର ଚପଳ ଛନ୍ଦ ଫୁଟି ଉଠିଛି । ଆଖି ଡୋଳାର ଧାରେ ଧାରେ ବିସ୍ମୟର ପ୍ରକାଶ । ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ଅନେଇ ରହିଲେ ବିକାଶବାବୁ ।

ପଦ୍ମା ଅନ୍ୟ କାମରେ ଚାଲିଗଲା

ଛପନ]

ବିକାଶବାବୁଙ୍କର ମାରକଡାକୁ ଯଦୁ ପଧାନ ସହ୍ୟ କରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଆସିଲା ଦିନଠୁ ବିକାଶବାବୁଙ୍କୁ ସେ ଚିହ୍ନିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । ସହଜ ସରଳ ଯୁବକଟିଏ । ଛନ୍ଦାର ଭାବନା ମୁହଁକୁ ତାଙ୍କର ବିବର୍ଣ୍ଣ କରି ପକାଉଛି । ଆଖିରେ ଖେଳି ପ୍ରଶ୍ନର ମେଳା । ସେ ଅନେକ ସମୟ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହୋଇ ପଡୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ସୁଖ ସ୍ୱାଚ୍ଛନ୍ଦ୍ୟର ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହୋଇଛି ମାୟାବିନୀ ଛନ୍ଦା । ତାଙ୍କ ରୁଗ୍ଣ ହୃଦୟକୁ ଥାଣ୍ଡିଆ କରିବାକୁ ଯଦୁ ପଧାନ କହିଲା—

ମୋ' ଆଡ଼କୁ ଟିକିଏ ଅନେଇଲ ବାବୁ ! ସୁରୁଙ୍ଗର ବଳି ହେଲି ବାବୁ । ତମର ଏହି ବଳିଷ୍ଠ ବାହୁଦି'ଟା ଥାଉଁ ଥାଉଁ ଦୁଃଖ କରୁଛ କାହିଁକି ?— ସେଦିନ ମୋର କଥା କହିବାକୁ ଅଡ଼ିବସିଥିଲ । ଆଜି କହୁଛି ଶୁଣ । ମୋ ଦୁଃଖଠୁ କଣ ତୁମ ଦୁଃଖ ବଡ଼ ? ତଥାପି ମୁଁ ବୁଢ଼ା ରହିଛି । ଛପନସାଲର ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ଆଜି କଥାର କଥା ହୋଇ ଗଲାଣି । ସେ ସବୁ ମୋର ଅଙ୍ଗନିଭା କଥା । କେତେ ଲୋକ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ କବଳରେ ପଡ଼ି ଗାଁ ଛାଡ଼ିଲେ । ପଳାତକ ହୋଇ ଅନ୍ନ କଷ୍ଟରେ ନିକୁଛିଆ କାମ କଲେ । ମାତବର ଲୋକ ଡର ବଉଆ ହୋଇ ଗାଁ ଛାଡ଼ି, ସମସ୍ତ ଆତ୍ମସମ୍ମାନରେ ଜଳାଞ୍ଜଳି ଦେଇ, କଲିକତା ଝୋଟକଲର ଶ୍ରମିକ ହେଲି । କିନ୍ତୁ ସବୁ କଥାକୁ ସହି ନେଲି ବୋଲି ଆଜି ସେଥିପାଇଁ ଗର୍ବ କରୁଛି ।

ଏ ଜୀବନରେ ପୁଣି ଥରେ ପାଇଥିଲି ଦ୍ୱିତୀୟ ଧକ୍କା । ବୁଡ଼ି ଅଞ୍ଚଳରୁ ବିତାଡ଼ିତ ହୋଇ ହେଲି ସର୍ବହରା । ଘରଦ୍ୱାର, ଜମିବାଡ଼ିର ସ୍ନେହ ମମତା ପାଶୋରିବାକୁ ବାଧ୍ୟହେଲି । ନିୟମ କାନୁନ ଆଗରେ ପ୍ରକୃତିର ଆକର୍ଷଣ ହାରମାନିଲା । ପରିବାର ସହିତେ ହେଲି ଗାଁଛଡ଼ା— ଘରଛଡ଼ା । ସରକାରୀ ଟ୍ରକରେ ଜିନିଷପତ୍ର ଆଉ ପିଲା କୁଟୁମ୍ବ ବୋଝେଇ କରି ଯେତେବେଳେ ଶେଷଥର ପାଇଁ ଟ୍ରକ୍ ଉପରେ ପାଦ ଦେଲି ସେତେବେଳେ ମନ ଇଚ୍ଛା କାନ୍ଦିଲି ।

ଚିନ୍ତାହେଲା କେଉଁଠିକି ଯିବ ? ଜଙ୍ଗଲର ଗଛତଳେ ପଡ଼ି ଜୀବନ କଟାଇବାକୁ କ'ଣ ଯୋଗଥିଲା ଶେଷକୁ ? ଗାଁର ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଛବି ଆଖି

ଆଗରେ ନାଚି ଉଠୁଛି । ଛୋଟ ଛୋଟ ଚାଳଘର । ଘର ପାଖରେ ବାଡ଼ି ବଗିଚା ସଙ୍ଗକୁ କୂଅ—ମୁହଁ ଧୋଇଲେ ପାଣି ଗଡ଼ିଯାଏ ବିଲ ଭିତରକୁ । ବଡ଼ ବଡ଼ କମଳା ଗଛର ଛୋଟ, ଛୋଟ ଫୁଲ; ଶାଗ ପଟାଳୀର ଶାଗୁଆବର୍ଣ୍ଣ, କଦଳୀ ଗଛର ଆଶୀଲଭ୍ର ଫଳ; ସବୁ ମନେ ପଡ଼ୁଛି । ଟ୍ରକ୍ ଡିପ ଖାଲ ନ ମାନି ଅସ୍ଥାୟୀ ସଡ଼କରେ ଧାଇଁ ଯାଉଥାଏ ଆଗକୁ । ଆଖପାଖର ଛୋଟ, ଛୋଟ ପଲ୍ଲୀ ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ଉଠିଥାଏ । ଖାଲ ଭଙ୍ଗା କାନ୍ଥ ଆଉ ଓଲଟା ଚାଳର ଚିହ୍ନ । ଆଖିରୁ ମୋର ଲୁହ ଝରୁଥାଏ । ଏଇଠି ଘଟେ ମେଳା ମଉଛବ ହେଉଥିଲା । ସରଳ ପଲ୍ଲୀର ସୁକୁମାର ବାଳକ ବାଳିକାମାନଙ୍କର ମିଠା ଗୁଞ୍ଜରଣରେ ମୁଖରିତ ହେଉଥିଲା ଗାଁ ମାଟି । ଡାଲଖାଇ ନାଚରେ ପାଞ୍ଚ ସାତ ଖଣ୍ଡର ଅବିହାଡ଼ି ଝିଅ ସବୁ ଏକାଠି ହୋଇ ବ ଦଳ ତାଳରେ ନାଚି ଉଠୁଥିଲେ ବିଭୋର ହୋଇ । ରାତି ଅଧରେ ମଶାଲ ଆଲୁଅରେ ଝଗ୍‌ବଳନ୍ତୁ ଚମକି ଉଠୁଥିଲି—ଅଥଚ ଆଜି କିଛି ନାହିଁ । ଯଦୁ ପଧାନ ଟିକିଏ ଅଟକି ପୁଣି ଆରମ୍ଭ କଲା, ମୁଁ ଗାଁ ଛାଡ଼ିଲି ନିହାତି ହତାଶ ହୋଇ । ସେହି ଦୁଃଖଠୁଁ କ'ଣ ଏ ଦୁଃଖ ବଡ଼ ବାବୁ ? ମୁଁ ଭାବୁଥିଲି ସେଥିପାଇଁ—ଆଉ ତମେ ଭାବୁଛ ଜଣକର ମାନ ପାଇଁ । ତମେ ଭଲଥିଲେ ଦୁନିଆ ଭଲ । ଇଚ୍ଛାକଲେ ବାହାହୋଇ ସୁଖରେ ଘର କରିବ । ଛନ୍ଦାଠୁ ବଳି ଦିବ୍ୟସୁନ୍ଦର ଝିଅ ମିଳିବ, ଯିଏ କି ତୁମର କଥାକୁ ଚାତକ ଭଳି ଚାହିଁ ରହିବେ ।

ତୁମେ ଖାଲି ଖୁସିହୁଅ ପୁଅ ! ତମର ଖୁସି ଦେଖିଲେ ମନ ମୋର ଉଚ୍ଛୁଳି ଉଠିବ ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ସେବାଟେ ଚାଲି ଯାଉଥିଲା । ବିକାଶବାବୁଙ୍କ ଉପରେ ତାର ତେରଛା ଚାହାଣି ପଡ଼ୁଛି ।

ବିକାଶବାବୁ ଚାହିଁଲେ ଆଗରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଥିବା ଚକ୍‌କଣ ସଡ଼କକୁ ଟ୍ରାକ୍‌ଟରଟିଏ ଧୂଳି ଉଡ଼ାଇ ଚାଲି ଯାଉଛି । ଭୟଙ୍କର ଗର୍ଜନ । ତାର ପଛକୁ ସିଫ୍‌ଟେବସ୍ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ଗଛତଳେ କଣ ପାଇଁ ଛିଡ଼ା ହେବାରୁ ଗାଡ଼ି ଭିତରୁ ପୁଟେଞ୍ଜି ହେଲ୍‌ପର୍, କ' ମେକାନିକ୍ ହେବେ ବାହାରି ବିକାଶବାବୁଙ୍କ କ୍ୱାର୍ଟର ସାମନାରେ ଡେର କାଟିଲେ । ଆଖିରେ ତାଙ୍କର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର ଜୁଆର କୁଆଡ଼େ ଗଲେ ଛନ୍ଦା ?

ଛୁନା

ଆଚ୍ଛା ଗୀତା ! ତମେ ସେଦିନ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟରେ ଗୋପାଳବାବୁ ହାତରୁ କ'ଣ ରକ୍ଷା ପାଇଥାନ୍ତ ? ମଣିଷଗୁଡ଼ାକ ଏତେ ଜାନୁଆର ?

ଗୀତା

ଜାନୁଆର ମଣିଷ ନୁହେ ଛନ୍ଦା କେବଳ ଅର୍ଥ । ଅର୍ଥହିଁ ମଣିଷକୁ ପଶୁ କରାଏ । ଅତି ସରଳ, ସହଜ ମଣିଷ ହାତରେ ଅର୍ଥ ଜମିଲେ ତାଙ୍କ ପ୍ରକୃତି ବି କଦାକାର ହୋଇ ଉଠେ । ଅର୍ଥହିଁ ଅନର୍ଥର ମୂଳ କି ନା ? ଏହି ଗୋପାଳବାବୁ ଦିନେ ଏପରି ଥିଲେ ଯେ ତମେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଶଂସା କରିଥାନ୍ତ । ପ୍ରେମ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୋଇଥାନ୍ତା ?

ସେ ପୁଣି କେମିତିକା ? ତୁମେ ତାଙ୍କୁ ଅନେକ ଦିନରୁ ଜାଣ ନା କ'ଣ ? ଛନ୍ଦା ଆଖିରେ ଉତ୍କଣ୍ଠା !

ଗୋପାଳବାବୁ ଆମରି ଗାଁ ର ପିଲା କି ନା ! ଏକା ଜାତିର । ମୋତେ ଯେତେବେଳେ ବାରବର୍ଷ, ଏହି ଗୋପାଳବାବୁଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ବିବାହ ସମ୍ବନ୍ଧ ପଡ଼ିଥିଲା । ମହା ଧୁମ୍‌ଧାମ୍‌ରେ ନିର୍ବନ୍ଧ ପର୍ବ ମଧ୍ୟ ଶେଷ ହୋଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଜାପତିର ବୁଝାମଣା ବଡ଼ ବିଚିତ୍ର । ଅର୍ଥ ଲୋଭରେ ତାଙ୍କ ବାପା ଜମିଦାର ଶ୍ରୀପତିବାବୁଙ୍କ ଘରେ ସମ୍ବନ୍ଧ ବାନ୍ଧିଲେ । ଯୌତୁକ ଲାଳସାରେ ସେ ଅନ୍ଧ ହୋଇଗଲେ । ପିତଳ ଦୋ'ଅଣି ଭଳି ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଅଚଳ ହେଲି ମୁଁ ।

କିନ୍ତୁ ତମେ ଯେ କହୁଥିଲ ଗୋପାଳବାବୁ ନିହାତି ସାଧାରଣ ଘରର ପିଲା ବୋଲି !

ସେ କଥା କହୁଛ—ଜମିଦାର ଶ୍ରୀପତି ଦାସଙ୍କର ଅଲଅଲ କନ୍ୟା ଚପଳା ଥିଲା କୃଷ୍ଣାଙ୍ଗୀ । ଷୋଡ଼ଶୀର ବସନ୍ତର ଚାନ୍ଦ । ସାମନା ଦାନ୍ତ ବାହାରା । ସମକକ୍ଷ ସମ୍ବନ୍ଧ ଖୋଜି ଖୋଜି ଝିଅକୁ ହେଲା ବାଇଶି ବର୍ଷ । ଜମିଦାର ଶ୍ରୀପତି ଦାସ ଅଡୁଆରେ ପଡ଼ିଲେ । ତେଣୁ ଗାଁରେ କଏ କେତେ ଗୁଜବ ଉଠାଇଲେ । ଘରର ଯୁବକ ଚାକର ମଧୁଆର ରଙ୍ଗଢଙ୍ଗରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖି ଲୋକେ ଚପଳା ସଙ୍ଗରେ ତା'ର ନାମକୁ ମିଶାଇଲେ । ସେତେବେଳେ ଗୋପାଳବାବୁଙ୍କର ବାପା ଥାନ୍ତି ଶ୍ରୀପତିଙ୍କର କୋଠଘରଣୀ । ଘଟଣାକ୍ରମେ ହାତୀ ସୁନାକଳସ ଢାଳିଲା ଗୋପାଳବାବୁଙ୍କ ଉପରେ । ସାଧାରଣ ଭାଗଚାଷୀର ପୁଅ ଗୋପାଳବାବୁ ହେଲେ ଜମିଦାର ଶ୍ରୀପତି ଦାସଙ୍କର ଜାମାତା । ଦର ବଢ଼ିଗଲା । କିନ୍ତୁ......

ତା ପରେ ?

ତା ପରେ ମୋର ଭାଗ୍ୟ ଛନ୍ଦା ଦେଈ ! କେଡ଼େ ହତଭାଗିନୀ ମୁଁ ! ଜନ୍ମହେବା ପୂର୍ବରୁ ମାଆ ପେଟରେହିଁ ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଥିଲେ ଭଲ ହୋଇଥାନ୍ତା । ଲୋକେ ନିଃସଙ୍କୋଚ ଭୋଜରେ ଆପ୍ୟାୟିତ ହୋଇ ଗୋପାଳବାବୁଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମୋର ନିର୍ବନ୍ଧ କଥା ଭୁଲିଗଲେ । ମୁଁ ହେଲି ବାସନ୍ଦ ବଦନାମ ଦେଇ ଖସିଗଲେ ଗୋପାଳବାବୁ । ମାଆ ମୋର କଥା ଭାବି ଭାବି ଶେଷକୁ ମଲା । ବାପା ଜରରେ ପଡ଼ିଲେ । ଅନେକ ଦିନ ପରେ ଆମ ଗାଁ ମାଷ୍ଟରଙ୍କ ପରାମର୍ଶରେ ମୁଁ ନର୍ସ ଟ୍ରେନିଂ ନେଲି । ଆଜି ହୀରାକୁଦରେ ଚାକିରୀ କରୁଛି । ଗୀତା ପଧାନ କାନ୍ଦୁଥାଏ । ଛନ୍ଦା ନିଜ ପଣତରେ ଲୁହ ପୋଛି ପୋଛି କହିଲେ, ତୁ ତ କୂଳରେ ଲାଗିଗଲୁ ଭଉଣୀ । ଗୋଟିଏ ମହତ୍ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଭିତରେ ରହିଛୁ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ମୁଁ ଏ ଯାଏ କୂଳ କିନାର ପାଇନାହିଁ ।

କୂଳ କିନାର ନପାଇ ଏଇ ଅତଳ ଦରିଆରେ ଭାସୁଛି ଛନ୍ଦା ଦେଈ ! ସେଦିନ ଜମିଦାର ଶ୍ରୀପତି ଦାସଙ୍କର ଚାକର ବଦନାମର ଅସ୍ତ୍ରରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଲା । ପରେ ଅବଶ୍ୟ ଲୋକ ଜାଣିଲେ ଯେ ଚପଳା ହିଁ ତାର

ଷାଠିଏ]

ଦେହର ଲାଳସାକୁ ଏହି ମଧୁଆର ମାଧ୍ୟମରେ ମେଣ୍ଟାଇ ନେଉଥିଲା । ଧମାଘରର ଗୁମର ଅଧିକ । ବିବାହର ସାତମାସ ପରେ ଗୋପାଳବାବୁ ହେଲେ ସନ୍ତାନର ଜନକ । ଏହି ଆକସ୍ମିକ ପିତୃତ୍ୱ ତାଙ୍କର ମେରୁ ଭାଙ୍ଗି-ଦେଲା । କିନ୍ତୁ ଉପାୟ ନାହିଁ । ଚପଳାଠାରୁ ଦୂରେଇ ରହି ହୀରାକୁଦରେ କଲେ ବ୍ୟବସାୟ । ସେହି ଦିନଠୁ ଚପଳା ତା' ବାପଘରେ ଆଉ ଗୋପାଳବାବୁ ହୀରାକୁଦରେ........

ଏବେ କିଣ ଗୋପାଳବାବୁ ତାଙ୍କ ଦୋଷପାଇଁ ମୋ ଆଗରେ ଅନୁତାପ କରନ୍ତି ?

ହଁ କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମନରଖା ଅନୁତାପ ସିଏ । ଖାଲି ପାଲରେ ପକାଇବାର ଫନ୍ଦି । ଥରଟିଏ ଧରାଦେଲେ, ସେ ସେହି ଦୁର୍ବଳତାର ସୁଯୋଗ ନିଅନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ ଅନ୍ଧ କଣ ସବୁବେଳେ ବାଡ଼ି ହଜାଏ ? ଏବେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ଯେ ମୋତେ ନେଇ ନୂତନ ନୀଡ଼ ବାନ୍ଧନ୍ତେ । ଅବଶ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ମୁଁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହତାଶ କରିନି । ମନେ ମନେ ତାଙ୍କୁ ଠିକେ ନଚୁଇବା ପନ୍ଥା ଖୋଜୁଛି । ଏବେ କି ସେ ସୁଯୋଗ ଆସିନି । କିନ୍ତୁ ସେହି ରାତିର ଦୁର୍ଘଟଣା-ଠାରୁ ସେ ଆଉ ମୁହଁ ଟେକି କଥା କହି ନାହାନ୍ତି । ମୋତେ ଦେଖିଲେ ବାଟ ହୁଗି ଚାଲି ଯାଆନ୍ତି ସେ ।

ଛନ୍ଦା ମନେ ମନେ ଖୁସିହେଲା । ମନେ ମନେ ଭାବିଲା କେଡ଼େ ନିର୍ବୋଧ ଏହି ପୁରୁଷ ଜାତି ! ନାରୀର ମନ ନ ଚିହ୍ନି ଉପରେ ପଡ଼ି ପ୍ରେମ କରିବେ । ସମୟ ଅସମୟ ନ ଭାବି ନିଜର ଅଭିଳାଷକୁ ଚରିତାର୍ଥ କରିବା ସକାଶେ ଆୟୋଜନ କରି ବସିବେ । ଅପେକ୍ଷା କରିବାର ପ୍ରବୃତ୍ତି ନାହିଁ । ଏହି ଗୋପାଳବାବୁ ଦିନେ ତା ମନରେ ଭେଳକି ଲଗାଇ ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଭଦ୍ରୋଚିତ ବ୍ୟବହାରରେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇଥିଲା ଛନ୍ଦା । କିନ୍ତୁ ସେ ଭଦ୍ରାମୀର ସ୍ୱଚ୍ଛ ପାଣିତଳେ ଯେ ପଙ୍କ ଅଛି ଏକଥା ସେ ସ୍ୱପ୍ନରେ ସୁଦ୍ଧା କଳ୍ପନା କରି ନ ଥିଲା । ତେଣୁ ଦିନ ରାତି ନମାନି ବସା ଛାଡ଼ି ସେ ଏକଲା ଗୋପାଳବାବୁଙ୍କ

ନିର୍ଜନ ବଙ୍ଗଳା ଭିତରେ ରାତି ଯାପନ କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେଦିନ ରାତି ଗୋପାଳବାବୁଙ୍କ ଅଭିନୟର ଶେଷ ଯବନିକା ଟାଣି ଦେଲା ।

ଅତ୍ୟାଧୁନିକା ଛନ୍ଦାର ଛାତି ଭିତରେ ଝଞ୍ଜା ସୃଷ୍ଟି ହେଉଥାଏ ।

ମନେ ପଡ଼ିଲା ଗୋପାଳବାବୁଙ୍କର ସେହି ଆହ୍ୱାନର ଇତିହାସ । ସ୍ୱଦେଶୀ ସୁରରେ ମସ୍‌ଗୁଲ ହୋଇ ଉଠିଥାନ୍ତି ସେଦିନ । ଆଖି ସେହି ସୁରର ରଙ୍ଗଭରା ଲାଲ ଦେଖା ଯାଉଥାଏ । ଡୋଳା ଦୁଇଟି ଚକର ମାରୁଥାଏ ତାର ମୁହଁ ଆଉ ଛାତି ଉପରେ । ହାତ ଦୁଇଟି ଥରି ଉଠୁଥାଏ ଉତ୍ତେଜନାରେ । ଭଗ୍ନ ଅଥଚ ଦୃଢ଼ ଗଳାରେ ତାକୁ ପାଖକୁ ଡାକୁଥାନ୍ତି । ସେ ଆହ୍ୱାନ ନୁହେଁ ତ—ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅଥବା ଆଦେଶ । ସତେ କି ସାରା ଅଙ୍ଗକୁ ଭିଡ଼ି ମୋଡ଼ି ପିଇଯିବେ । ତାକୁ ନିଃଶେଷ କରିଦେବେ । ଛନ୍ଦା ଏବେ ବି ଥରି ଉଠିଲା । ଯଦି ଗୀତା ଠିକ୍ ସମୟରେ ପହଞ୍ଚିପାରି ନ ଥାନ୍ତା ! !

ଗୀତାକୁ ଛନ୍ଦା ନିବିଡ଼ ଭାବରେ କୋଳାଗ୍ରତ କଲା । ଥରିଲା ଛନ୍ଦାକୁ ଜାବୁଡ଼ିଧରି ଗୀତା ଭାବୁଥିଲା ଅନେକ କଥା । ତା'ର ମନ ଭିତରେ ଖେଳୁଥିଲା—ସୁଦୂର ଅତୀତର ଏକ ରଙ୍ଗୀନ କାହାଣୀ । ସେଦିନ ଛନ୍ଦା ନିଜକୁ ଅପୂର୍ବ ଭଙ୍ଗୀରେ ସଜାଇ ହୀରାକୁଦର ଜଳମାଟି ଉପର ଆକାଶକୁ ଏକାକାର କରି ଦେଉଥିଲା । ସମଗ୍ର ହୀରାକୁଦ ଗୋଟିଏ ଆଖିରେ ଛନ୍ଦାର ରୂପସମ୍ପଦ ଦେଖି ଅନ୍ୟ ଆଖିରେ ସେ ସବୁକୁ ପିଇଯିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଆଜିର ଛନ୍ଦା ? ଅବହେଳିତ ଛନ୍ଦା ପାଇଁ ସେ ଦୁଃଖିତ ହେଲା ମନେ ମନେ । ପୁରୁଷ ଜାତିପାଇଁ ଘୃଣା ହେଲା । ଫୁଟିଲା ଫୁଲକୁ ଦେଖି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ଏହି ପୁରୁଷ ଜାତି । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଛିଣ୍ଡାଇ ଘାଣ୍ଟି ଚକଟି ପକେଟରେ ପୁରାଇବାର ଚେଷ୍ଟା । ଲାଳସାର ନିଆଁରେ ସ୍ତ୍ରୀ ଜାତିକୁ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଦଗ୍ଧ କରିଛି ଏହି ପୁରୁଷ ଜାତି । ତାର ରୂପ, ତାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ଆକଣ୍ଠ ଉପଭୋଗ କରି ନାରଖାର କରି ପକାଇଛି । ହୃଦୟରୁ ତାର ସମସ୍ତ କୋମଳତା ଓ ସହନଶୀଳତାକୁ ପାଦରେ ମନ୍ଥି ଛାରଖାର କରିଛି ।

ସମସ୍ତ ରସ ନିଃଶେଷ କରିବା ପରେ ପଡ଼ିରହେ ବେଲୁନ୍ ଭଳି ନାରୀର ଗୋଟିଏ ଚମ ଆଉ ହାଡ଼ର ଖୋଳପା । ରୂପ ନାହିଁ କି ରଙ୍ଗ ନାହିଁ । ଖାଲି ଛାଇଁଟିଏ । ଫୁଙ୍କିଦେଲେ ଉଡିଯାଇ ଆକାଶ ଭିତରେ ମିଳେଇଯିବ । ଡେଣିକି ଆଖିରେ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ସେମିତି ରହୁ କି ଅଧବାଟରେ ଫାଟିଯାଉ ଯାଏ ଆସେନା । ଆଖି ବାହାରକୁ ଚାଲିଗଲେ ଭଲ । ଆଖି ଆଗରେ ରହିଲେ ମନରେ ତାର ହୁଏତ ଆଘାତ ଆସିପାରେ ।

ଛନ୍ଦା ଗୀତାର ମାଂସଳ ଛାତି ଭିତରେ ମୁହଁ ଲୁଚାଇ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲା ସେତେବେଳେ । ନିଜକୁ ନିଜେ ହଜାଇ ଦେଇଛି । ସମଗ୍ର ଜଗତକୁ ଭୁଲି ଯିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । ଦୁନିଆକୁ କହିବାକୁ ଚାହେଁ ଯେ ଛନ୍ଦା ବୋଲି କେହି ଜଣେ ନଥିଲା କି ଆଜିବ ନାହିଁ । ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଖିରେ ସେ ଗୋଟିଏ ଭେଲିକି । ଖାଲି ଗୋଟିଏ ନିଶା । ଖୋଲା ଆଖି ଆଉ ମନ ନେଇ ଦେଖିଲେ କିଛି ନାହିଁ । ଖାଲି ମାୟା ।

କିନ୍ତୁ କେତେଦିନ ସେ ଆତ୍ମଗୋପନ କରିବ ? ଆଖି ଆଗରେ ସୀମିତ ଜୀବନର ଅସରନ୍ତି ପଥ । କେମିତି ଏଡ଼ି ଦେବ ସେ ? ଅତୀତର ସ୍ନେହ ସୁଖ ଦୁଃଖ ଦେଉଛି । କେତେ ସୁନ୍ଦର ତାର ଅତୀତର ଇତିହାସ । ପ୍ରତିଟି ପୃଷ୍ଠା ଜୀବନ୍ତ ଓ ସରସ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଂକ୍ତିରେ ମଧୁର ଜୀବନର ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ । ସେ ସବୁ ହଜିଗଲା । ଅତୀତ ସଙ୍ଗରେ ତା ମଧ ମିଶିଯାଇ ଏକାକାର ହୋଇଗଲା । ତାର ଛାଇ ସୁଦ୍ଧା ଦିଶୁନାହିଁ ।

ତାର ମଧୁର ଜୀବନ ଉପରେ ଝଞ୍ଜା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ସ୍ୱପ୍ନିଳ ଦାମ୍ପତ୍ୟ ଆଉ ନାହିଁ । ଗତକଥା ମନେ ପଡ଼ିଲେ କାନ୍ଦମାଡ଼େ । କିନ୍ତୁ କାନ୍ଦି ଆଉ ଲାଭ କ'ଣ ? ଏ ଜୀବନର ବା' ମୂଲ୍ୟ କଣ ? କେଉଁଠୁ ଆସି ପୁଣି କେଉଁଠିକି ଚାଲିଯାଏ । ମଝିରେ କେଇଦିନ ବଞ୍ଚିରହି ଭେଲିକି ଦେଖେ ଯାହା । କିଏ କାହାର ନୁହନ୍ତି । ଶରୀର ଭିତରେ ଆବଦ୍ଧ ଜୀବନଟି ଶୁଦ୍ଧା ଶରୀରର ନୁହେ । ମନ କିଲୁଯାଏ ଅବୋଧ ଥାଏ । ମନ ଭାଙ୍ଗିଗଲେ ଶରୀର ଛାଡ଼ି ଉଡ଼ିଯାଏ । ଶରୀର ମାଟିରେ ମିଶି ମାଟି ହେଇଯାଏ ।

[– ନେପଥି

ଛନ୍ଦା ଭାବୁଥିଲା, ତେବେ ଏହି କ୍ଷଣକାଳ ରହଣି ଭିତରେ ଜୀବନକୁ ସେ ସରସ କରି ତୋଳିବ ନାହିଁ କାହିଁକି ? ଯୌବନ ବା କେତେଦିନ ରହିବ ! ଯେତେଦିନ ଅଛି ତାକୁ ଘଷିମାଜି ଚକ୍‌ଚକିଆ କଲେ ତହିଁରେ ବଶିଷ୍ଟତା ଅଛି । ଯେଉଁ ଅତୀତ ଦୁଃଖ ଦିଏ ତାକୁ ନେଇ ଚିନ୍ତାକଲେ ବା ଲାଭ କଣ ? ଯଦି ଫେରିଲା କଥା ଲେଉଟିବ ନାହିଁ ବର୍ତ୍ତମାନକୁ ଫେରିଲା କଥାରେ ଜବରଦସ୍ତି ବାନ୍ଧି ରଖିଲେ କ୍ଷତି ଛଡ଼ା ଲାଭ ନାହିଁ ।

ଜୀବନ ରହିଛି—ସେହି ହେଲା ବଡ଼ କଥା । ତାକୁ ଅକାରଣରେ ଦହିଗଞ୍ଜି ଦେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ଟେବୁଲ୍ ଉପର ଘଣ୍ଟାରେ ଦଶଟା ବାଜି ଆସୁଥାଏ—ଗୀତା ସମୟ ଉପରେ ନଜର ରଖି କହିଲା—ତଉଟି ସମୟ ହେବା ଉପରେ । ଆଜି ନିଶ୍ଚୟ ଡାକ୍ତର ରାୟଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ ନେଇ ଆସିବ । ଆଉ କେତେଦିନ ପଡ଼ିରହିବ ବିଛଣାରେ ! ଦେଖୁଁ ଦେଖୁଁ ଅସି ତିନି ଦିନ ହେଲା । ସମୟ ଦେଖି ବିକାଶ ବାବୁଙ୍କ ପାଖକୁ ମଧ୍ୟ ଯିବ ।

ଛନ୍ଦା ବ୍ୟସ୍ତ ହେଇଉଠି କହିଲା—ନା ଗୀତା ! ବିକାଶବାବୁଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ଲାଭ ନାହିଁ—ବରଂ ମୁଁ ଏଠି ସ୍ୱଚ୍ଛରେ ଅଛି । ଯଦି ପାରୁ, ଡାକ୍ତର ରାୟଙ୍କୁ ଡାକି ଆଣିବୁ ।

ଗୀତା ଚାଲି ଯାଉଥିଲା । ଭରା ଯୌବନରେ ଦେହ ଉଚ୍ଛୁଳି ଉଠୁଛି । ରୂପ ଲାବଣ୍ୟର ଯେପରି ଝର ଫିଟିଯାଇଛି । ଅଥଚ ହୃଦୟ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ କରୁଣ ମୂର୍ଚ୍ଛନା ବୁଲୁ ବିଦାରି ଦେଉଛି !

ଉପରକୁ ଯାହା ସୁନ୍ଦର ଦିଶେ ଭିତରେ କଣ ସେଇୟା !

ଛନ୍ଦା ମୁହଁ ତଳକୁ କରି ଖାଲି ଭାବୁଥିଲା । ନିଜକୁ ଗୀତା ସାଙ୍ଗରେ ତୁଳନା କରୁ କରୁ କେତେ କଣ ଭାବି ଯାଉଥିଲା ।

ପଦ୍ମା କାଲଠୁ ଆଉ ଆସିନାହିଁ। ଯଦୁ ପ୍ରଧାନ ଜନସାଗ୍ ଘରଛଡ଼େ ନାହିଁ। ଅଥଚ ଦୁଇଦିନ ହେଲା ଥରୁଟିଏ ମାତ୍ର ଆସି ତରତରିଆ ହୋଇ ଚାଲିଗଲା। ବିକାଶବାବୁଙ୍କୁ ଏବେ ଏକୁଟିଆ ଲାଗୁଛି। ପଦ୍ମା ଆଉ ଯଦୁ ପ୍ରଧାନର ଉପସ୍ଥିତିରେ ଛନ୍ଦା କଥା ପାଶୋରି ପକାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ। ଏକାକୀ ହେତୁ ଏବେ ସବୁ ମନେ ପଡ଼ୁଛି।

ନଟିଆ ପାଖଘରେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ନିଦରେ ଶୋଇଛି। ଶରୀର କ୍ରମେ ଭଲ ହୋଇ ଆସୁଛି।

ଛନ୍ଦା ବାସ୍ତବିକ ଅତି ସୁନ୍ଦର ଝିଅଟିଏ। ବୟସ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ହେଁ ଅବାହାଡ଼ୀ କୁଆଁରୀ ଝିଅ ଭଳି ଦିଶେ। ଆଗରେ ପଡ଼ି କଥା କହେ। ଓଠ ଦୁଇଟିରେ ସବୁବେଳେ ମୁକ୍ତି ହସର ଢେଉ। ଆଖି ଡୋଳାରେ ସୁନେଲି ସ୍ୱପ୍ନର ନିଶା। ନାଇଲନ୍ ଶାଢ଼ୀ ଭିତରେ ସମ୍ବଲପୁରୀ ହାତ ତନ୍ତ ବ୍ଲାଉଜ୍ ଖଣ୍ଡିକ ଚମତ୍କାର ମାନେ। ତାର ଗହଳ ଗଣ୍ଡରେ ରକ୍ତ ଗୋଲାପର ରଙ୍ଗ। ମନ ଭିତରଟା ଦୋହଲାଇ ଦିଏ।

ଅଥଚ ଛନ୍ଦା ଧରା ଦେଲା ନାହିଁ। ପାଖରେ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ଯେପରି ଜଣାଯାଏ ସେ କେତେ ଦୂରରେ। ଏତେଦିନ, ଏତେବର୍ଷ କଟି ଗଲେ ହେଁ ବାନ୍ଧବୀ ହୋଇ ରହିଲା। ପ୍ରିୟା ପଦ ସପନ।

ବିକାଶବାବୁ ମୁହଁ ବୁଲାଇ ଦେଖିଲେ ଦୁର୍ଗାମଣ୍ଡପରେ ରଙ୍ଗ ବେରଙ୍ଗର ବିଜୁଳି ଆଲୁଅ ଝଟକି ଉଠି ଲିଭି ଯାଉଛି। ପିମ୍ପୁଡ଼ି ଧାର ଭଳି ଲୋକ ଛୁଟିଛନ୍ତି। ବୋଧହୁଏ ଡ୍ରାମା ହେବ ନା କଣ!

ଓ୍ୱାର୍କସପର ସାଇରନ୍ କାନପାଖରେ ଶିଟି ହେଲା ।

ବିକାଶବାବୁ ଦେଖିଲେ ନେହେରୁ ମୀନାର ପଛପଟେ ସୂର୍ଯ୍ୟର ରକ୍ତାଭ ରଶ୍ମୀ ଲହଡ଼ା ମାରୁଛି । ବୁର୍ ଲାପଟେ ଆଲୁଅ ଜଳି ଉଠିଲାଣି । ବିକାଶବାବୁଙ୍କ ମନ ବିଦଗଧ ହୋଇ ଉଠୁଛି । ଛନ୍ଦା ପାଇଁ ସେ ଅଧୀର ହୋଇ ଉଠିଲେଣି । ଥରଟିଏ ଛନ୍ଦା ଆସନ୍ତାକି ? ମନପୁରାଇ ତାକୁ ଶେଷଥର ପାଇଁ ଦେଖି ନିଅନ୍ତେ । ହୃଦୟର ସବୁ କଥା ଖୋଲି କହନ୍ତେ । ଯଦି ସେ ରାଜି ହୁଅନ୍ତା ପୁନର୍ବିବାହ କରି ସୁଖର ନୀଡ଼ ରଚନା କରନ୍ତେ । ନହେଲେ ଅନ୍ୟ ଫନ୍ଦା—

ଅନ୍ୟ ଫନ୍ଦା ! ସେ ପୁଣି କଣ ?

ଆଖି ଆଗରେ ପଦ୍ମାର ହସିଲା ମୁହଁଟିଏ ନାଚି ଉଠିଲା ।

ଗହଳ ଭ୍ରୁଲତାଳେ ଗହ୍ୱର ଡୋଳା ଦୁଇଟି କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଏ ସତରେ ! ବେଣୀ ତାର କେତେ ମୋଟା ଆଉ ଲମ୍ବା ! କଟା ଚିବୁକରେ ରକ୍ତର ଚମକ । ମନପ୍ରାଣ ପୁଲକାଇ ଦିଏ । ଯଦୁ ପଧାନ କହୁଥିଲା ପଦ୍ମା ପରିତ୍ୟକ୍ତା । ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ବିବାହ କରି ପାରିବ । ନିଜପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ପକାଇଲେ କେମିତି ହୁଅନ୍ତା ?

ବିକାଶବାବୁଙ୍କ ମନ କୁରୁଳି ଉଠିଲା ।

ଯଦୁ ପଧାନ ଆସି ଅଧେ ବାଟରୁ ଡାକିଲା—ବାବୁ ! ଭଲ ଖବରଟିଏ ଅଣିଛି । ନଟିଆ ସଙ୍ଗରେ ନିଶ୍ଚୟ ଯିବେ । ପଦ୍ମାର ନିବନ୍ଧ ଆଜି ହେଉଛି । ଓ୍ୱାର୍କସପ୍ ମେକାନିକ୍ ଗଜେନ୍ଦ୍ର ହାତରେ ତାକୁ ଦେଉଛି । ବିବାହ ଯୋଗ ବି'ଦିନପରେ ଅଛି ।

ବିକାଶବାବୁ ନିଲିପ୍ତ ଭାବରେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ—'ପଦ୍ମାର ନିବନ୍ଧ, ଆଉ ମୁଁ ଯିବିନାହିଁ ? ନିଶ୍ଚୟ ଯିବି ମଉସା !

ଯଦୁ ପଧାନ ଖୁସିହୋଇ ଚାଲିଗଲା ।

ନଟିଆ ପଚାରିଲା—କାହାର ନିବନ୍ଧ, ବାବୁ ? ଯଦୁଭାଇ କାହାର କଥା କହୁଥିଲା ?

ପଦ୍ମା'ର ।

ନଟିଆର ମୁହଁ ଶୁଖିଗଲା । କିଛି ନକହି ଚୁପ୍‌ଚାପ ଖଟ ଉପରକୁ ଚାଲି ଗଲା । ବିକାଶ ବାବୁ ପଚାରିଲେ—କିଛି କହିଲୁ ନାହିଁ ନଟିଆ ? ଆମେ ଷଣ୍ଢ ଭୋଜିକୁ ଯିବା—ଯଦୁ ପଧାନ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିଗଲା ।

ଯିବା ବାବୁ ! ନିଶ୍ଚୟ ଯିବା । ଯଦୁ ଭାଇ ଝିଅର ନିର୍ବନ୍ଧ ଭୋଜିକୁ ଯିବା ନାହିଁ ତ ଆଉ କାହାର ଭୋଜିକୁ ଯିବା ? କିନ୍ତୁ ବାବୁ ! ମୁଁ ତ ଯାଇ ପାରୁନାହିଁ । ଆପଣ ଗଲେ ମୋର କାମ ମଧ୍ୟ ତୁଲାଇ ଦେବେ ?

ସେ ପୁଣି କଣ ?

ନଟିଆ ମୁଚୁଳା ଭିତରୁ ହାରଟିଏ ଆଣି ବିକାଶ ବାବୁଙ୍କ ହାତରେ ଦେଲା । ସୁନ୍ଦର ହାରଟିଏ । ପଥର ବସା ହୋଇ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦିଶୁଛି । ଶହେ ଟଙ୍କାରୁ କମ ହୋଇ ନଥିବ ।

ଇଏ କଣ ହେବ ?

ସେଇ ପଦ୍ମା ହାତରେ ଦେବେ ବାବୁ ! ମୋର ତରଫରୁ ତାକୁ ଏ ହାରଟାକୁ ଉପହାର ଦେବେ । ନଟିଆ ପୁଣି କହିଲା—'ଅସମୟରେ ମୋତେ ଜର-ହେଲା ବାବୁ ! ଭାବିଥିଲି, ଯଦୁଭାଇଙ୍କୁ କୁହାପୋଛାକରି ପଦ୍ମାକୁ ଆମରି ବସାକୁ ସବୁ ଦିନ ପାଇଁ ନେଇ ଆସିବି । ସେ ଆସିଥିଲେ ମୁଁ ଛୁଟି ନେଇ ଗାଁକୁ ଯାଇ ଭାଇ ପାଖରେ ରହିଥାନ୍ତି । ଆଉ ମୋର କିଏ ଅଛି ? ଦରମା ପଇସାରୁ ପଦ୍ମା ପାଇଁ ଏ ହାର ଖଣ୍ଡିକ ଗଢ଼ାଇଥିଲି । ଯଦୁଭାଇ ବି ମୋ କାନରେ ଏତକ ପକାଇଲା ନାହିଁ । ତାକୁ ଏକଥା ନିଶ୍ଚୟ ପଚାରିବି ।

ବିକାଶବାବୁ ଗୋଟିଏ ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ ପକାଇଲେ । କହିଲେ—ଯାହା ହେବାର ନୁହେ ତାହା କେବେହେଲେ ହେବନି ନଟିଆ !

ନଟିଆ ଖଟ ଉପରେ ପଡ଼ି କରି ଲେଉଟାଇଲା ।

ଡାକ୍ତର ରାୟ ଆସୁଛନ୍ତି । ନର୍ସ ଗୀତା ପଧାନ ଔଷଧ ବେଗ୍‌ଟି ନେଇ ଡାକ୍ତର ରାୟଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଆସୁଛି । ଛନ୍ଦାଦେବୀ ଝରକା ଉହାଡ଼ରେ ଥାଇ ପିଚ୍‌ଢାଲା ସଡ଼କକୁ ନୀରକ୍ଷଣ କରୁଁ କରୁଁ ଆବିଷ୍କାର କଲେ ଦୁହିଁଙ୍କୁ । କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଛନ୍ତି ଡାକ୍ତର ରାୟ । ଗୀତା ପଧାନ ମଧ ତାଙ୍କ ସାନ୍ନିଧରେ ଅତି ସୁନ୍ଦର ଦେଖା ଯାଉଛି ।

ଛନ୍ଦା ନିଜ ମନଟିକୁ ଗୀତା ପଧାନ ଭିତରେ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ଅନୁଭବ କଲା ସତେ ଯେମିତି ସେ ଡାକ୍ତର ରାୟଙ୍କୁ ନିଜର କରି ପାଇଛି । ଦୁହେଁ ହସ ଖୁସି ହୋଇ ବୁଲୁଛନ୍ତି । ମନ ଭିତରେ ଅଜଣା ଉଚ୍ଛ୍ୱାସର ଫୁଆରା । ପୁଣି ବର୍ତ୍ତମାନ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ମନେ ପକାଇ ଈର୍ଷାନ୍ୱିତ ହେଲା ଛନ୍ଦା । କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଏହି ନର୍ସ ଜୀବନ । ବାଧା ନାହିଁ କି ବଂଧନ ନାହିଁ । ମନଇଚ୍ଛା ମଉଜ ।

ଛନ୍ଦା ମନରେ ଅତୀତର ସେହି ମାୟାବୋଳା ସନ୍ଧ୍ୟା ଆସି ଛିଡ଼ା ହେଲା । ଛନ୍ଦା ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ଉଠିଲା । ତାର ଚିନ୍ତା ଜର୍ଜର ମନ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଚମକ ଖେଳିଗଲା ।

ଏକଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଅନାଇଲା ଡାକ୍ତର ରାୟଙ୍କୁ । ବସା ପାଖରୁ ପାଖେଇ ଆସିଲେଣି । ଆଖିରେ ଖାଲି ରାୟବାବୁ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କେହି ଦିଶିଲେ ନାହିଁ । ଏତେବଡ଼ ଦୁନିଆରେ ସତେ ଯେମିତି ଅଛନ୍ତି ତାର ଅତିପ୍ରିୟ ଡାକ୍ତର ଆଉ ସେ ନିଜେ । ଆଉ ସମସ୍ତେ କୁହୁଡ଼ି ଭଳି ଅସ୍ପଷ୍ଟ ।

ଛନ୍ଦା ହଠାତ୍ ଯାଇ ତା'ର ଫୁଲପକା ରଙ୍ଗ ସେମିଜ୍ ଖଣ୍ଡି ବଦଳାଇ ନେଲା । କାନ ପାଖର ଅଳରା ବାଳ କେରାକୁ କାନ ମୂଳକୁ ଭିଡ଼ିନେଇ ବେଣୀ ଦେହରେ ଜଡ଼ାଇ ଦେଲା । ମୁହଁଟିକୁ ପଣତ ଦେହରେ ଆସ୍ତେ କରି ପୋଛି ନେଲା । କବାଟ ପାଖକୁ ଯାଇ କଣ ଭାବି ଫେରି ଆସି ବିଛଣା ଉପରେ ପଡ଼ିଗଲା ।

ଗୀତା ଆସି ଚୌକି ଭିଡ଼ିନେଇ ଡାକ୍ତର ରାୟଙ୍କୁ ବସିବାକୁ ଦେଲା । ଡାକ୍ତର ରାୟ ଘରଭିତରକୁ ପଶିଆସି ଚୌକି ଉପରେ ବସି ପଡ଼ିଲେ ।

ଛନ୍ଦା ବିଛଣାରୁ ଉଠିପଡ଼ି ଡାକ୍ତର ରାୟଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କଲାବେଳେ ସେ ତାକୁ ଉଠିବାକୁ ମନାକଲେ । ଛନ୍ଦା ରୋଗିଟି ଭଳି ବିଛଣାରେ ପଡି ରହି ଡାକ୍ତର ରାୟଙ୍କ ମୁହଁକୁ ତୃଷିତ ନୟନରେ ଚାହିଁ ରହିଥିଲା ।

ଗୀତା ପଧାନ ଚା' ଜଳଖିଆର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବା ସକାଶେ ଉଠି ପଡ଼ିଲା । ଡାକ୍ତର ରାୟଙ୍କୁ କହିଲା, ଚା' ଆଣେ !

ଛନ୍ଦା ଗୀତାକୁ ମନେ ମନେ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଲା । ସେ ତ ଚାହିଁଥିଲା, ଡାକ୍ତର ରାୟଙ୍କର ନିର୍ଜନ ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ।

କିନ୍ତୁ ରାୟବାବୁ ଗୀତା ପଧାନକୁ ଛାଡ଼ିବାକୁ ମୋଟେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନ ଥିଲେ । କହିଲେ—ଏବେ ତ ଜଳଖିଆ କରି ଆସିଛି, ଚା' ର ଦରକାର ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ।

ଗୀତା ପଧାନ ସେ କଥାରେ କାନ ନ ଦେଇ ଘରୁ ବାହାରିଗଲା ।

ଛନ୍ଦାର ମନ ଭିତରେ ଅଛିଣ୍ଡା ଭାବନାର ଖିଅ । କେତେକଥା କହିବ ବୋଲି ଭାବୁଛି ଅଥଚ କହି ପାରୁନାହିଁ । କଣ୍ଠତଳେ ଭାଷା ଆସି ଅଟକି ଯାଉଛି । କଣ କହି କଥାଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରିବ ବୋଲି ଭାବି ହେଉଛି ।

ଡାକ୍ତର ରାୟ କିଛିହେଲେ କହୁ ନାହାନ୍ତି । ତାର ସମସ୍ତ ସ୍ୱପ୍ନ, ସମସ୍ତ ଅଭିଳାଷ ଓ ଜୀବନର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଏହି ଡାକ୍ତରଟି ! ତାଙ୍କୁ ହିଁ ପାଇବାକୁ ଛନ୍ଦା ଆଜି ପାଗଳିନୀ ।

ଶେଷକୁ ଡାକ୍ତର ରାୟ କଥା କହିଲେ । ଛନ୍ଦାର ନାଡ଼ି ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ହାତ ମାଗିଲେ ।

[ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ

ଛନ୍ଦା ବାଧ୍ୟ ଶିଶୁଟି ଭଳି ହାତଟି ଆସ୍ତେ ବଢ଼ାଇ ଦେଲା । ଡାକ୍ତର ଘଣ୍ଟାକୁ ଚାହିଁ ନାଡ଼ୀର ଗତି ପରୀକ୍ଷା କଲେ ।

ଡାକ୍ତର ରାୟଙ୍କ ସ୍ୱପ୍ନିଲ ସ୍ପର୍ଶ ଛନ୍ଦା ଆଖିରେ ତନ୍ଦ୍ରା ସୃଷ୍ଟିକଲା । ଛନ୍ଦା ଶୋଇ ଶୋଇ ତାଙ୍କର ସ୍ପର୍ଶକୁ ମନଭରି ଉପଭୋଗ କଲା ।

ତମର କଣ ହୋଇଛି ଛନ୍ଦା ? ଡାକ୍ତର ରାୟ ପଚାରିଲେ ।

ଆପଣ କଣ ଜାଣିପାରୁ ନାହାନ୍ତି.........

ନ କହିଲେ କିପରି ଜାଣି ହେବ ?

ସବୁକଥା କଣ କହିବାକୁ ହୁଏ ?

ଡାକ୍ତର ରାୟ କଥାର ମୋଡ଼ ବଦଳାଇବାକୁ ପଚାରିଲେ— କେତେଦିନ ହେଲା ଜର ହେଲାଣି ?

କାହିଁ—ମୋତେ ମୋଟେ ତ ଜର ହୋଇନି ।

ତେବେ ପୀଡ଼ା.........

ହଁ ପୀଡ଼ା ଆପଣଙ୍କୁ ମିଛ କହୁଛି । ଛନ୍ଦା ସ୍ପଷ୍ଟ ଗଳାରେ କହିଲା ।

ତେବେ କଣ ହୋଇଛି ସତରେ ?

ଆପଣଙ୍କୁ କହିଲେ କଣ ଭଲ କରି ଦେଇ ପାରିବେ ?

ଦେଖିବି ଚେଷ୍ଟାକରି । ଔଷଧ ତ ବେଗ୍‌ରେ ଆଣିଛି । ଯଦି ଦରକାର ପଡ଼େ ଇଞ୍ଜେକ୍‌ସନ ବି ଅଛି ।

ସେ ଔଷଧରେ କଣ ମୁଁ ଭଲ ହୋଇ ପାରିବି ?

ନହେଲେ ବଜାରରୁ ଆଣିବାକୁ ହେବ......

କିନ୍ତୁ ବଜାରରେ ମଧ୍ୟ ତାହା ମିଳିବନି ଡାକ୍ତରବାବୁ ! କୁହନ୍ତୁ ଯଦି ଦେବେ ତା'ହେଲେ ମାଗିବି ।

ଆପଣଙ୍କୁ ମାଗିବାକୁ ହେବନାହିଁ । ରୋଗର ଲକ୍ଷଣ କହିଲେ ମୁଁ ଔଷଧ ବାଛି ଖାଇବାକୁ ଦେବି ।

ଛନ୍ଦା ଅଳପ ହସିଲା । ଭାବିଲା କେଡ଼େ ବୋକା ଏହି ପୁରୁଷ ଜାତିଟା ସତରେ ! ନାରୀର ମନକୁ ଚିହ୍ନିବାକୁ କେତେ ବିଳମ୍ବ ହେଉଛି । ତଥାପି

ସନ୍ତୁଷ୍ଟ]

ସମସ୍ତ ସଙ୍କୋଚ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ସେ କହି ବସିଲା—'ମନ ଖାଲି ଜଳୁଛି ଡାକ୍ତରବାବୁ !

ଦେହ ଭଲ ନ ଥିଲେ ମନ ସେମିତି ହୁଏ । ଦେହ ସଙ୍ଗେ ମନର ସମ୍ପର୍କ ଅଛି କିନା ! ଡାକ୍ତର ରାୟ କହିଲେ ।

ମନଟା ଖୋଲା ଖୋଲା ଲାଗୁଛି ।

ବିକାଶବାବୁଙ୍କ ମୁହଁରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଭାବ ଦେଖିଲି । ନଟିଆ ଜରରେ ପଡ଼ିଥିଲା, ଯାଇଥିଲି । ଆପଣଙ୍କ କଥା କେହି କହି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଆପଣ ଶୀଘ୍ର ସେଠାରୁ ଫେରିପିବା ଉଚିତ ।

ଛନ୍ଦା ମର୍ମାହତ ହେଲା । କହିଲା, ଡାକ୍ତରବାବୁ ! ଆପଣ କଣ ମୋତେ ଆଉଥରେ ସେହି ଘୃଣ୍ୟ ପରିବେଶକୁ ଛାଡ଼ି ଦେବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ? ଆପଣଙ୍କ ମନ ଭିତରେ ମୋ' ପାଇଁ କ'ଣ କାଣିଚାଏ ହେଲେ ଦୟା ନାହିଁ ? ବିକାଶବାବୁ ମୋର କେହି ନୁହନ୍ତି ଡାକ୍ତରବାବୁ । ଏକଥା ଆପଣଙ୍କ ଅତୀତରେ ମଧ୍ୟ ଅନେକଥର କହିଛି । ଆଜି ଆଉଥରେ ତାର ପୁନରାବୃତ୍ତି କାହିଁକି ?

ଡାକ୍ତରବାବୁ ଦେଖିଲେ ଛନ୍ଦାର କଣ୍ଠ କାତର ହୋଇ ଉଠୁଛି । ସେ ଆଘାତ ପାଇଛି ବୋଧହୁଏ ।

ଛନ୍ଦାର ଏହି ବିଦଗ୍ଧ ମୁଖମଣ୍ଡଳକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରୁଁ କରୁଁ କହିଲେ—କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କର ଉଚିତ ଆଉ ଭଲ ପାଇଁ କହୁଛି । ଖରାପ ଭାବିଲେ କ୍ଷମା ଦେବେ ।

ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କର ନରମ କଥାରେ ଛନ୍ଦା ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଖଟ ଉପରେ ବସି ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କର ହାତଧରି ହଠାତ୍ କହିଲା—ଉଚିତ ଅନୁଚିତର ପ୍ରଶ୍ନ ନାହିଁ ଡାକ୍ତର ରାୟ ! ସେହି ଅତୀତ ସ୍ମୃତିକୁ ଆଖି ଆଗରେ ରଖି ଅନେକ କଥା ଭାବି ଯାଇଛି । କୂଳ କିନାରା ପାଇନାହିଁ । କେବଳ ଆପଣହିଁ ମନେ ପଡ଼ନ୍ତି । ନାରୀ ମୁଁ । ତଥାପି ଆଜି ନିର୍ଲଜ ଭାବରେ କହୁଛି ଡାକ୍ତର ରାୟ, ଆପଣଙ୍କୁ ମୁଁ ଭଲପାଏ । ସବୁଠୁ ଆପଣ ଅଧିକ ପ୍ରିୟ—

ମୋ ଜୀବନଠୁ ମଧ୍ୟ । ଆପଣହିଁ ମୋ ମନର ମଣିଷ । ବୁଝନ୍ତୁ, ମୋତେ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଆଶ୍ରୟ ଦେବେ ତ........

ଡାକ୍ତର ରାୟ ହାତ ଛଡ଼ାଇ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ ଉଠିଲେ । କହିଲେ, ଅତୀତ ପାଇଁ ମୁଁ ଅନୁତପ୍ତ ଛନ୍ଦାଦେବୀ ! ଆପଣଙ୍କ ନିକଟରୁ କ୍ଷମା ଚାହେଁ—

କିନ୍ତୁ ଆପଣ ତ କୌଣସି ଦୋଷ କରି ନାହାନ୍ତି । ବରଂ ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଧରା ଦେଇଛି ।

ତା' କଣ ଦୋଷାବହ ଛନ୍ଦାଦେବୀ ? ଯାହାକୁ ଆପଣାର କରିବାର ଇଚ୍ଛାନାହିଁ, ମୁହୂର୍ତ୍ତିକ ପାଇଁ ହେଲେ ବି' କଣ ତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ବାଞ୍ଛନୀୟ ? ଛନ୍ଦା ମନେ ମନେ ଖୁସିହେଲା । ସେ ଗୌରବରେ ଡାକ୍ତର ବାବୁଙ୍କୁ ଅନେଇ ଥାଏ । ଡାକ୍ତର ରାୟ କହିଲେ—ଆପଣଙ୍କ ଆଗରେ ଦୋଷ ସ୍ୱୀକାର କରିବା ସକାଶେ ଉପାୟ ଖୋଜୁଥିଲି । ଭାଗ୍ୟକୁ ଆଜି ଗୀତା ପଧାନ ମୁହଁରୁ ଆପଣ ପୀଡ଼ିତ ଥିବାର ଖବର ପାଇଲି । ମୋର ଆସିବାର ପ୍ରଧାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଲା ଆପଣଙ୍କ ନିକଟରୁ କ୍ଷମା ମଗିବା ।

କିନ୍ତୁ ଆପଣ ତ ମୋତେ ସେଦିନ ଅଭୟ ଦେଇ କହିଥିଲେ ସେ ସବୁମତେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ—

ହଁ ଛନ୍ଦା ଦେବି ! ଆପଣଙ୍କର ଭଲପାଇଁ ସବୁବେଳେ ଆଉ ସବୁମତେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛି । କ୍ଷଣିକ ଲାଳସାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ମୁଁ ଯେଉଁ ବିସଦୃଶ କାଣ୍ଡ କରିଗଲି ସେଥିପାଇଁ ବିଶେଷ ଅନୁତପ୍ତ । ଡାକ୍ତରୀ ବ୍ୟବସାୟ ମୋର । ଏକୁଟିଆ ଜୀବନଯାପନ କଲେ କେତେବେଳେ କେଉଁ କଥା ଘଟି ଯାଇପାରେ ଭାବି ମନେ ମନେ ଠିକଣା କରିଛି ବାପାଙ୍କ କଥାରେ ରାଜି ହୋଇ ବିବାହ କରିବି । ବାପା କନ୍ୟାଟିଏ ଠିକଣା କରିଛନ୍ତି ।

ଛନ୍ଦା କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇ ବିଛଣାରେ ପଡ଼ିଗଲା । କରୁଣ କଣ୍ଠରେ କହିଲା —ତେବେ ମୁଁ କଣ ଏତେ ଦିନ ମରୀଚିକା ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇ ଥିଲି ଡାକ୍ତରବାବୁ ?

ଡାକ୍ତର ରାୟ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ—'ମରୀଚିକା ନୁହେଁ ତ ଆଉ କଣ ? ଦୀର୍ଘ ସାତବର୍ଷ ଧରି ବିକାଶ ବାବୁଙ୍କ ପାଖରେ ଏକାଠି ରହି ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନି ପାରିଲ ନାହିଁ । ଅତି ସରଳ ଲୋକ ସିଏ । ପାଣିଧାର ପରି ସୁଶୀତଳ । ପାଣି ପାଖରେ ଥାଇ ଆପଣ ତୃଷାର୍ତ୍ତ ହେବା ଯେପରି ଅବାସ୍ତବ ମୃଗତୃଷ୍ଣା ପଛରେ ଧାଇଁବା ସେଇପରି ଅବିବେକୀତା ।'

ଡାକ୍ତର ରାୟ ଗୀତାକୁ ଅପେକ୍ଷା ନ କରି ଚାଲି ଯାଉଁ ଯାଉଁ କହିଲେ, ଗୀତା ପଧାନଙ୍କୁ କହିବେ ମୁଁ ରୋଗର ପ୍ରକୃତ ଔଷଧ ଦେଇଗଲି । ତାଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ପାରୁ ନଥିବା ହେତୁ ବିଶେଷ ଦୁଃଖିତ ।

ଗୀତା ପଧାନ କବାଟ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ସାରିଥିଲା । କହିଲା, କି ଔଷଧ ଦେଲେ ?

ଡାକ୍ତର ରାୟ ହସିଲେ । କହିଲେ, ଠିକ୍ ସମୟରେ ପହଞ୍ଚି ଗଲ । ଅନେକ ଦିନ ଆୟୁ ତମର । ଛନ୍ଦା ଦେବୀଙ୍କର ଔଷଧ ମୁଁ ଦେଇ ସାରିଛି । ସେ ଏହି ଦିନେ ଅଧେ ଭିତରେ ଭଲ ହୋଇଯାଇ ପାରନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଶୀଘ୍ର ବିକାଶ ବାବୁଙ୍କ ନିକଟକୁ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେବାର ଚେଷ୍ଟା କରିବ ।

ଗୀତା ପଧାନ ପଚାରିଲା—କାହିଁକି ?

ଏ ରୋଗୀର ଦାୟିତ୍ୱ ଅନେକ । ତମେ ତୁଲେଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଛନ୍ଦା ଦେବୀଙ୍କୁ ପଚାରିବ ।

ଡାକ୍ତର ରାୟ ଚୂକପ୍‌ଟି ତରତରରେ ସାରିଦେଇ ଯେମିତି ଆସିଥିଲେ ସେମିତି ଚାଲିଗଲେ । ପଛକୁ ସୁଦ୍ଧା ଅନାଇଲେ ନାହିଁ ।

ଛନ୍ଦା ତକିଆରେ ମୁହଁମାଡ଼ି କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲା—

ଓ୍ୱାର୍କସପ୍‌ରେ ସାଇରନ୍ ବାଜୁଛି । ରାତିର ପ୍ରଥମ ସିଫ୍ଟିଙ୍ଗ୍ ଶେଷ ହେଲା ବୋଧହୁଏ । ଦୁଇଚାରିଟା କୁକୁର ଖୁବ୍ ଜୋର୍‌ରେ ରଡ଼ି ଛାଡ଼ିଲେ । ପଥର ବୁହା ଟ୍ରକ୍ ଗୋଟିଏ କାନଫଟା ଆବାଜ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲା ।

ନର୍ସ ଗୀତା ପଧାନ ଛନ୍ଦାକୁ ବୁଲି ଯିବାକୁ ଡାକିଲା । ଛନ୍ଦା ମନା କରିବାରୁ ଏକୁଟିଆ ଛତା ଖଣ୍ଡିକ ନେଇ ଚାଲିଗଲା ସେ ।

[ଡେଷ୍ଟର

କୃଷ୍ଣପକ୍ଷର ଦଶମୀ ରାତି ହୀସ୍କୁଦ ଭୂଇଁକୁ ଛୁଇଁ ପାରୁନି । ରାସ୍ତାସାରା ବିଜୁଳୀ ବତୀର ତୋଫା ଆଲୁଅ ଲହଡ଼ା ଭାଙ୍ଗୁଛି । ବଜାର ଅତି ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଛି । ଦିନ ଅପେକ୍ଷା ରାତି ଆହୁରି ଆକର୍ଷଣୀୟ ହୋଇ ଉଠିଛି । ତାରି ମଧ୍ୟରେ ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ଲଳନାର କୁସୁମ ସଜ୍ଜା, ପଞ୍ଜାବ କୁମାରୀର ରଂଗୀନ ସେଲ୍‌ଓ୍ୱାର ଆଉ ବଙ୍ଗ କନ୍ୟାର ଦାମିକା ପୋଷାକ ହାସ୍କୁଦ ବଜାରରେ ସ୍ୱପ୍ନର ସଞ୍ଚାର କରୁଛି । ଜାତିଧର୍ମବର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ବିଶେଷରେ ଭାରତବର୍ଷର ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶର ପ୍ରତିନିଧି ବିଭିନ୍ନ ପରିଚ୍ଛଦରେ ବୁଲି ବାହାରିଛନ୍ତି । ଜଣେ ଆଉ ଜଣଙ୍କ କଥା ବୁଝି ପାରୁନି—ଅଥଚ ଏକା ଗାଁର ବୋଲି ପରିଚୟ ଅଛି । କେହି କାହାକୁ ଡାକି କଥା କହୁନାହିଁ—ଅଥଚ ଆଖିରେ ଆହ୍ୱାନର ସଙ୍କେତ ଅଛି । ଜଣେ ଆଉ ଜଣକୁ ନଜାଣିଲା ଭଳି ପଛରେ ପକାଇ ଦେଇ ଆଗକୁ ମାଡ଼ି ଯାଉଛି ।

ଗୀତା ପଧାନ ନାଠ କାଟି ଏହି ଅଦ୍ଭୁତ ଲୋକ ଗହଳି ଭିତରେ ପଶି ନିଜକୁ ହଜାଇ ଦେଲା ।

ଛନ୍ଦା ଶୋଇ ଶୋଇ ଭାବୁଥିଲା—ଭାଗ୍ୟ ତାର୍ କେତେ ନିଉନ । ଯେଉଁ ତାଳକୁ ଧରୁଛି ଛିଣ୍ଡି ଯାଉଛି । ଡାକ୍ତର ରାୟଙ୍କୁ କେତେ ଆଶା କରି ନ ଥିଲା ସେ ! ତାର ସମସ୍ତ ମନ, ସ୍ୱପ୍ନ ଆଉ ଅଭିଳାଷକୁ ଏକତ୍ର କରି ତାଙ୍କରି କଥା ହିଁ ଭାବୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଯୁବତୀର କଠୋର ଅଧରର ମୋହ ତାଙ୍କୁ ଟିକେ ହେଲେ ଆକୃଷ୍ଟ କଲାନି । ଛନ୍ଦାର ମନ ବିବର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଉଠିଲା ।

ଅଲକ୍ଷ୍ୟରେ ମନେ ପଡ଼ିଲେ ବିକାଶବାବୁ ! ଆଖିରେ ତାଙ୍କର ମମତାର ଝିଅ, ଭାଷାରେ ଖାଲି ସ୍ୱପ୍ନର ନିଶା । କିନ୍ତୁ ସେ କି ସମ୍ଭବ ! ଛାଡ଼ିଲା ନୀଡ଼କୁ ଲେଉଟି ଯିବ ଆଉ ଅରେ ?

ଗୋପାଳବାବୁଙ୍କ ରଙ୍ଗୀନ ଆଖି ଦୁଇଟି ନାଚି ଉଠିଲା । ଛନ୍ଦା ଗୁଡ଼ର ଘୋଡ଼ି ହୋଇ ଶୋଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲା ।

ଛନ୍ଦାର ନିଦ୍ର ଭାଙ୍ଗିଲା ବେଳକୁ ଦିନ ନ'ଟା । ହୋଟେଲ୍ ବୟ ଗୃ' ଜଳଖିଆ ନେଇ କବାଟ ପାଖରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି । ଗୀତା ପଧାନ ବାଡ଼ି ଅଗଣାର କୃଷ୍ଣଚୂଡ଼ା ମୂଳରେ ପାଣି ଢାଳୁଛି ।

ସଡ଼କ ଉପରେ ବିକଟାଳ ରଡ଼ି ଛାଡ଼ି ଟ୍ରାକ୍‌ଟର ଗୋଟିଏ ଗଲିଗଲା । ସଡ଼କର ନାଲି ଧୂଳି ପବନ ଦେହରେ ମିଶିଯାଇ ବାୟୁମଣ୍ଡଳକୁ ଧୂସର କରି ପକାଇଛି । ଛନ୍ଦା ଉଠି ସକାଳୁଆ ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରି ଦାନ୍ତ ଘଷିବାରେ ମନ ଦେଲା । ବାରଣ୍ଡା ତଳୁ ପାଣି ଖସି ଲଜକୁଳୀ ଗଛର ପତ୍ରସବୁ ଝାଉଁଳି ଗଲାଣି ।

ଗୀତା ସେଇ ଗଛମୂଳୁ କହିଲା—ଶୁଣିଛ ଛନ୍ଦାଦେଈ ! ମୋର ହାବଭାବରୁ ବଦଳି ହୋଇ ଯାଉଛି ।

ଛନ୍ଦାର ଜିଭଛେଲା ଖଣ୍ଡିକ ହାତମୁଠାରୁ ହଠାତ୍ ଖସି ପଡ଼ିଲା । ସିମେଣ୍ଟ ଚଟାଣ ଉପରେ ପଡ଼ି ଝନ୍‌ଝାନ୍ ଶବ୍ଦ ସୃଷ୍ଟି କଲା । ଛନ୍ଦାର ଛାତି ଭିତରଟା ଥରି ଉଠିଲା ବୋଧହୁଏ ।

ଚଞ୍ଚଳ କାମସାରି ସାମନା ଘରକୁ ଉଠିଆସି ଗୀତାକୁ ଡାକି ତା'ଠୁ ବଦଳିର ସମସ୍ତ କଥା ପଚାରିଲା । ଗୀତା କହିଲା, ଏବେ ବୁଝିଲ, ଗୋପାଳ ବାବୁଙ୍କର ଏସବୁ କାଣ୍ଡ । ମୋର ଉପସ୍ଥିତି ବୋଧହୁଏ ଆଉ ସହ୍ୟ କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ମୁତାବକ ଯଦି ତାଙ୍କ ମନକୁ ମନାଇ ପାରିଥାନ୍ତି ତେବେ ଏସବୁ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତା । ତା' ପରେ ସେଦିନ ଆଖି

ଆଗରେ ଧରା ପଡ଼ିଗଲେ କିନା ! ସେଇଥିପାଇଁ ଏ ସୂତ୍ର ଖୋଜିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କିଏ କରିବେ ମୋର ? ଢେଙ୍କି ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଗଲେ ମଧ୍ୟ ଧାନ କୁଟିବା କଥା । ଗୃହିଣୀ କରି ଜାଗା ବାଛିଲେ ବା' କି ଲାଭ । ମୋର ତ ଏଇଠି ଯାହା ଆଉ କୁଆଡ଼େ ଗଲେ ମଧ୍ୟ ସେଇଆ । ବରଂ ଏହି ନଷ୍ଟ ହୀରାକୁଦର ଆବର୍ଜନା ଭିତରୁ ରକ୍ଷା ମିଳିବ !'

ଛନ୍ଦା କରୁଣ କଣ୍ଠରେ କହିଲା—ତା'ହାହେଲେ ମୋ'ର ସଙ୍ଗେ ଏସବୁ ହେଲା କିନା !

'ତୁମପାଇଁ କ'ଣ, ଆଉ କାହାପାଇଁ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ସେହି ଗୋପାଳବାବୁଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ନ ଥାନ୍ତି । ଖାଲି ତାଙ୍କୁ ନାକରେ କନ୍ଦାଇବା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ଅଜାଣତରେ ବସା ଗୃହପାଖେ କୁଳ ନଜର ରଖିଥାଏଁ । ମୋର ଯୋଗୁଁ କେତେ ଶୀକାର ତାର ନଷ୍ଟ ହୋଇଛି । ସେଦିନ ଗୋଟିଏ ଜରୁରୀ କେଶ୍‌ରେ ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କ ସାଂଗରେ ଜଣେ ଏସ୍. ଡ଼ି. ଓ. ଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇଥିଲି । ଡାକ୍ତରବାବୁ ରୋଗୀ ପାଖରେ ରହି ମୋତେ କହିଲେ ତୁମକୁ ଏହି ଗୋପାଳବାବୁଙ୍କ ବଙ୍ଗଳାରୁ ନେଇ ତୁମ ବସାରେ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେବାକୁ । ଆସି ଦେଖିଲି, ଦୁଷ୍ଟ ପାଲ ଲଗାଇଛି । ଭିତରୁ ଦୁଆର ଖୋଲିଥିଲି । ସେଦିନୁ ଟିକିଏ ମନାନ୍ତର ହେଲା । ଅନେକ ଲୋଭ ଦେଖାଇ କଥାକୁ ଗୁପ୍ତ ନେଇ ମୋତେ ନିଜ ଆଡ଼କୁ ଆଉଜାଇ ନେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା । କିନ୍ତୁ ପାରିଲାନାହିଁ ବୋଲି—

କିନ୍ତୁ ସିଏ କିଭଳି ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତିନ ଆଦେଶ ଭିତରକୁ ପଶିଲା—ତା' ବୁଝିହେଉ ନାହିଁ । ଛନ୍ଦା ପଚାରିଲା ଆଖିରେ ଚାହିଁଲା ।

ଗୀତା କହିଲା—ଉତ୍ତର ଅତି ସହଜ । ମାଷ୍ଟରାଣୀ ଯଶୋଧାରା ଦେବୀଙ୍କର ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରଣୟ-ପ୍ରାର୍ଥୀ । ଆଉ ମାଷ୍ଟରାଣୀ ଯଶୋଧାରା ଦେବୀଙ୍କର ଏହି କଲେଜ ଭିତରେ ବଡ଼ ବଡ଼ଆଙ୍କ ଭିତରୁ କିଏ ଯେ ପ୍ରେମିକ ନୁହେ ସେକଥା କହି ହବନି । ଅଭିଳାଷକୁ କିଏ ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଛି ତ କିଏ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବାକୁ ମନେ ମନେ ସମୟ ଖୋଜୁଛି । ସୁବିଧା ପାଇଲେ

ଛୁତ୍ର]

ହେଲା । ରୂପ ଅଛି ବୟସ ସାଙ୍ଗକୁ । ପାଠ ପଢ଼ି ଶିକ୍ଷିତା ହୋଇଛି । ତେଣୁ ସମସ୍ତ ଅସମ୍ଭବ ସମ୍ଭବ କରାଇ ପାରୁଛି । କେତେ ଶିକ୍ଷିତ ବେକାର ତା' ସହାୟରେ ଚାକିରୀ ପାଇଗଲେଣି । ପୁଣି ତାର ଅନୁମୋଦନରେ କେତେ ସ୍ଥାନାନ୍ତର ମଧ୍ୟ ହେଲେଣି । ବୋଧହୁଏ ଗୋପାଳବାବୁ ଏହାକୁ ଧର ଉପର ମହଲରେ ମୋର ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ କୃପା ପକାଇ ଥିବେ— ।

ଛନ୍ଦା କରୁଣ ହୋଇ ଉଠିଛି । କହିଲା—ମୁଁ ତେବେ କଣ କରିବି ଗୀତା ?

କବାଟ ଖୋଲୁଥିଲା । ବୃଦ୍ଧ ପଦ୍ମ ପଧାନ ବସା ଭିତରକୁ ପଶୁ ପଶୁ କହିଲା—ତୋତେ କଷ୍ଟ ହେଲେ କରିବାକୁ ହେବନାହିଁ ଝିଅ ! ମୁଁ ସବୁ ଯୋଗାଡ଼ କରିବି । ତା'ପରେ ଗୀତା ଆଉ ଛନ୍ଦା ତାକୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ରହିଥିବା ଦେଖି କହିଲା, ତମେ ସବୁ ଏତୁଟାଏ ମାନ ହେଲ ତଥାପି ଟିକିଏ ଅକଲ ନାହିଁ । ଗୀତା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କହିଲା—ତାକୁ ଟିକିଏ ବୁଝାଇ ଦେଉନୁ ଝିଅ ! ଘରଛାଡ଼, ଦ୍ୱାରଛାଡ଼ ଏଠି ସେଠି ହୋଇ ବାର ଚିନ୍ତା କରି କେତେ ଅବସ୍ଥା ହେଲାଣି । ତେଣେ ବକାଶ ନ ଖାଇ ନ ପିଇ ବାଯ୍ୟା ହେବା ଉପରେ । ନଚେତ ତ' ମରୁ ମରୁ ବଞ୍ଚିଲା । କିନ୍ତୁ ଏତକ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ଅଭିମାନ କରି ଛନ୍ଦା ବସାକୁ ଫେରୁ ନାହିଁ ।

ମୁଁ ଯେତେ କହିଲେ କଣ ସେ ମାନୁଛନ୍ତି ? ଗୀତା ଉତ୍ତର ଦେଲା ।

ମାନିବ ନାହିଁ ? ବକାଶ ମଧ୍ୟ ସେଇଆ କହୁଥିଲା । ଛନ୍ଦା ଭୁଆଡ଼େ ଭାରି ଅଭିମାନିନୀ । ସହଜରେ କଥା ଶୁଣେ ନାହିଁ କି ମାନେ ନାହିଁ । ଯାହା ବୁଝିଥିବ ସେଇଆ । ତେଣୁ ମୋତେ ଏଠାକୁ ଆସିଲେ ଅପମାନ ହୋଇ ପାରେ ବୋଲି ଛାଡ଼ୁ ନଥିଲା । କେତେ କହିଲାରୁ ସାତ ହଜାର ଟଙ୍କାର ଚେକ୍ ଖଣ୍ଡିଏ ଦେଇ ଛାଡ଼ିଦେଲା । କହିଲା, ଛନ୍ଦା ଯଦି ନ ମାନିବ ତାର ଟଙ୍କାଦେଇ ଫେରି ଆସିବ । କିନ୍ତୁ ମୋତେ ବା' କି ଅପମାନ ଅଛି ? ସଂସାରକୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ବୁଢ଼ା ହେଲଣି । ଏହି ଛୋଟ ଛୋଟ ଝିଅ ପୁଅଙ୍କ

ଆଗରେ ମାନ ଅଭିମାନ କରିବ ? କଥାପଦକେ ଅପମାନ ହେଲବୋଲି ଫେରିଯିବ ? ଯେଉଁ ଠାଣରେ ଆସିଥିଲି ଛନ୍ଦାକୁ ନ ଫେରାଇଲେ ସେ' ଠାଣ ରହିବ ? ତାପରେ ଛନ୍ଦା ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ କହିଲି—ତୁ କଣ ତୋର ବୁଢ଼ା ମଉସାକୁ ସେମିତି ଫେରାଇ ଦବୁ ଝିଅ ! ଘରକରା ଝିଅ ତୁ । ଘରଛାଡ଼ି ଏକଲି ରହିବାକୁ ଦୁଃସାହସ କରନା ମା' ! ପଛକୁ ଅନୁତାପ କରିବୁ । ଭାବିବୁ ଗୋଟିଏ ଅଭିଜ୍ଞ ବୁଢ଼ା ନିଜକୁ ଆପେ ଆପେ ମଉସା ବୋଲି ପରିଚୟ ଦେଇ ଯାହା କହିଥିଲି ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ସତ—

ଛନ୍ଦାର ଆଖି ସଜଳ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା । ଗୋଟିଏ ଆବେଗରେ ପଚାରିଲା—ସେ ମୋତେ କଣ ଆଉ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ମଉସା ?

ଯଦୁ ପଧାନ ହସିଲେ । କହିଲେ, ତାର ବୁଢ଼ା ମଉସାର କଥାକୁ ବିକାଶ କାଟିଦେବାର ଦୁଃସାହସ କରିବ ବୋଲି ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ହେଉ ନାହିଁ । ଏତେଦିନ ଧରି ସଙ୍ଗରେ ମିଶିଲ—ତଥାପି ବିକାଶକୁ ଚିହ୍ନି ପାରିବ ନାହିଁ ? ଯଦୁ ପଧାନର ଦମ୍ଭିଲା କଥାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ବଳ ଥିଲା ।

ଚପଳା ଛନ୍ଦା ସରଳ ଶାନ୍ତ ନୁଆଁ ବୋହୂଟିଏ ଭଳି ଦେଖା ଯାଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଦୁର୍ବଳ ଛନ୍ଦା, ମନର ବଳ ଟିକକ ମଧ୍ୟ ହରାଇ ବସିଥିଲା । ସପ୍ତରଙ୍ଗୀ କଳ୍ପନାରୁ ତାର ରଙ୍ଗ ଛାଡ଼ି ଆସୁଥିଲା । ବାସ୍ତବ ସଙ୍ଗେ ଲଢ଼େଇ କରି କରି କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ଯେଉଁ ସାହସ ଆଉ ଦମ୍ଭନେଇ ଆଗକୁ ଗୋଡ଼ ବଢ଼ାଇ ଥିଲା, ସେ ସାହସ ଆଉ ଦମ୍ଭ ଆଜି ନାହିଁ । ଚଲାପଥରେ କଣ୍ଟା ପକାଇ ତାକୁ କିଏ କଣା କରାଇ ଦେଲା ।

ମଣିଷ ମୁହଁରେ ଟିକିଏ ହସ, ଆଖି ତୋଳାରେ ଟିକିଏ ଆବେଗ ଦେଖି ଯିଏ ଦରଦୀ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା, ସେ ଆଜି ସେହି ମଣିଷକୁ ସନ୍ଦେହ ମିଶା ଆଖିରେ ଦେଖିବାକୁ ପଛାଉନି । ହସ ତଳର ପରିହାସ ଆଉ ଆବେଗ ଭିତରର ବୈରାଗ୍ୟକୁ ସେ ମନେମନେ ଅନୁଭବ କରୁଛି ।

ଛନ୍ଦା ଯଦୁ ପଧାନକୁ ସନ୍ଦେହ ମିଶା ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁଲା । ସେହି ଦୃଷ୍ଟି କହୁଥିଲା, ଛନ୍ଦା କାହାକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରେନାହିଁ—ଦୁନିଆକୁ ମଧ୍ୟ ନୁହେ ।

ନୀରବ ଛନ୍ଦାର ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଭରା ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଗୀତାର ଆଖି ସଜଳ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା । ସେ ସ୍ପଷ୍ଟ ବୁଝି ପାରୁଥିଲା, କୂଳ କିନାରା ନ ପାଇ ପାଲହୀନ ନୌକାଟି ଉଜାଣି ମୁହଁରେ ଭାସି ଯାଉଛି । ଅଳ୍ପକେ ଯାଇ ପଥରରେ ପିଟି ହେବ, ନ ହେଲେ ଗମ୍ଭୀର ଜଳର କରାଳ ଭଉଁରୀରେ ମିଶିଯାଇ ବିଲୀନ ହୋଇଯିବ । ଦୁନିଆ ତାର ପତ୍ତା ପାଇବ ନାହିଁ । ଖୋଜିଲା ବେଳେ ସତ୍ତା ନଥିବ ।

ଯଦୁ ପଧାନ ପରୁଷ ଦୃଷ୍ଟିରେ ନୀରବ ଛନ୍ଦାକୁ ଚାହିଁ ରହିଥିଲା । କିଛି ଉତ୍ତର ନପାଇ ମନ ତାର ବିରସ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା । ଦୁନିଆ ସଙ୍ଗେ ଦୀର୍ଘଦିନର ଚଳ ପ୍ରଚଳ ଭିତରେ ଅନେକ ଲୋକଙ୍କର ସମ୍ପର୍କରେ ଆସିଛି । ସାମାନ୍ୟ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଭିତରେ ମଣିଷକୁ ସେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚିହ୍ନି ପକାଏ । ମନଭିତରେ ତାର ପ୍ରକୃତି ଆଉ ପ୍ରବୃତ୍ତିର ଗୋଟିଏ ନିଛକ ଛବି ଅଙ୍କନ କରେ । ଆଉ ସେହି ଛବି ହୁଏ ନିର୍ଭୁଲ । ଏହା ଯଦୁ ପଧାନର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅଭିଜ୍ଞତାର ଫଳ । ସେ ସହଜରେ ଠକେ ନାହିଁ ।

କିନ୍ତୁ ଛନ୍ଦା ଆଗରେ ଠକି ଗଲା ଯଦୁ ପଧାନ । ଛଦ୍ମହସ୍ରୀ ଛନ୍ଦାର ମନକୁ ଠିକ୍ ଭାବରେ ଚିହ୍ନି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଆଶା କରିଥିଲା ଉପଦେଶ ଦେଇ ତାକୁ ଆକର୍ଷଣ କରିବ । ସଙ୍ଗରେ ଫେରାଇ ନେଇ ବିକାଶ ହାତରେ ସଅଁପି ଦେବ କିନ୍ତୁ ତାର କଳ୍ପନା ଭୁଲ ହେଲା । ଯଦୁ ପଧାନର ଜୀବନରେ ଏ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଥମ ଭୁଲ !

ତଥାପି ସେ ଆସ୍ଥା ହରାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ମଉନ ଛନ୍ଦାର ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଭରା ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ଅନାଇ କହିଲା—ନୀରବ ରହିଲୁ ଯେ ଝିଅ ! ତେଣେ ପରା ଜଟିଳ ହେଉଛି !

ତଥାପି ଛନ୍ଦା ନିରୁତ୍ତର । ମନେ ମନେ ସେ ଗୋଟିଏ ସମାଧାନ ଖୋଜୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସମାଧାନର ରାସ୍ତା ପାଉନାହିଁ । ହାତ ପାଖକୁ ଆସି ଘୁଞ୍ଚି ଯାଉଛି—ଯେମିତି ଡାକ୍ତର ରାୟ ଘୁଞ୍ଚି ଗଲେ !

[ଅଂଶାଅଗ୍ନି

ଯଦୁ ପଧାନ ପଣ କରି ଆସିଛି ଛନ୍ଦାକୁ ବାହୁଡ଼ାଇ ନେବ । ନର୍ସ ଗୀତା ପଧାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କହିଲା, ତୁ ଆଉ ଛୁଆ ହେଲୁ କାହିଁକି ଝିଅ ? ଛନ୍ଦାର ଜୀବନ ପଥ ସଜାଡ଼ି ଦେ । ଆମେ ତୋର ଚିର ପର ।

ଗୀତା ପଧାନ ଶୋଇବା ଘର ପାଖକୁ ଗୋଡ଼ ବଢ଼ାଉ ଥିଲା । ଛନ୍ଦା ବାଧା ଦେଇ କହିଲା, ରହ ଗୀତା ! ଅପେକ୍ଷା କର !

ଅପେକ୍ଷା ? ଯଦୁ ପଧାନ ବିସ୍ମୟ ହୋଇ ପଚାରିଲା !

ହଁ ମଉସା, ଅପେକ୍ଷା—ମୋତେ ଭାବିବାକୁ ସମୟ ଦିଅ ! ମୁଁ ବିକାଶ ବାବୁଙ୍କ ପାଖରୁ ଶେଷଥର ପାଇଁ ଚାଲି ଆସିଛି । ତେଣୁ ଆଉ ଥରେ ଫେରି ଯାଇ ପାରିବି ନାହିଁ । ବରଂ ଅନ୍ୟ ପନ୍ଥା କିଛି ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରି ଆଶ୍ରୟ ନେବି ।

ବାୟୁଣୀ ଟା ! ମୁଁ ଆଉ ବିକାଶ ଆଉଁ ଥାଉଁ ଆଉକି ପନ୍ଥା ଖୋଜିବୁ ଝିଅ ? ସେ ଭାର ଆମ ଉପରେ ଛାଡ଼ିଦେ ।

ନିଜ ଭାର ପର ଉପରେ ଦେଇ ପାରିବି ନାହିଁ ମଉସା ! ମୁଁ ନିଜେ ହିଁ ତାକୁ ବହନ କରିବି । ଗୀତା ପଧାନର ବଦଳି ହେବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ସ୍ଥାନ ପରିତ୍ୟାଗ କରିଥିବି ।

କୁଆଡ଼େ ତୁ ଯିବୁ ? କାଲିକାର ପିଲାଟିଏ ! ଗାଲ ଚିପିଲେ ଦୁଧ ବାହାରିବ—କାହା ଉପରେ ଭରସା କରି ବାଟ ଚାଲିବୁ କହିଲୁ ? ମୋ କଥା ମାନି ଫେରିଆ ଝିଅ, ଫେରିଆ !

ଏତବଡ଼ ଦୁନିଆ ମୋ' ପାଇଁ ପଡ଼ିଛି ମଉସା ! ତୁମେ ସେଥିପାଇଁ ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନାହିଁ । ମୁଁ ନିଜର ଭାର ବହନ କରି ଚାଲି ପାରିବାର ଶକ୍ତି ହରାଇ ନାହିଁ । ଅସମୟରେ ଆସି ଯେଉଁ ଆଶ୍ୱାସନା ଟିକକ ଦେଲ, ଏଥିପାଇଁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଉଛି ।

ମୁଁ କଣ ଫେରିଯିବି ଛନ୍ଦା ?

ମୁଁ ମୋର ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରୁଛି ମଉସା ! ମୋତେ ଆଉ ବ୍ୟସ୍ତ ନକରି ଭାବିବାକୁ ଦିଅ ।

ବୁଢ଼ା ଯଦୁ ପଧାନ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଚାପା କଣ୍ଠରେ କହିଲେ—ମୁଁ ଆଉ କରିବି କଣ ଝିଅ ? ମୋର ଆଉ ଉପାୟ ନାହିଁ । ତୁ ମୋର ପଦ୍ମାଭଳି କୋଳପୋଛା ଝିଅଟିଏ । ବାପ ତୋର ଥିଲେ ମୁଁ ଯାହା କହୁଛି ଠିକ୍ ସେଇଆ ହିଁ କହିଥାନ୍ତେ । ନ ଶୁଣିଲୁ ଯଦି, ଏହି ଚେକ ଖଣ୍ଡିକ ନେ. ରଖ । ମୁଁ ଯାଉଛି ।

ଯଦୁ ପଧାନ ଫେରିଯିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେଲେ ।

ଗୀତା ପଧାନ କରୁଣ ହୋଇ କହିଲେ, ଛନ୍ଦା ଦେଈ ! ସୁଯୋଗକୁ ପାଦରେ ଠେଲି ଦିଅନା । ତାହା କେବେକେବେ ଏକମୁହାଁ ହୋଇ ପାଖକୁ ଧାଏଁ । ଆଡ଼େଇ ଦେଇ ପରେ ଖୋଜିଲେ ଆଉ ମିଳେ ନାହିଁ । ମୁଁ ତ ସହଜେ ଗାଡ଼ହୁରା ପକ୍ଷୀ । କିନ୍ତୁ ଗାଡ଼ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ତମେ ବାଟ ଭୁଲୁଛ କାହିଁକି ? ବିବାହ ନ କରିଥିଲେ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ବିବାହ ମିଠା ଥରେ ଚାଖି ତମେ ଅଲଣା ଶାଗରେ ମନ କରୁଛ କାହିଁକି ? ତୁମେ ମୋ' କଥା ଶୁଣ ଦେଈ ! ଯଦୁ ମଉସାକୁ ମୁଁ ଡାକି ଦେଉଛି—

ଛନ୍ଦା ଗୀତା ପଧାନର ଚଲାବାଟରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ପଥରୁନ୍ଧ କରୁ କରୁ କହିଲେ—ନାଁ ଗୀତା ! ସେ ଚାଲି ଯାଆନ୍ତୁ—

ଗୀତା ପଧାନ ଅଟକି ଯାଇ ବିସ୍ମୟ ଆଖିରେ ସ୍ଥିର ଅଟଳ ଛନ୍ଦା ଆଉ ଗତିଶୀଳ ଯଦୁ ପଧାନକୁ ଏକ ସମୟରେ ଅନାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଯଦୁ ପଧାନ ଯେତିକି ଦମ୍ଭରେ କ୍ୱାର୍ଟରର ଭିତରେ ପାଦ ପକାଇଥିଲେ, ତା' ଅପେକ୍ଷା ଦୁଇ ଗୁଣ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ ନଷ୍ଟ ହୀରାକୁଦର ଜନାକୀର୍ଣ୍ଣ ରାଜପଥ ଭିତରେ ମିଳାଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ଛନ୍ଦାର ହାତଧରି ଗୀତା ପଧାନ ଶୋଇବା ଘରକୁ ନେଇ ପଲଙ୍କ ଉପରେ ବସାଇଲେ ।

[ଏକାଙ୍କୀ

ଧୁହେଁ କିଛିକ୍ଷଣ ନୀରବ ରହିଲେ । ନୀରବତା ଭିତରେ ସେମାନେ ଅତୀତ ଅଟାଡକୁ ଖୋଲାଇ ଦେଖୁଥିଲେ । ଆସନ୍ନ ବିଷଣ୍ଣତାର ଅନ୍ଧ ବିଥୀ ପରିସ୍ଥିତି ମଧ୍ୟ ମନକୁ ତାଙ୍କର ମ୍ଲାନ କରି ଦେଉଥିଲା ।

ଏହି ଦୀର୍ଘ ନୀରବତା ଗୀତା ପଧାନକୁ ବିବ୍ରତ କଲା । କଥାର ଖିଅ ଯୋଡ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା—ତମେ ଶୁଣିଛ ଦେଈ ! ନର୍ସ ଉମା ମହାନ୍ତିର ଝିଅଟିଏ ହେଲା । ବିଚାରୀ ପୁଅ ପାଇବ ବୋଲି କେତେ ଆଶା କରିଥିଲା ! କିନ୍ତୁ ପୁଅ ପରିବର୍ତ୍ତିରେ ଝିଅ ହେଲା । କିନ୍ତୁ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ହୋଇଛି ପିଲାଟି । ଦେଖିଲେ ଗେଲ କରିବାକୁ ମନ ହେଉଛି ।

ଛନ୍ଦା ସ୍ୱପ୍ନରୁ ଉଠିଲା ଭଳି ଚମକି ଉଠି ପଚାରିଲା—କାହାର ପୁଅ ହେଲା କହିଲୁ ! ଉମାର ?

ହଁ, ହଁ ଉମାର ! ପୁଅ ନୁହେଁ ଝିଅ ! ଗୀତା ଉତ୍ତର ଦେଲା ।

ଛନ୍ଦା ସେ ଖବରରେ କିଛି ହେଲେ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କଲାନି । କଥାବର୍ତ୍ତି ରେ ଟିକିଏ ହେଲେ ଆତ୍ମୀୟତା ନଥିଲା ।

ଗୀତା ପଧାନ ଛନ୍ଦାର ଅଗ୍ରହହୀନ ମନକୁ ଆକର୍ଷଣ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା । କହିଲା, ଶ୍ରୀମତୀ ଇଲା ଗିଉସ ଝିଅକୁ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଥିଲେ । ଯିଏ ସବୁ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଥିଲେ ଖୁସି ହୋଇ ଉମାକୁ ଶୁଭେଚ୍ଛା ଜଣାଇଲେ । କିନ୍ତୁ ଶ୍ରୀମତୀ ଇଲା ଗିଉର୍ସ କିଛି ନକହି କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଫେରିଗଲେ ।

ଛନ୍ଦାର ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବ କଟି ଯାଇଥିଲା । ଗୀତାର କଥାରେ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରି କହିଲା—ସିଏ କାନ୍ଦିଲେ କାହିଁକି ?

ମୁଁ କେମିତି କହିବି ? କିନ୍ତୁ ଯେତେଦୂର ସମ୍ଭବ ସେ ଖୁସି ହୋଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ ? ମୋର ଅନୁମାନ—

କଣ ସୁଖ ହେଲା ନାହିଁ ବୋଲି ? ଛନ୍ଦା ପଚାରିଲା ।

ନାଁ ଠିକ୍ ସେଇଆ ନୁହେଁ ଯେ—ତାର କାରଣ ଅନ୍ୟପ୍ରକାର ଅଛି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ସଠିକ୍ ନୁହେଁ । ମୋର ଅନୁମାନ ମିଛ ବି ହୋଇପାରେ ।

ତଥାପି ?

ଶ୍ରୀମତୀ ଇଲା ଦେବୀଙ୍କୁ ତମେ ଚିହ୍ନିଛ । ଏକଦା ସେ ଥିଲେ ମହାନଗରୀ କଲିକତାର ଜନାକୀର୍ଣ୍ଣ ଧରମତାଲା ଷ୍ଟ୍ରୀଟ୍‌ର ଗୋଟିଏ ବିଖ୍ୟାତ ହୋଟେଲ ମାଲିକର ଏକମାତ୍ର ଝିଅ । ପିତାର ଆକସ୍ମିକ ଦୁର୍ଘଟଣାଜନିତ ମୃତ୍ୟୁପରେ ସେ ହେଲେ ସମଗ୍ର ହୋଟେଲ ଆଉ ଧନସମ୍ପତ୍ତିର ଏକମାତ୍ର ଉତ୍ତରାଧିକାରିଣୀ । ସେତେବେଳେ ଦେହରେ ତାଙ୍କର ଉଛୁଳା ଯୌବନ ଲହରୀ ଭାଙ୍ଗୁଥାଏ । ଲାଗାମଛଡ଼ା ଜୀବନ ସାଙ୍ଗକୁ ଅକଳନ ସମ୍ପତ୍ତିର ଅଧିକାର ମନକୁ ତାଙ୍କର ମାତାଲ କଲା । ଆଖପାଖର ଚପଳ ତରୁଣବୃନ୍ଦ ତାଙ୍କ ଘର ଚାରିପାଖେ ଚକର କାଟୁଥାନ୍ତି । ସାମାନ୍ୟ ଇଙ୍ଗିତରେ ସେମାନେ ଆତ୍ମସମର୍ପଣ କଲେ । ସୁନ୍ଦରୀ ଇଲାର ଚଳଚଞ୍ଚଳ ମନ ଆହୁରି ଉପରକୁ ଉଠିଲା । ହଠାତ୍ ଜଣାପଡ଼ିଲା ସେ ଅନ୍ତଃସତ୍ତ୍ୱା । ଅର୍ଥ ବିନିମୟରେ ଆସନ୍ନ ଦୁର୍ନାମରୁ ରକ୍ଷା ପାଇଲେ ମଧ୍ୟ ପିତଳ ଦୋ'ଅଣୀ ଭଳି ବିବାହ ବଜାରରେ ଅଚଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ଗୃହିଣୀ ହେବାର ସ୍ୱପ୍ନ ବିଫଳ ହେଲା । ହଠାତ୍ ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ଯୋଗ ବା ସୁଯୋଗ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ କାହିଁ ହେଉନାହିଁ, ଜର୍ମାନ ଅଧିବାସୀ ମିଷ୍ଟର ଗିଭର୍ସ ହେଲେ ସେହି ଧରମ୍‌ତାଲା ହୋଟେଲର ସମ୍ମାନସ୍ପଦ ଅତିଥି । କୁମାରୀ ଇଲାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କର ସ୍ୱାଧୀନ ବିହାର, ଧରମ୍‌ତାଲା ଷ୍ଟ୍ରିଟ୍‌ରେ ଗୋଟିଏ ଉତ୍ତେଜନା ସୃଷ୍ଟି କଲା । ଦୁଇବର୍ଷପରେ ହୋଟେଲ ଆଉ ତାର ଆସବାବ ପତ୍ର ବିକ୍ରିକରି କୁମାରୀ ଇଲା ହେଲେ ଗିଭର୍ସଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଦେଶାନ୍ତର । ସମଗ୍ର କଲିକତା ତାଙ୍କୁ ଭୁଲିଗଲା । କିନ୍ତୁ ଘଟଣାକ୍ରମେ ମଦ୍ୟପୀ ଗିଭର୍ସ ତାଙ୍କୁ ପାଲରେ ପକାଇ ବିବାହ କରି, ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିର କୂଳକିନାରା ରଖିଲେ ନାହିଁ । ଅବସ୍ଥା ଚକ୍ରରେ ପଡ଼ି ଭାରତକୁ ଫେରିଆସି ହୀରାକୁଦ ଓ୍ୱାର୍କସପ୍‌ରେ ଫୋରମେନ୍

ଗୃହକର୍ତ୍ରୀ କଲେ । ଆଜି ତାଙ୍କର ଗୃହକର୍ତ୍ରୀ ବ୍ୟତୀତ କିଛି ନାହି । ଶ୍ରୀମତୀ ଇଲା ଗିଭର୍ସ ଜନ୍ମନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରି ମାତୃତ୍ୱ ଗର୍ବରୁ ବଞ୍ଚିତା ହୋଇଛନ୍ତି । ବୋଧହୁଏ ଉମାର ସନ୍ତାନକୁ ଦେଖି ନିଜ କଥା ଭାବି କାନ୍ଦୁଥିବେ । ଏତିକି କହିସାରି ଗୀତା ପଧାନ ଛନ୍ଦା ମୁହଁକୁ ଅନାଇଲା । ଛନ୍ଦା ମୁଖର ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ସେ ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ।

ଛନ୍ଦା ଦୀର୍ଘନିଶ୍ୱାସ ତ୍ୟାଗ କରି କହିଲା, ବୋଧହୁଏ ସେଇୟା ହୋଇ ଥାଇପାରେ··ଶ୍ରୀମତୀ ଇଲା ଗିଭର୍ସ ପ୍ରକୃତରେ ଦୁଃଖିନୀ !

ତା'ପରେ ଛନ୍ଦା ଆଉ ଗୀତା ଆଉଥରେ ନୀରବ ରହିଲେ । ଗୀତାର ଆଉ କହିବାକୁ କିଛି ନାହିଁ । ଛନ୍ଦା ମଧ୍ୟ କିଛି ହେଲେ କହି ପାରୁନି' । କିନ୍ତୁ ଛନ୍ଦାର ନିଷ୍ପ୍ରଭ ଆଖି ଡୋଳା, ଫିକାଳିଆ ଗଣ୍ଡ, ଆଉ ନିସ୍ତେଜ ମୁଖ ମଣ୍ଡଳ କହୁଥିଲେ ଛନ୍ଦା କ୍ଳାନ୍ତ ଆଉ ଶ୍ରାନ୍ତ !

କ୍ଳାନ୍ତ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ତାଚଳର ଶିଖରଦେଶରେ ଢଳିଇ ପଡ଼ିଥାଏ । ଆକାଶରେ ଅବିର ରଙ୍ଗର ହୁରିଖେଳ । ଶନ୍ତ ବଟଜ ହାଚଳୁଦ ସୁନ୍ଦର ରାତ୍ରିର ସୁସ୍ଥ ଅନ୍ଧକାରକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥାଏ । ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ଆସିବ ଚଉଠୀ ରାତ୍ରିର ଛବିଳ ଚନ୍ଦ୍ର । ସଙ୍ଗରେ ଆସିବେ ଅସଂଖ୍ୟ ତାରା ଆଉ ନୀହାର । ଶୀତଳ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ସ୍ପର୍ଶରେ ଧରଣୀ ରାଣୀ ହସି ଉଠିବ । ବାୟୁମଣ୍ଡଳର ସ୍ତରେ ସ୍ତରେ ଖେଳି ବୁଲିବ ବିଶ୍ରାମର ଇଙ୍ଗିତ, ଗୋଟିଏ ସ୍ୱପ୍ନିଳ ସଙ୍ଗୀତର ସୁମଧୁର ଆହ୍ୱାନ । ବିଶାଳ ବସୁନ୍ଧରାର ଅଗଣନ ଜନପ୍ରାଣୀ ସ୍ୱପ୍ନରେ ମାତାଲ ହୋଇ କଳନା'ର ଖିଅ ଖୋଜିବେ । ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ହାଚଳୁଦ କର୍ମକ୍ଳାନ୍ତ ଅସୁମାରି ମଣିଷଙ୍କୁ କୋଳରେ ଶୁଆଇ ବିଶ୍ରାମ ଦେବ ।

ଛନ୍ଦା ଗବାକ୍ଷ ଅନ୍ତରାଳରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ଏହି ଆସନ୍ନ ସନ୍ଧ୍ୟାକୁ ଉପଭୋଗ କରୁଥିଲା । ମନ ଭିତରେ ଖାଲି ଭାବନାର ଭେଳା । କୂଳକିନାରା ପାଉନାହିଁ । ତେଣୁ ଏହି ସୁନ୍ଦର ସନ୍ଧ୍ୟାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଉପଭୋଗ କରି ପାରୁ ନଥିଲା ।

ଆଖି ଆଗରେ ପିଶାଚ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର, ପଛବୁଧିଆ ଡାକ୍ତର ରାୟଙ୍କର ଅବିକୃତ ପ୍ରତିଛବି ନାଚି ଉଠିଲା । ସେମାନେ ଉଭୟେ ହସୁ ଥାଆନ୍ତି । ଛନ୍ଦାକୁ ପରିହାସ କରିବା ସତେ ଯେମିତି ସେ ହସର ପ୍ରଧାନ ଲକ୍ଷ୍ୟ । ସେ ହସ କହୁଥାଏ, ଦେଖିଲ ଛନ୍ଦା ! ତମେ କେମିତି ହାରିଗଲ ?

ସଞ୍ଜି.ଅଣୀ

ଛନ୍ଦା ସେହି କଳଙ୍କିତ ଦୃଶ୍ୟକୁ ସହ୍ୟ କରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ପଲଙ୍କ ଉପରକୁ ଉଠିଯାଇ, ତୁଳା ତକିଆଟିକୁ ଛାତି ସନ୍ଧରେ ଚୁପିଧରି ଶୋଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲା । ବାଧକରି ସମସ୍ତ ଭାବନାକୁ ଏଡ଼ାଇ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲା । କିନ୍ତୁ ବିଗତ ଦିନର ହଜିଲା କଥାସବୁ ଆପେ ଆପେ ମନ ଭିତରେ ପଶିଲେ । ବିବାହିତ ଜୀବନର ମୁଲ୍ୟମ ପୃଷ୍ଠାଟିଏ ଜୀବନପାଇ ଛନ୍ଦା ହେଲା ଆଖି ଆଗରେ । ସେ ନୂଆ ହୋଇ ବାହା ହୋଇଥାଏ ସେତେବେଳେ । ଦେହ ଭିତରେ ଖେଳି ବୁଲୁଥାଏ ଗୋଟିଏ ଅଭିନବ ଅନୁଭୂତି । ଲାଜ ଆଉ ସରମରେ ଗୋଲାପଟେ ବୁଡ଼ି ଯାଉଥାଏ । ସପ୍ତରଙ୍ଗୀ କଳ୍ପନାର ଖିଅକୁ ସଜାଡ଼ୁ, ସଜାଡ଼ୁ ଦେହସାରା ମାଡି ଯାଉଥାଏ ଗୋଟିଏ ଚମକ । ନିତ୍ୟନୂତନ ଛନ୍ଦରେ ଛନ୍ଦାୟିତ ହେଉଥାଏ ତାର ଭାବ ଆଉ ଭାବନା । ସରଳ ସ୍ୱାମୀର ଅମାୟିକ ବ୍ୟବହାରରେ ସେ ଭାବୁଥାଏ—ତାହାଠୁ ବଳି ଆଉ କେହି ଭାଗ୍ୟବତୀ ନଥିବେ । ଜନ୍ମତାର ସାର୍ଥକ ହୋଇଛି ।

ଛନ୍ଦା ତାର ଅତୀତର ସୁନ୍ଦର ସଂସାରକୁ ବାରମ୍ବାର ମନେ ପକାଇଲା । ଛପି ଛପିକିଆ, ମଇଳାଆ ଅତୀତକୁ ପୋଛି ମାଜି ଜୀବନ୍ତ କରିବାକୁ ଅସମ୍ଭବ ଚେଷ୍ଟା କଲା । କିନ୍ତୁ ଯାହା କାମ୍ୟ, ତାହା ପାଖକୁ ଆସୁନାହିଁ । ହାତଛଡ଼ା ହୋଇ ଦୂରେଇ ଯାଉଛି । ପଛରେ ଧାଇଁଲେ ପବନରେ ମିଶି ଯାଉଛି । ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ ଯାଇ କହୁଛି—ମୁଁ ନାହିଁ—ମୁଁ ନୁହେଁ ? ଯାହା ଅତୀତ, ତାହା ବର୍ତ୍ତମାନ ହୋଇ ପାରେନା । ଯେଉଁ ସୁନ୍ଦର ସଂସାର ଜଳିପୋଡ଼ି ଛାରଖାର ହୋଇଗଲା ସେ ଆଉ ପାଖକୁ ଆସିବାର କାଣିଚାଏ ହେଲେ ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ । ତଥାପି ମଣିଷର ବେଳେବେଳେ ଅତୀତ ପ୍ରତି ମୋହ ଜାଗେ । ଆପଣାର କରିବାକୁ ଅଭିଳାଷ ଭରିଉଠେ । କିନ୍ତୁ ଅତୀତ ଅପେକ୍ଷା କରେନି । ଭାବବାହିଁ ସାର୍ଥକ ହୁଏ ।

ଛନ୍ଦା ଅତୀତକୁ ଅଣ୍ଡାଳି ହେଉଁ ହେଉଁ ପାଇଲା ସେହି ଅବାଞ୍ଛିତ ଦୃଶ୍ୟକୁ । ରକ୍ତ ପିପାସୀ ନରରାକ୍ଷସ ଦଳ ସ୍ୱାମୀକୁ ତାର ହତ୍ୟା କରୁଛନ୍ତି । ସ୍ୱାମୀ ତାର ରକ୍ତାକ୍ତ ହୋଇ ପଡିଛନ୍ତି । ପିଣ୍ଡରେ ଆଉ ପ୍ରାଣ ନାହିଁ

ଛନ୍ଦାଅଣୀ]

ଆଖିତେଜଲା ଦୁଇଟି ସ୍ଥିର ହୋଇ ତାକୁହିଁ ଅନାଇ ରହିଛନ୍ତି । ସେ ଆଖିରେ ଛନ୍ଦା ଅମୃତର ସନ୍ଧାନ ପାଉଥିଲା । ସେ ଆଖିର ସମସ୍ତ ଇଙ୍ଗିତକୁ ସେ ବୁଝି ପାରୁଥିଲା । ତାର ସମସ୍ତ ସଙ୍କେତକୁ ଆକଣ୍ଠ ପାନ କରୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଆଜି ସବୁ ନୀରବ, ନିଶ୍ଚଳ ।

ଛନ୍ଦା ପ୍ରାଣପ୍ରିୟ ପତିକୁ ହରାଇ ହୋଇଯାଇଛି ବିଭ୍ରାନ୍ତ । ବିଦଗ୍ଧ ମନ ଭାରସାମ୍ୟ ହରାଇଛି । ସେ ମନରେ ବିହାର କରେ କୋଟି କୋଟି ଲକ୍ଷ୍ୟଚ୍ୟୁତ ଭାବନା । ଆଶାହରା ମନର ଗୋଟିଏ ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତ ପରିସ୍ଥିତି । ମନର ସମସ୍ତ ଆଶା ଅଭିଳାଷକୁ ଚାପିରଖି ସେ ହୋଇଛି ଗୃହତ୍ୟାଗିନୀ ।

କିନ୍ତୁ ଏହି ବିତୃଷ୍ଣା ଭାବ ଥିଲା ସାମୟିକ । ଉତ୍ତେଜନାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଅସମ୍ଭବକୁ ସମ୍ଭବ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ପୁରୀରେ ବିକାଶ ସଙ୍ଗେ ସାକ୍ଷାତ ପରେ ତା ମନର ଘୋର ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲା । ବୟସର ଆହ୍ୱାନ, ଯୌବନର ଇଙ୍ଗିତକୁ ଦମନ କରିବାର ଶକ୍ତି ହରାଇ ବସିଲା ସେ । ଜୀବନର ଏକାନ୍ତ ସତ୍ୟକୁ ଏଡ଼ାଇ ଦେବାର କ୍ଷମତା ତାର ନଥିଲା । ଭବିଷ୍ୟତ ପ୍ରତି ଗୋଟିଏ ଅଦ୍ଭୁତ ଆକର୍ଷଣ, ଶରୀରର ପ୍ରତି ଶିରା ପ୍ରଶିରାରେ ଚମକ ବୁଣିଲେ । କିନ୍ତୁ ବିକାଶ ପାଖରେ ଧରାପଡ଼ିବାକୁ ସେ ମୋଟେ ହେଲେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନଥିଲା । ତେଣୁ ବିକାଶ ସଙ୍ଗରେ ରହି ମଧ୍ୟ, ବିକାଶଠାରୁ ଦୂରରେ, ତାର ଚକ୍ଷୁର ଅନ୍ତରାଳରେ ସେ ଧରାଦେଲା କେତେ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର ପରି ନରପିଶାଚ, ଆଉ ଡାକ୍ତର ରାୟ ଭଳି ମୂର୍ଖ ପଣ୍ଡିତ ଆଗରେ । ଅସ୍ଥିର ଜୀବନକୁ ଡାକ୍ତରରାୟଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ମିଶାଇ ନୂତନ ଭାବରେ ଗଢ଼ିବାକୁ ସେ ଯେତେବେଳେ ଇଚ୍ଛା କରେ, ଡାକ୍ତରବାବୁ ଧରାଛୁଆଁ ଦେଲେ ନାହିଁ ।

ଛନ୍ଦା ଅତୀତ ଆଉ ବର୍ତ୍ତମାନକୁ ଆଜି ମନେ ପକାଇ ତୁଳନା କରୁ କରୁଁ ଅତି ଏକୁଟିଆ ମନେକଲା । ସେ ଆଜି ମର୍ମେ ମର୍ମେ ଅନୁଭବ କଲା ବିଶାଳ ବସୁନ୍ଧରାର ବିସ୍ତୃତ ରାଜପଥ ଉପରେ ସେଇ କେବଳ ଏକୁଟିଆ ଚାଲିଛି । ସାଥୀ ହେବାକୁ କେହି ନାହିଁ । ବିଗତ ଅତୀତ ଭିତରେ ସବୁ

[ସବାଅଶୀ

ବିଲୀନ ହୋଇ ଯାଇଛି । ନିଜର ହୋଇ ପଦେ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେବାକୁ ସଙ୍ଗରେ କେହି ନାହିଁ । ଚଲାପଥର ସମସ୍ତ ପଥିକ ନିଜ କାମରେ ନିଜେ ବ୍ୟସ୍ତ । ସମୟ ପଡ଼ିଲେ ପଦେ ପଚାରିବେ, ପୁଣି ସମୟ ଗଡ଼ିଗଲେ ଭୁଲିଯିବେ । ପଛକୁ ଫେରି ଦୂରେଇ ପଡ଼ିଥିବା ସାହାସଙ୍ଗୀ ପ୍ରତି ମମତା ନାହିଁ । ସେ' ଯାହା କାମରେ ସମସ୍ତେ ବ୍ୟସ୍ତ । ପରକଥା ବୁଝୁଛି କିଏ ? ଡାକ୍ତର ରାୟ ସମୟ ଦେଖି ପଦେ ପଚାରିଦେଇ ଚାଲିଗଲେ । ଦୁନିଆର ନିୟମ ଇଏ । ସିଏ ବା କରିଥାନ୍ତେ କଣ ?

ଛନ୍ଦାର ସବାଶେଷକୁ ମନେ ପଡ଼ିଲା ବିକାଶବାବୁଙ୍କ କଥା । ଯଦୁ ପଧାନ ବିକାଶବାବୁଙ୍କର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିନିଧି ହୋଇ ଆସିଥିଲା ତାକୁ ଫେରାଇ ନେବାକୁ । କିନ୍ତୁ ସେ ଶେଷଥର ପାଇଁ ଫେରାଇ ଦେଇଛି । ଆଉ ବୋଧହୁଏ ବିକାଶବାବୁ ଫେରିବେ ନାହିଁ । ଯଥେଷ୍ଟ ଲଜ୍ଜା ପାଇ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଥିବେ ।

ଯାଉ, ଯାହା ହୋଇଛି ଭଲ ହୋଇଛି ! ଯାହା ଗଲାକଥା ଆଉ ଫେରିବ ନାହିଁ ସେ ନେଇ ଚିନ୍ତା କରିବା ବୃଥା । ଯାହାକୁ ସେ ପ୍ରଥମରୁ ଆଡ଼େଇ ଦେଇଛି, ଶେଷଯାଏ ତାକୁ ଆଡ଼େଇ ଦେଇ ହେବ । ବିକାଶବାବୁ ହୁଏତ ତାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବେ । ତାର ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବା କଥା ଶୁଣି ନିରାଶ ହେବେ । ମନ ତାଙ୍କର ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିବ ।

କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ତାର ଯାଏ ଆସେ କେତେ ? ଯାହାକୁ ସେ ଉପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ସ୍ଥିର ସଂକଳ୍ପ, ତାର ଅପେକ୍ଷା କରିବାର ମୂଲ୍ୟ ବା କଣ ହୋଇ-ପାରେ ? ସିଏ ଯାହା ଚାହେଁ ଦୁନିଆରେ କଣ ସେ ତାହା ପାଇ ପାରେ ? ସିଏ ଚାହିଁଥିଲା ଡାକ୍ତର ରାୟଙ୍କୁ । କିନ୍ତୁ ମନ କାମନା କଣ ପୂରଣ ହୋଇ ପାରିଲା ? ବିକାଶବାବୁଙ୍କର ମନ ଯଦି ଭାଙ୍ଗିଯାଏ ସେଥିପାଇଁ ଦୋଷ ତ' ତାର ନୁହେଁ । ସେ ସେହି ଭାଙ୍ଗିଲା ମନକୁ ନୂତନ କରି ସଜାଡ଼ନ୍ତୁ ।

ଛନ୍ଦାର ମନ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ଉଠିଲା । ସେ ସମସ୍ତ ଭାବନାକୁ ମନରୁ ପୋଛିଦେଇ ଶୋଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲା । ଗୀତା ପଧାନ ଉତ୍ତରଟିକୁ ଏଯାଏ ଫେରିନାହିଁ ।

ଛନ୍ଦା ଶୋଇ ଶୋଇ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲା । ସେହି ସ୍ୱପ୍ନ ଭିତରେ ସେ ନିଜକୁ ଦେଖୁଥିଲା । ଦେଖିଲା, ସେ ନିଜେ ବୃଦ୍ଧା ହୋଇ ଯାଇଛି । ଦେହର ରଙ୍ଗ ତାର ମଉଳ ଯାଇଛି । ତୁଷାର ଶୁକ୍ଳକେଶ, ଦନ୍ତହୀନ ମୁଖ, ଢଳନ୍ତ ଚର୍ମର ପ୍ରତି ଲୋମକୂପରେ ରହିଛି ମୃତ୍ୟୁର ସଙ୍କେତ । ସେ ଚାଲି ଯାଉ ଯାଉ ଝୁଣ୍ଟି ପଡ଼ୁଛି । କିନ୍ତୁ ରାସ୍ତା କଡ଼ରେ ଗୋଟିଏ ଛନଛନିଆ ଛୋଟିଆ ପିଲାଟିଏ ଛିଡ଼ାହୋଇ ତାର ହାତକୁ ବାଡ଼ିଟିଏ ବଢ଼େଇ ଦେଉଛି । ଛନ୍ଦା ବାଡ଼ିଧରି ଚାଲିଲାବେଳକୁ ସୁନ୍ଦର ଶିଶୁଟି ଛନ୍ଦାର ପଣତ ଧରି ଧୀରେ ଧୀରେ ପାଖେଇ ପାଖେଇ ଚାଲିଛି ।

ଛନ୍ଦା ସେ ସ୍ୱପ୍ନକୁ ସହ୍ୟ କରି ନପାରି ବିଛଣା ଉପରେ ଉଠି ବସିଲା । ସୁଇଚ୍ ଟିପି ଦେଖିଲା ଗୀତା ପ୍ରଧାନ କେତେବେଳୁ ଆସି ଶୋଇ ଯାଇଛି । ରାତିର ଶେଷ ପ୍ରହର ବୋଧହୁଏ । ଛନ୍ଦା ଟେବୁଲ ପାଖକୁ ଉଠିଆସି ଡ୍ରୟର ଫିଟାଇ ଦେଖିଲା ହାତ ଘଣ୍ଟାରେ ତିନିଟା ଅଠର ବାଜିଛି । ଘଣ୍ଟା ପାଖକୁ ଫୋଟୋଗ୍ରାଫ୍‌ର ସୁନ୍ଦର ଶିଶୁଟିଏ । ଓଠରେ ତାର ଖେଳୁ ହସରୁ ଧାଡ଼ିଏ । ବେକରେ ରଙ୍ଗୀନ ରୁମାଲ ବନ୍ଧା ହୋଇଛି । ନର୍ସ ଗୀତା ପ୍ରଧାନର ଅଦ୍ଭୁତ ଖିଆଲ ବଢୁଛି । ସପ୍ତାହରେ ଗୋଟିଏ, ଦୁଇଟି ଝିଅ ବା ପୁଅ କଣେଇ ଆଣି ହାତେ ଦ'ଦିନ ପାଖରେ ରଖି ପୁଣିଥରେ ବାଣ୍ଟି ଦେଉଛି । କିଣା ଚାଲିଛି ଭଲକି ଭଲ କଣେଇ । କିନ୍ତୁ ଆଜିର କଣେଇଟି ଛନ୍ଦା ଆଖିରେ ଅତି ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଗଲା । ସେ କଣେଇଟିକୁ ହାତ ପାଖକୁ ନେଇ ନାକ, ଆଖି ଆଉ ମୁହଁର ଗଢ଼ଣ ପରୀକ୍ଷା କରୁ କରୁ ନିଜ ଅଲକ୍ଷ୍ୟରେ ରଙ୍ଗ ଝକମକ ଟିକ୍କି ଗାଲରେ ତାର ଛୋଟ ଚୁମାଟିଏ ଢାଳିଦେଲା । ସୁଇଚ୍ ମାରି ପୁଣିଥରେ ଶୋଇଲାବେଳେ ସେ ନିତାନ୍ତ ନିର୍ଜନତା ବୋଧ କରିବାରୁ କଣେଇଟିକୁ ନେଇ ମୁହଁ ପାଖରେ ରଖିଲା । ଗଭୀର ରାତିର ଗହଳ ଅନ୍ଧାର ମନ ଭିତରେ ତାର ଭୟର ସଞ୍ଚାର କଲା । ପୁଣି ତାର ମନେ ପଡ଼ିଲା ଇଲା ଗିଲବର୍ଟ ଆଉ ତମାର ସନ୍ତାନ କଥା । ତମା ନର୍ସ କାମ ଛାଡ଼ି ଡ୍ରାଇଭର ରତନ ସିଂ ସଙ୍ଗରେ ରହି ହେଲା ସନ୍ତାନର ଜନନୀ । ସେହି ଛୋଟ ଶିଶୁଟିହିଁ ହେବ ତାର ନିଃସଙ୍ଗ

ଜୀବନର ସ୍ନେହିଆ ସାଥୀଟିଏ, କହାଣି ଅପଣାର । ନିଜ ଦେହରୁ ରକ୍ତମାଂସ ଦେଇ ତମା ଗଢ଼ିଛ ଅମୃତର ସନ୍ତାନ । ତମାର ସାକ୍ଷାତ ପ୍ରତିନିଧି । କିନ୍ତୁ ଶ୍ରୀମତୀ ଇଲା ଗିଭର୍ସ ? ଅସ୍ଥାୟୀ ଯୌବନର କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ ମୋହରେ ପଡ଼ି ମାତୃତ୍ୱର ଗର୍ବକୁ ଜଳାଞ୍ଜଳି ଦେଲେ । କଣ ବା ଲାଭ ହେଲା ତାଙ୍କର ? ଯୌବନ ତ' ଚିରଦିନ ରହିଲା ନାହିଁ ! ସେ' କି ରହିବା ଜିନିଷ ? ଛନ୍ଦାର ମନେ ପଡ଼ିଲା ସ୍ୱପ୍ନର ସେହି ସୁନ୍ଦର ଶିଶୁର କଥା । ଶିଶୁଟିଏ ଥିଲେ ଶ୍ରୀମତୀ ଇଲାଦେବୀ କେତେ ଖୁସି ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତେ ! ଗୀତା ପ୍ରଧାନ ଇଲାଦେବୀଙ୍କର କ୍ରନ୍ଦନକୁ ଠିକ୍‌ ଭାବରେ ବୁଝି ପାରିଛି । ସେ ଯାହା କହୁଛି ଯଥାର୍ଥ କହୁଛି ।

ଶ୍ରୀମତୀ ଇଲା ଗିଭର୍ସଙ୍କ କଥା ଭାବୁ ଭାବୁ ସେ ନିଜର ଇତିହାସକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କଲା । ଇଲା ଗିଭର୍ସ ଆଉ ତା' ନିଜ ଭିତରେ ପ୍ରାର୍ଥକ୍ୟ କେଉଁଠି ? ଇଲା ଗିଭର୍ସ ଯାହାହେଉ ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହିଗଲେ ଜଣକ ପାଖରେ । କିନ୍ତୁ ସେ'ତ ତାହା ବି' ଠିକଣା କରିନାହିଁ । ଆଜିର ଏହି ଅବାଞ୍ଛିତ ସ୍ୱପ୍ନ ଦିନେ ହୁଏତ ସତ୍ୟ ହେବ । ଚାଲିପଥରେ ଚାଲି ଯାଉଁ ଯାଉଁ ସେ ପଥ ହୁଡ଼ି ଝୁଣ୍ଟିବ । ସେତେବେଳେ ପିଠିରେ ପଡ଼ି ସାହା ହେବ ବା କିଏ ସେ ?

ଛନ୍ଦା ନିଜ କଳ୍ପନାରେ ନିଜେ ଆହତ ହେଲା । ସୁରେଇରୁ ଫେଟେ ପାଣି ପିଇ ଶୋଇବାକୁ ଯାଉଛି ଗୀତା ପଧାନର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଲା । ବିଛଣାରେ ଶୋଇ ଶୋଇ ଗୀତା ପଧାନ ପଚାରିଲା—ଦେଈ, କଣ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା ? ଛନ୍ଦା ଛୋଟିଆ 'ହୁଁ'ଟିଏ କରି ଶୋଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲାରୁ ଗୀତା ଆଉଥରେ ପଚାରିଲା—ଆଜି ଏତେ ଡରିଲ ?

ଅଜ ଶୋଷକଲା, ଉଠିଥିଲି । ପାଣି ପିଇ ଶୋଇ ଯାଉଛି । ଛନ୍ଦା ଉତ୍ତର ଦେଲା ।

ଶୋଷ କଣ ଭାଙ୍ଗିଲା ଛନ୍ଦା ଦେଈ ?

ଛନ୍ଦା ନୀରବ ରହିଲା । ଓ୍ୱାର୍କସପ୍ ଘଣ୍ଟାରେ ପାଂଚୁଟା ବାଜିଲା । କ୍ୱାର୍ଟର ସାମନାରେ ପିଚୁ ତଳା ସଡ଼କ ଉପରେ ପଥରବୁହା ଟ୍ରକ୍ କେଇଟି ନଦେ ।

ଗୁଲିଗଲେ । ରିଜାର୍ଭ ପୋଲିସ ବାରେକ୍ ଲାଇନ୍‌ରୁ ବିଗୁଲର କାନଫଟା ଆବାଜ ହୀରାକୁଦର ବାୟୁମଣ୍ଡଳକୁ ଥରାଇ ଦେଉଛି । ସାମନା ପାହାଡ଼ରୁ ଡିନାମାଇଟ୍‌ର ପଥର ଫଟା ଆବାଜ ରହି ରହି କାନ ପାଖରେ ପିଟି ହେଉଛି ।

ଗୀତା ପଧାନ ନିରୁତ୍ତର ଛନ୍ଦାକୁ କହିଲା, ସାହାନ୍ତା ଶୋଷ ସହଜରେ ଭାଙ୍ଗେ ନାହିଁ ଛନ୍ଦାଦେଈ ! ଏ ଶୋଷର ସ୍ଥାୟୀ ପ୍ରତିକାର ଦରକାର । ମୋ କଥା ଯଦି ମାନିବ.........

ଗୀତାର ଉପଦେଶକୁ ଶେଷ କରିବାକୁ ସମୟ ନ ଦେଇ ଛନ୍ଦା ବିଛଣା ଛାଡ଼ୁ ଛାଡ଼ୁ ଉତ୍ତର ଦେଲା—ମୁଁ ତାର ପ୍ରତିକାର ମଧ ଠିକଣା କରିଛି ଗୀତା ! ତତେ ବ୍ୟସ୍ତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ !

କଣ ଠିକଣା କଲ ଦେଈ ! ଗୀତାର ଭାଷାରେ ଥିଲା ଉତ୍କଣ୍ଠାର ସ୍ପର୍ଶ ।

ମୁଁ ହୀରାକୁଦରୁ ଚିରଦିନ ପାଇଁ ଚାଲିଯିବି ଗୀତା । ମୁଁ ଚାହେଁ ହୀରାକୁଦ ମୋତେ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଭୁଲିଯାଉ ?

କିନ୍ତୁ ବିକାଶବାବୁ ?

ସେ କଣ ହୀରାକୁଦ ଭିତରର ଲୋକ ନୁହନ୍ତି ? ହୀରାକୁଦର ଆଉ ପାଁ । ଜଣଙ୍କ ଭଳି ସେ ମଧ ମୋତେ ଭୁଲିଯିବା ଉଚିତ !

ତାହା କିନ୍ତୁ ଭଲ ହେବନାହିଁ ଦେଈ !

ଆଉ ତୋ' ମତରେ ଭଲହେବ, ଯଦି ଗୋଟାକ ପରେ ଗୋଟିଏ ଜୁଟି, ମୋର ଜୀଃସଙ୍ଗ ଜୀବନର ସୁଯୋଗ ନେଇ ମୋ ସଙ୍ଗେ ଖେଳ ଖେଳନ୍ତି ; ଆଉ ମୋଟ୍ ସବୁ ଛଡ଼ାଇ ନେଇ ଅଧବାଟରେ ଅପନ୍ତରା କରି ଛାଡ଼ିଦେଇ ତାଳି ମାରି ହସନ୍ତି ?

ମୁଁ ତ ସେଇଆ କହୁନାହିଁ ଦେଈ ! ତମେ ଭୁଲ ବୁଝୁଛ !

ଆଉ ଭଲ ବୁଝିଛୁ ତୁ ? କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟରକୁ କଣ ଦେଖୁନାହୁଁ ?

କିନ୍ତୁ ବିକାଶବାବୁ ତ ତା' ନୁହନ୍ତି

[ଏକାନ୍ତେ

ମୋ ଆଖିରେ ଆଜି ସବୁ ପୁରୁଷ ସମାନ ଗୀତା ! ଅନ୍ତତଃ ଯେତିକି ପୁରୁଷଙ୍କ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିଛି ସମସ୍ତେ ମୋତେ ପ୍ରତାରଣା କରିଛନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ସବୁ ନେଇ ଯିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି—କିନ୍ତୁ ଦେବାକୁ ନୁହେଁ । ଏହି ହୀରାକୁଦର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧୂଳିକଣା ଆଜି କଳଙ୍କିତ । ତେଣୁ ମୋତେ ଆଉ ଏଇଠି ରହିବାକୁ ଭଲ ଲାଗୁନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଚାଲିଯାଇ ଜୀବନର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ କଟାଇ ଦେବାକୁ ମନସ୍ଥ କରିଛି ।

ଗୀତା ଆଉ କିଛି କହି ନ ପାରି ନୀରବ ରହିବାକୁ ଉଚିତ ମନେକଲା । ଛନ୍ଦା ମୁହଁହାତ ଧୋଇ ତାର ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବା ଶାଢ଼ୀ ଆଉ ବ୍ଲାଉଜ୍ କେଇଟିକୁ ଏକତ୍ରିତ କରି ହାତ-ବାକ୍ସରେ ସଜାଡ଼ି ରଖିଲା । ଜୁଡ଼ା ଉପରେ ପାନିଆ ବୁଲାଇ ନେଇ ଦର୍ପଣ ଆଗରେ ଆଖି ଦୁଇଟିକୁ ପୋଛି ନେଲା । ତା ପରେ ଭେନିଟିବ୍ୟାଗ୍ ଦେହରୁ ଶହେ ଟଙ୍କାର ନୋଟ ଖଣ୍ଡିଏ କାଢ଼ି ଗୀତା ପଧାନର ବିଛଣା ଉପରେ ରଖି କହିଲା—ନେ, ଗୀତା, ଖର୍ଚ୍ଚ ବାବଦକୁ ଏ ଟଙ୍କା ରଖ । ଆଉ ଅସମୟରେ ସାହାଯ୍ୟ କରି ଥିବାରୁ ତୋତେ ଆନ୍ତରିକ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଉଛି । ଯୁଆଡ଼େ ଯାଇ ରହିବି ଚିଠି ଦେଲେ ଉତ୍ତର ଦେଉଥିବୁ ।

ଗୀତା ପଧାନ ଆଖିରୁ ଧାରଧାର ହୋଇ ଲୁହ ବୋହିଲା । ଛନ୍ଦା ତା'ର ନିଜର ଆଖିର ଲୁହକୁ ଗୀତା ଆଖିରୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବାକୁ କଡ଼ଭାଙ୍ଗି ଛିଡ଼ା ହେଲା । ସେ ବଡ଼ ଗମ୍ଭୀର ଦେଖା ଯାଉଥିଲା ।

ସେହି ସମୟରେ ଚା' ନେଇ ହୋଟେଲ ବୟ ଆସିବାରୁ ଗୀତା ତା' ହାତରୁ ଚା ନେଇ ରିକ୍ସାଟିଏ ଡାକି ଦେବାକୁ ଆଦେଶ ଦେଲା । ହୋଟେଲ ବୟ ରିକ୍ସା ଡାକିବାକୁ ଚାଲି ଯାଇଛି, ବିକାଶବାବୁ ଯଦୁ ପଧାନ ସଙ୍ଗରେ କ୍ୱାର୍ଟର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ । ଆଗେ ଆଗେ ବିକାଶବାବୁ ଆଉ ପଛେ ପଛେ ଯଦୁ ପଧାନ ଆସୁଥାଏ । ବିକାଶବାବୁ ଛନ୍ଦାର ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ କହିଲେ—ରିକ୍ସାନେଇ ଆସିଛି । ଫେର ଚାଲ ଛନ୍ଦା ।

ଛନ୍ଦା ଗମ୍ଭୀର ଚିନ୍ତାରେ ନିମଗ୍ନ ଥିଲା । ହୋଟେଲ ବୟ ରିକ୍ସା ନେଇ ଆସିଛି ଭିବ କହିଲା—ଟିକିଏ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ କହ । ମୁଁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବାହାରିଲି ।

ଗୀତା ପଧାନ ଏତେବଡ଼ ଦୁଃଖରେ ମଧ୍ୟ ହସି ଉଠିଲା । ଯଦୁ ପଧାନ ବିକାଶବାବୁଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କହିଲା, ଦେଖିଲ ପୁଅ ! ମୁଁ ସେକଥା ପରା ଆଗରୁ କହୁଥିଲି । ଛନ୍ଦାଟା ଟିକିଏ ଅଭିମାନିନୀ ପରା ! ତମେ କାଲି ଆସିଥିଲେ ନିଶ୍ଚୟ ଫେରି ଯାଇଥାନ୍ତା । ମୁଁ ଯେତେ ବୁଝାଇଲେ ମାନିଲା ନାହିଁ । ଆଜି ତମେ ପଦେ କହିଛ କି ନାହିଁ, ମା ମୋର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବାହାରି ପଡ଼ିଛି ।

ଯଦୁ ପଧାନର ସ୍ୱରଶୁଣି ଛନ୍ଦା ଚମକି ଚାହିଁଲା ପଛକୁ । କବାଟ ପାଖରେ ବିକାଶବାବୁ ଆଉଜି ଛିଡ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି । ଯଦୁ ପଧାନ ତାଙ୍କର ପଛରେ ଛିଡ଼ାହୋଇ ଖୁସି ମନରେ ହସୁଛି ।

ଛନ୍ଦା ଅଳ୍ପ ଧିମେଇ ଗଲା । ସେ ରହି ରହି କହିଲା—ପୁଣିଥରେ କାହିଁକି ଆସିଲେ ବିକାଶବାବୁ ! ଶେଷ ବେଳକୁ ପୁଣିଥରେ ଦେଖାଦେଲ କାହିଁକି ?

ତୁମେ କଣ ଜାଣ ନାହିଁ ଛନ୍ଦା ?

କିନ୍ତୁ ମୁଁ ତ ଯଦୁ ପଧାନ ଆଗରେ ଜବାବ ଦେଇଥିଲି ।

ସେ କଣ ତମର ମନର କଥା ଛନ୍ଦା ?

ଛନ୍ଦା ମୁହଁଟେକି ବିକାଶବାବୁଙ୍କୁ ଚାହିଁଲା । ମୁହଁ ଗୋଟାକରେ ପ୍ରଶାନ୍ତ ଭାବନା ଖେଳୁଛି । ଆଖି ଦୁଇଟିରେ ସମସ୍ତ ଦୁନିଆକୁ ବଶୀଭୂତ କରି ଦେବାର ଶକ୍ତି । ସେ ଆଜି ବିକାଶବାବୁଙ୍କୁ ଯେମିତି ନୂଆକରି ଚାହିଁଲା । ଆଉ ତାଙ୍କର ହୃଦୟର ଭାବନାକୁ ପ୍ରଥମ କରି ବୁଝିଲା ।

ଏହି ଦେବ ପ୍ରତିମା ବିକାଶବାବୁଙ୍କୁ ସେ ଘୃଣା କରି ଆସିଛି ଏଯାଏ । ମିଠା କଥାର ପରିବର୍ତ୍ତିରେ ଦେଇଛି ତିକ୍ତ ଭାଷାରେ ଉତ୍ତର ।

[ତେୟାନବେ

ଛନ୍ଦାର ମନ ହେଲା ବିକାଶବାବୁ ମଣିଷ ନୁହନ୍ତି ଦେବତା । ସେ ତାଙ୍କର ପାଦତଳେ ମୁଣ୍ଡ ଲଗାଇ ସମସ୍ତ ଦୋଷ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲା ।

ଛନ୍ଦା ମୁହଁର ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଭାବ ଦେଖି ଗୀତା ଆଉ ଯଦୁ ପଧାନ ଖୁସି ହେଲେ ମନେ ମନେ । ଯାହା ହେଉ, ଏତେ ଦିନକେ ଯାଇ ଗୋଠଛଡ଼ା ଧେନୁ ଘରକୁ ଫେରୁଛି ।

ଛନ୍ଦା ନିଜକୁ ଆଉ ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲା ନାହିଁ । ସେ ଛୋଟ ଶିଶୁଟିଏ ଭଳି ବିକାଶବାବୁଙ୍କର ପେଶୀବହୁଳ ଛାତି ଭିତରେ ମୁହଁ ଲୁଚାଇ କାନ୍ଦି, କାନ୍ଦି କହିଲା—ମୁଁ ଆଉ ହୀରାକୁଦରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ସୁଦ୍ଧା ରହି ପାରିବିନି ବିକାଶବାବୁ ! ଏଇ ହୀରାକୁଦରୁ ଅନ୍ୟ କେଉଁଠିକୁ ନେଇଯାଅ । ନ ହେଲେ ମୁଁ ପାଗଳ ହୋଇଯିବି ।

ବିକାଶବାବୁ ଛନ୍ଦାର ପିଠି ଉପରେ ଖୁବ୍ ସ୍ନେହରେ ହାତ ବୁଲାଉ, ବୁଲାଉ କହିଲେ—ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନାହିଁ ଛନ୍ଦା ! ଆମେ ଏହି ଅପନ୍ତରା ହୀରାକୁଦରେ ଆଉ ରହିବା ନାହିଁ । ବହୁତ ଦୂରକୁ ଚାଲିଯିବା—ଯେଉଁଠିକି ହୀରାକୁଦର ଗୋଟିଏ ହେଲେ ଲୋକ ପହଞ୍ଚି ପାରିବେ ନାହିଁ । ଏବେ ଚାଲ ବସାକୁ ଫେରିଯିବା ।

ଛନ୍ଦା, ବିକାଶବାବୁଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଯାଇ ଗୋଟିଏ ରିକ୍ସାରେ ବସିଲା । ନସ ଗୀତା ପଧାନ ପଛରୁ କରି ତାର ଅଳିଆ ମୁଣ୍ଡଉପରେ ଓଢ଼ଣାଟିଏ ଟାଣିଦେଲା । ଚପଳା ଛନ୍ଦା ସରଳ, ଶାନ୍ତ ନୂଆବୋହୂଟିଏ ଭଳି ଦେଖା ଯାଉଥିଲା ।

ବଂଶୀଧର ଭୂୟାଁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କଟକ 'ଲିପିକା'ରେ
ସମ୍ପାଦିତ, ପ୍ରକାଶିତ ଓ ମୁଦ୍ରିତ ।

ପଚାଶ ସଟ୍

ଅଟୋମେଟିକ୍ ପିସ୍ତଲ

(ଲାଇସେନ୍ସ ଦରକାର ନାହିଁ)

ଏହି ଆମେରିକାନ୍ ପିସ୍ତଲରେ ୫୦ଥର ଫୁଟିଲା ଭଳି ଅଟୋମେଟିକ

ଡାଏଲ ଲାଗିଛି । ଏଥିରୁ ଭୟଙ୍କର ଶବ୍ଦ ସହ ଅଗ୍ନିକଣା ନିର୍ଗତ ହୁଏ । ଯା ଫଳରେ ଡକାଏତ ଓ ବନ୍ୟ ଜନ୍ତୁମାନଙ୍କୁ ସହଜରେ ଘଉଡ଼େଇ ହେବ । ଏହା ସିନେମା ଓ ଥିଏଟର ପାଇଁ ଖୁବ ଉପଯୋଗୀ । ଶତ୍ରୁ ଆକ୍ରମଣରେ ମଧ୍ୟ ଏ ପିସ୍ତଲଟି ଆପଣଙ୍କର ସହାୟକ । ଦାମ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଟ୨।୫୦ ନୂ: ପ: । ଭି: ପି: ଖର୍ଚ୍ଚ ଟ୨୍, ୨୫ ସଟ୍ ମାଗଣା, ଅଧିକ ସଟ ପ୍ରତି ଡଜନ ଟ୧୍, ଚମଡ଼ା ପିସ୍ତଲ ଖୋଳ ଟ୪।୫୦ ନୂ: ପ: । ମରାମତି ପାଇଁ ତେଲ ଶିଶି ଟ୧୍ ।

GLOBE TRADERS (780 J. C.)
P. O. 19 ALIGARH (India)

ମାସକୁ ଟ୨୦୦ଙ୍କା ରୋଜଗାର କରନ୍ତୁ

ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ୍ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଗାଇଡ୍

ଦକ୍ଷ ମେକାନିକ୍ ହେବାପାଇଁ ୧୧୨୫ଟି ଚିତ୍ରଥିବା ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଗାଇଡ୍ । ମାତ୍ର ଟ୧୫୍ରେ ରେଡ଼ିଓ ତିଆରି କରି ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ ରେଡ଼ିଓ ମରାମତି, ୱାଇରିଙ୍ଗ୍ ଓ ବିଦ୍ୟୁତ୍ କାରିଗରୀ କାମ ଶିକ୍ଷା କରନ୍ତୁ । ବିଭିନ୍ନ ଉଦ୍ୟୋଗ ଜନପାଇଁ ଏହି ଅଦ୍ୱିତୀୟ ପୁସ୍ତକ । ପରିବର୍ଦ୍ଧିତ ନୂତନ ସଂସ୍କରଣ ଟ୫୍ ।

ଭାଷା ଶିକ୍ଷକ—ବିନା କଷ୍ଟରେ ଏ ବହି ସାହାଯ୍ୟରେ ପୃଥିବୀର [illegible] ଦଶଟି ଭାଷା ଶିକ୍ଷା କରନ୍ତୁ (ଚୀନ, ଜର୍ମାନ, ଋଷିଆ, ସିଂହଳ, ତାମିଲ ଇତ୍ୟାଦି) ଦାମ ଟ୫୍ । ଶିଲାଇ କଳା ଟ୪୍, ଫଟୋଗ୍ରାଫି କଳା ଟ୩୍, ସାବୁନ ତିଆରି ଟ୩୍, ସୁଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟ ତିଆରି ଟ୧୨, ସ୍ୱୟଂ ହିନ୍ଦି ଶିକ୍ଷକ ଟ୩୍—ପ୍ରତି ବହି ପାଇଁ ଭି. ପି. ଖର୍ଚ୍ଚ ଟ୧୍ ।

VISHU BHARTI PUBLICATIONS
108, Sasni gate, ALIGARH

ଆହାର ପରେ
ଦିନରେ ଦୁଇଥର ..
ସବୁ ଋତୁରେ
ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଲାଭର
ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଉପାୟ
ସୁଦୃଢ଼ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟଗଠନ ପାଇଁ ସାଧନାର ଅବଦାନ
ଦୁଇ ଡ୍ରାମରୁ ମୃତସଞ୍ଜୀବନୀ ସଙ୍ଗେ ୪ ଡ୍ରାମରୁ ମହାଦ୍ରାକ୍ଷା
ରିଷ୍ଟ (୬ବର୍ଷ ପୁରୁଣା) ସେବନରେ ଆପଣଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ଦ୍ରୁ
ଉନ୍ନତି ହେବ । ପୁରାତନ ମହାଦ୍ରାକ୍ଷାରିଷ୍ଟ ଫୁସ୍‌ଫୁସ୍‌କୁ
ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଏବଂ ସର୍ଦ୍ଦି, କାଶ, ଶ୍ୱାସ ପ୍ରଭୃତି ରୋଗ ନିବ
ରଣ ପକ୍ଷରେ ଅତ୍ୟଧିକ ଫଳପ୍ରଦ । ମୃତସଞ୍ଜୀବନୀ କ୍ଷୁଧ
ଓ ହଜମଶକ୍ତି ବର୍ଦ୍ଧକ ଓ ବଳକାରକ ଟନିକ । ୬ଟି ଔ
ଏକତ୍ର ସେବନରେ ଆପଣଙ୍କ ଓଜନ ଓ ଶକ୍ତି ବୃଦ୍ଧି
ପାଇବ, ମନରେ ଉତ୍ସାହ ଓ ଉଦ୍ଦୀପନାର ସଞ୍ଚାରହୋ
ନବଲବ୍ଧ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ କର୍ମଶକ୍ତି ଦୀର୍ଘକାଳ ସ୍ଥାୟୀହେବ ।
SADHANA
Mritusanjibani
ମହାଦ୍ରାକ୍ଷାରିଷ୍ଟ
(୬ବର୍ଷର ପୁରାତନ)
ମୃତସଞ୍ଜୀବନୀ
ସାଧନା ଔଷଧାଳୟ · ଢାକା
କଲିକତା କେନ୍ଦ୍ର—ଡାଃ ନରେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ଘୋଷ, ଏମ-ବି, ବି-ଏସ, ଆୟୁର୍ବେଦ-ଆଚାର୍ଯ୍ୟ, ୩୬, ଗୋୟାଲ ପଡ଼ା ରୋଡ଼, କଲିକତା—୬
ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଡାଃ ଯୋଗେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ଘୋଷ, ଏମ-ଏ, ଆୟୁର୍ବେଦଶାସ୍ତ୍ରୀ, ଏଫ. ସି. ଏସ. (ଲଣ୍ଡ ଏମ, ସି, ଏସ, (ଆମେରିକା), ଭାଗଲପ କଲେଜର ରସାୟନ ଶାସ୍ତ୍ରର ଭୂତପୂର୍ବ ଅଧ୍ୟାପକ

ପଢିଛନ୍ତି ? ପଢ଼ନ୍ତୁ !

ଜ୍ଞାନୀନ୍ଦ୍ର ବର୍ମା

ଛଟୋଟି ସୁନ୍ଦର କାହାଣୀ ଟ୧୯
ଜୀବନର ଛନ୍ଦ ଟ୧୪

ବଂଶୀଧର ଭୂୟାଁ

ଅସଙ୍ଖ୍ୟ ସହର (ବଡ଼ଗଳ୍ପ) ଟ୧୫
ଘାତ ପ୍ରତିଘାତ " ଟ୨।
ପ୍ରେମ ଓ ପ୍ରତିମା " ଟ୨୯
କାଳଫଣି (ଡିଟେକ୍‌ଟିଭ) ଟ୧।

ନନ୍ଦାନନ୍ଦ ସାହୁ

ମାନି ଟ୩୪
ଶିଳ୍ପୀମୁନୀ ଟ୧୯
ଧାନୀ ଓ ପ୍ରେମିକା ଟ୧୯
ନଷ୍ଟ ଜାତକ ଟ୧୫

ନରସିଂହ ସାହୁ

ମହିମ ହରିଣୀ ଟ୧୯

ଜଗଦୀଶ ପ୍ରସାଦ ମହାନ୍ତି

ଇନ୍‌କିଲାବ ଟ୧।
ରୂପାନ୍ତର (ଡିଟେକ୍‌ଟିଭ) ଟ୧।

ବିପିନ ବିହାରୀ ମହାନ୍ତି

ଆଶା ନିରାଶା ଟ୧୯

ପ୍ରସନ୍ନ କୁମାର ମହାପାତ୍ର

ନାରୀ ଓ ପୁରୁଷ ଟ୧।

ନିର୍ମଳପ୍ରଭା ଦେବୀ

ସେବିକା ଟ୧୯

ଶରତ ଚାଟର୍ଜି

ମମତା ଟ୧।
ଦେବଦାସ ଟ୧।

ବିଭୂତି ପଟ୍ଟନାୟକ

ପ୍ରେମ ଓ ପୃଥିବୀ ଟ୧।
ପ୍ରଥମ ସକାଳ ଟ୧୯

ଯଦୁନାଥ ଦାଶ ମହାପାତ୍ର

ପ୍ରଲମ୍ବ ପୟୋଧି ଜଳେ ଟ୦୫
ପ୍ରେମର ପ୍ରଥମ ସମ୍ବୋଧନ ଟ୧।
ମୃତବନ୍ଦୀର ଇତିକଥା ଟ୧।

ରାମ ପ୍ରସାଦ ପୁରୋହିତ

ଛନ୍ଦପତନ ଟ୧୯

ଅନନ୍ତନାରାୟଣ ପଟ୍ଟନାୟକ

ଭଙ୍ଗାଗଢ଼ା ଟ୧୯
ଚନ୍ଦ୍ରସ୍ୱର—ଶଙ୍ଖ (ଶେଖର) ଟ୧।

ଶଶୀଭୂଷଣ ମହାପାତ୍ର

ଲୁହ ଓ ଲହୁ ଟ୧।
ପାହାଡ଼ କନ୍ୟା ଟ୧।
ଲଳାଟରେଖା (ଓ କୁଶହାକାନ୍ତ) ଟ୧୫

ସତ୍ୟାନନ୍ଦ ବେହୁରା

ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣସାରସ ଟ୧୬

ଦାବୀ ଓ ଦାନ ଟ୨।

ଅଧ୍ୟାପକ ଦୀନବନ୍ଧୁ ରଥ

ଗଣ ଦେବତା ଟ୧୯

ଟ୧୦୯ର ବହି ନେଲେ ୧୫% କମିଶନ ମିଳିବ ।

ଜନ-ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରକାଶନ : ଝୋଲସାହି,